

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

<p>As országos magyar gazdasági egyesület tagjai nyelve kapják.</p>	<p>As Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdonosa.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest (Köztelék), Üllői-út 25. szám.</p>
<p>Nem tegeknak előfizetési díj: Egylet évre 30 korona, felvéve 10 korona, negyedévre 3 korona.</p>	<p>As egyesületi tanács felügyelete alatt: Főszerkesztő és kiadó: Forster Géza az OMGE igazgatója. Felnézet szerkesztő: Szilassy Zoltán az OMGE szerkesztő-titkára. Tiszteletbeli szerkesztő: Buday Barna az OMGE titkára.</p>	<p>Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.</p>

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS.

Lapunk mai karácsonyi ünnepi számát a szokottnál is díszesebb kiállításban küldjük szét a magyar gazdáknak.

Eddigi kilenc évi működésünkre a legnagyobb meglepéssel tekinthetünk vissza, mert törekvéseink iránt a gazdaközönség kezdetől fogva fokozódó mértékben nyilvánította melegebbé és bizodalmit, a mit a gazdaközönségnek az a pártatlan felkarolása bizonyít legjobban, a melyben lapunkat részesítette. Törekvésünknek sikere: hogy a „Köztelek”

a magyar mezőgazdasági érdekek hű tüköre és pártatlan előharczosa

legyen, csakis a gazdaközönség további fokozottabb pártfogásától függ. Hiszszük, hogy valamint lapunk a múltban becsülettel igyekezett feladatát a magyar mezőgazdasági érdekeinek előmozdítása munkájában betölteni és ebben a működésben eredményeket is ért el, ugy a gazdaközönség a jövőben sem fogja pártfogását tőlünk megvonni, sőt a mai folyton súlyosbodd gazdasági helyzetben még nagyobb számban fog tömörülni azon zászló köré, a melyet az *Országos Magyar Gazdasági Egyesület* a gazdái érdekek elősegítésére kibontott s melynek diadalra juttatása terén hivatalos lapjának nem kis része van. Ezért kérjük, ezért reméljük a gazdaközönség szellemi és anyagi támogatását a jövőre is.

Lapunk beosztásában a multhoz képest annyi változás van, hogy a „Tejgazdaság” és a „Baromfiak” melléklapok megszüntetésével, ezen fontos termelési ágak részére külön rovatokat nyitottunk. Iparkodni fogunk az „szellemi részében és külső kiállításában” a folyton fokozódó méltányos igényeknek megfelelőleg tökéletesíteni.

A „Köztelek” lap szervezete a következő:

A „Köztelek” az Orsz. Magyar Gazd. Egyesület tanácsának felügyelete alatt áll.

Szerkesztőség: Főszerkesztő és kiadásért felelős: Forster Géza az O. M. G. E. igazgatója. Felelős szerkesztő: Szilassy Zoltán az O. M. G. E. szerkesztőtítkára. Társ-szerkesztő: Buday Barna az O. M. G. E. titkára.

Szakvezetők: Növénytermesztés: Cserháti Sándor a m.-óvári m. kir. gazd. akadémia tanára. Dohánytermesztés: Kerpely Kálmán a debreczeni m. kir. gazd. tanintézet igazgatója. Gazdasági újságot: Hensch Árpád a m.-óvári m. kir. gazd. akad. tanára. Kertészet és szőlőművelés: Angyal Dezso a budapesti m. kir. kertészeti tanintézet igazgatója. Állattenyésztés: Kovácsy Béla a kassai m. kir. gazd. tanintézet igazgatója. Állattáplálás: Cselkó István a m.-óvári m. kir. gazd. akadémia tanára. Tejgazdaság: Sierbán János orsz. tejgazdasági felügyelő. Baromfitermesztés: Hreblay Emil m. kir. állattenyésztési felügyelő. Gazdasági jog: dr. Szilárd Ferenc köz- és váltóügyvéd. Állategészségügy és gyógyászat: dr. Hutya Ferenc a m. kir. állatorvosi főiskola rektora. Talajtanítás, vízellátás és rétművelés: Kvassay Jenő földműv. min. tanácsos, a m. kir. kulturméteri hivatal főnöke. Mezőgazdasági építéssel: Száhlender Gyula a m.-óvári m. kir. hercegi urad. építész. Gazdasági ügyint. dr. Liebermann Leo az orsz. chemiai intézet igazgatója. Gazdasági ipar: Zalka Zsigmond a kassai m. kir. gazd. tanintézet tanára. Gazdasági növénytan (növénybetegségek, magismeret, éleltan): Mezey Gyula a magyar-óvári kir. gazdasági akadémia tanára. Gazdasági rovartan és a kártékony rovarok elleni védekezés: Jablonowski József az áll. rovarani állomás vezetője. Halászat: Landgráf János országos halászlai felügyelő. Gazdasági gépészet: ifj. Sporzon Pál a debreczeni m. kir. gazd. tanintézet tanára.

Mint külön havi melléklet jelenik meg a „Gazdatisztek Lapja” Jesszenszky Pál OMGE. titkár szerkesztésében.

Közgazdasági czikkeinket, a melyek az összes aktuális kérdéseket felölelik, elsörendü szakörünk és publicistáink írják.

Illusztrációinkat elsörendü művészeink: Vastagh Géza, Büttner Helén, Goró Lajos, Meissl Ágost, Németh Lajos, Vladár Ernő, Zombory János készítik.

Gabonatudósításainkat a legnagyobb részletességgel a szerkesztőség állítja egybe; szesz tudósítást Goldfinger Gábor szeszgyári hivatalnok ad, a budapesti marhavásárról, valamint a lóvásárról szóló tudósításainkat a székesfővárosi vásár igazgatóság adja, a heti vásárok árjegyzését pedig a Központi Vásárcsarnokban megkötött „Magyar Gazdák Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezeté” szolgáltatja.

340 munkatársunk nevét lapunk más helyén közöljük.

Az hiszszük, hogy a fenti óriási szellemi erő legjobb ajánlat a „Köztelek” részére és a magyar gazdaközönség csak saját érdekében cselekszik, ha vállalatunkat felkarolja és terjeszti.

A „KÖZTELEK” szerkesztősége.

Mai számunk 40 oldal.

A magyar gazdákhöz!

A lefolyt év kedvezőtlen mezőgazdasági eredményei ismét egy lépéssel alább csuszatták a magyar gazdákat az általános hanyatlás lejtőjén. Az okzerű technikai vívmányok legzártsámba mértékű igénybevétele dacára a mezőgazdaság jövedelmezősége a termények árának csökkentésére folytán, állandó súlyedésben van és évről-évre a mezőgazdaság boldogulásához kötött szerek lét-alapját teszi tönkre, proletárrá téve az intelligens elemeket és kivándorlásra kényszerítve az egy-szerű földműveseket.

A gazdasági egyesületekben tömörült gazdaközönég élén az OMGE-vel az általános hanyatlásnak gátat vetni igyekszik. Mentési működése egyaránt kiterjed a kisemberek jólétének megteremtésére, mint a középosztály megmarad tagjainak megerősítésére és új középosztály megteremtésére. Amott a szövetségi szervezeteknek minél szélesebb körű elterjesztésével igyekszik a hitéletet, a fogyasztás, a termelés és az értékesítés terén az üzorca, a kizsákmányolás ellen védelmet nyújtani és a mindennapi szükséglet eszközeit megteremteni. Kémit a középosztály fiainak a produktív pályákra való irányításával és az otthoni védelmező törvények sürgetésével működik közre a kiáltó szükséglet kielégítésére.

A gazdatársadalomnak az általános jólét bekövetkeztére irányuló törekvése azonban eredménytelen marad mindaddig, míg a mezőgazdaság általános boldogulásának feltételei a törvényhozás és kormányzat körében meg nem valósulnak. Mezőgazdasági törvényhozásunk egész épületének még alapjai is alig készek, a jövőnek tehát sűrűsebb teendője alig lehet, mint a mindnyájunk boldogulását biztosító ezen menedékhely teljes mértékű kiépítését sürgetni, arra mindnyájunk erejéhez képest közreműködni. Ez ezen törekvéseink közepett nem szabad megjednünk attól, hogy túrelmetlenebb ellenfeleink gyanúsításokkal, az egyoldalúság és az egyenetlenség ezítésének vádjával fognak illetni. Más fegyvert becületese, hazafias törekvéseinknek ügysem tudnak szerezni, mert törekvéseink épen a tisztességes kereskedelem és a hasznos hazai ipar megerősítése, hogy ezek nemzeti mezőgazdaságunk keretében az őket megillető helyet ismét elfoglalhassák, a reájuk háramló hasznos, nagy feladatokat betölthessék.

A kölcsönös jóakaratra és az egymás megértésére különösen szükség lesz a közel jövőben, amidőn az egész közgazdasági fejlődésünk irányát megállítva külföldi vám- és kereskedelmi szerződések megújítása kerül aktuálisan napirendre. Ez az a próbakő, amely nemcsak a gazdák társadalmi szervezeteinek életképességéről és hathatós közvéleményéről van hivatva tanúságot tenni, hanem egyszeresmind arról is, hogy a mezőgazdaságtól távol álló közgazdasági tényezők mennyire képesek az általuk mindenkor hangzatosított ügyértést és közreműködést, a mezőgazdasági érdekek megvédelmezésére, tettekkel is kimutatni. Hisz ne bízzuk magunkat a családka remények gyenge sajkájára. A hullámzás, melyet az életbevágó kérdések a közvéleményben felvetni fognak, nagyon is erős ingéba hozzák majd mezőgazdaságunk érdekeit, úgy, hogy erős kormányzásra és biztos hajókra van szükségünk, hogy a kitűzött révpárra eljuthassunk. Ezért a gazdatársadalomnak a sikeresen megindult szervezkedést továbbra is folytatnia kell. A gazdasági egyesületekben a nobile officium terhét még nagyobb mértékben kell kinek-kinek elvállalnia. Az egyesületek életműködésében szorgalmasan résztvenni, az eszmék tisztázásához hozzájárulni, a fölismert helyes uton szilárdan megmaradni, nemcsak hazafias kötelesség, hanem a gazdai érdek parancsolta szükség is.

És nem elég, hogy a gazdai közvélemény puasztán az egyesületi élet semleges, theoretikus terén érvényesüljön, hanem szükséges az is, hogy mindnyájan igyekezzünk a felismert igazságokat a gyakorlati élet mezéjén is megvalósítani. Szükséges, hogy a gazdai közvélemény a törvényhozás termében és az önkormányzati szervezetek körében is megfelelő és kellő számú képviselővel szó-szóllóra találjon. A gazdasági egyesületek kutassák és állapíták meg a mezőgazdaság igazságait és jogait, a törvényhozók pedig valósítsák meg azokat.

A legfőbb feladat tehát a társadalmi erők tömörülése, a társadalmi tevékenység kiterjesztése, amely hatását a közélet mezéjén mindenütt érvényesítse. Ennek a társadalmi működésnek határait és mértékét a mutatókozó szükséglet igen széles keretekben szabja meg és azért ezen a téren minden erő a legnagyobbtól a legkisebbig megtalálja a maga működési körét. Ha ezt a gazdatársadalom minden egyes tagja maga is nem keresi, úgy az állapotok változhatatlanságán senkinek sem lehet oka panaszkodni.

Az az örvendetes fölbuzdulás, amely a gazdatársadalom minden rétegében az utolsó évtizedben tapasztalható s amelyet épen előnyös hatásai miatt a kormányzat is újabban letápoló támogató-ságában részesít, reményt nyújt arra, hogy a jövőben még kevésbé fog lankadni s a gazdasági egyesületek működése még nagyobb hatást lesz képes elérni. Hogy ez teljes mértékben mielőbb bekövetkezzék, arra egyedül az szükséges, hogy minden gazda ne csak szívvel-lélekkel karolja fel a gazdasági egyesületek ügyét, hanem azok működéséből az erejének megfelelő részt is szívesen kivegye, mert a közügyeket lelkes önzetlen munka nélkül előre vinni nem lehet.

Budapest, 1900. karácsonykor.

Gróf Dessewffy Aurél.

az OMGE. elnöke.

A szeretet műve.

Karácsony a szeretet és béke ünnepe mindnyájunk részére. Ez a nap, melyen az isteni Megváltó tizenkilenc század előtt leszállott, hogy az emberiségnek a szeretet vallását adja meg: a családi összetartózásság tanúságtételének legáltalánosabb alkalmá. Mindenki siet e napon szeretetnek különös örömet szerezni, mert a szeretet legelső nyilvánulása a másik boldogítása. S ha már a család szűk körének boldogítása a szeretet ünnepeinek legszebb ténye, mennyivel növekszik ez, ha nem egy család szűk köréről van szó, hanem egy ország nagy néposztályáról, amely verejtékes munkájával alig tudja száraz kenyert megkeresni s amely a mostoha viszonyok nyomása közt mindennapi léteéréket alig tudja kielégíteni, arra pedig, hogy bizonytalan jövőjében baleset, vagy előregedés esetére legalább némi segélyről gondoskodhassék, épenséggel minden eszköze hiányzott.

A földművelésügyi miniszter a gazdasági munkásoknak és családjeleknek az idei karácsonyra nagy és szép ajándékot készített, amidőn a munkás- és családsegélypénztárról szóló f. évi XVI. t. cz. elöbírteletét elrendelte és a segélypénztár működésének január 1-én történő megindulásához a szükséges intézkedéseket megtette. A gazdasági munkások és családok tehát január 1-től kezdve a törvényhozás és kormány gondoskodása folytán biztosítva vannak arról, hogy fáradságos munkájukkal nemcsak a mindennapi szerény kenyéradarabát szerezhetik meg, hanem balesetbe kerültek, vagy előregedés esetében nem kénytelenek a koldusbotot kezükbe venni, mert a segélypénztár mindkét esetben a rendszeres csekély befize-

tések ellenében a mi viszonyaink között elég tisztességesen gondoskodik róluk, akik eddig legfeljebb arra számíthattak, hogy egy pusztán munkaaddig kegyéből fogynak vagy kelt alalmazna-morzshozjutni, vagy a községek nem szivesen látott terhére fogják munkaképtelen létüket tengetni.

A munkás- és családsegélypénztár rendes tagjai, akiknek a segélyezésre igényük van, két osztályba vannak sorolva. Az első csoportba tartoznak azok, kiknek évi tagsági díja 100 korona, a másodikba azok, kiknek évi tagsági díja 5 korona 72 fillér.

Az első csoportbeli rendes tagoknak a következő segélyekre van joguk:

a) ha baleset éri: ingyen gyógykezelik (T: 13. §.), ha a baleset miatt egy hétnél tovább munkaképtelen, mindaddig, míg munkaképessége helyre nem áll, 60 napon belül naponkénti 1 korona, 60 napon túl pedig havonkénti 10 korona segélyt kap (T: 14., 15., 16. §.); ha a baleset következtében meghal, hátramaradt családjának egyszermindenkorra 400 korona segélyt, vagy ha családja nem marad, temetésére 100 korona segélyt ad a pénztár (T: 17. §.);

b) ha 10 évi tagság után munkaképességet bármely okból előreláthatólag mindenkorra oly mértékben elvesztette, hogy e fogyatkozás következtében feljén sem képes évenként megkeresni, mint a mennyi egy helybeli (nő, férfi) gazdasági munkás vagy család évi átlagos keresménye, élete fogytáig, illetőleg keresetképességének netáni visszanyeréséig havi 10 korona segélyt kap s ha ily segélyt még nem kapott, ugy 65 éves korában egyszermindenkorra 100 koronát kap, a mi nem zárja ki azt, hogy ha 65 éves korán túl válik munkaképtelenné, később

a havi 10 korona segélyt is megkap-hassa, illetőleg, ha baleset éri, a baleseti segélyeket igényelhesse;

c) ha meghal a tag és halálát nem baleset okozta, akkor családjának:

ha legalább 5 évig volt tag 200 korona, ha legalább 10 évig volt tag 250 korona, ha legalább 15 évig volt tag 270 korona segélyt, vagy ha családja nem marad, temetésére 100 korona segélyt ad a pénztár.

A második csoportbeli rendes tagnak segélyre ugyanazonok az esetekben van joga, mint az első csoportbeli rendes tagnak, azzal a különbséggel, hogy a jelen §. b) és c) pontjában felsorolt esetekben (tehát ha nem balesetből, baleset folytán bekövetkezett munkaképtelenségre vagy halálra van szó) az ott megszabott segélyösszegeknek csak a felét kapja.

A munkás- és családsegélypénztár anyagi eszközeit szerzi a) az állam évi 100,000 korona hozzájárulással, b) az alapítványokból, c) munkaadóknak minden munkás után évenként 1 korona 70 fillérről befizetéséből és d) a munkaspénztár tagjainak járulékaiból.

A munkás- és családsegélypénztár a legáltalánosabb intézmények egyike, mely az utóbbi időben létesült és betöltése annak a jól átgondolt szociálpolitikai akciónak, amelyet Darányi földművelésügyi miniszter a társadalmi képzőhely-állítási és megszállási terv érdekében munkástörvényével kezdeményezett. A kormánynak ezen hathatós szociálpolitikai működésével szemben azonban a társadalomnak és elsősorban a gazdasági társadalom minden tagjának megvannak a maga kötelességei, mert a meghozott törvények holt betűje az élet eleven-

TÁRCSA.

Állatok világa.

Irtó: Beday Barna.

A Légrády testvérek kiadásában kiírt munka jelent meg, Brehm Alfred T. Terlehen * jég állatleltek magyarrá s ez a nagyszabású mű most hét füzetekben jelenik meg. Eddig hét füzet került köztérre. Persze ez még mind a majmokról beszél, mert az állatok világában ez a négykezű társaság vezet.

Ahogy ezek az előkelő állatok ott ismeretve vannak, az érdekesebb minden francia regényből. És tanulságosabb is. A pszichológiai megfigyelések egyesülnek itt igazalmas vadászalóddokkal. Van aután drama is ebben a könyvben, egy-egy nagy-magombentőben emberies vonásból, küzdelmeiből és szenvedéseiből öszerakva.

Mert azok a szegény majmok ott, a maguk erdős világában borzasztó titküzdelmet folytatnak, amelyhez képest csupa frázis az ember létküzdéme. Egy felvidéki tótnak második új sora van egy gorilla-család sorával való összehasonlításban, amely a faágak közé kuporodva tölti az éjket, sátorfáját napról-napra más helyen tli fel, mint a kőbor cigány, csak éppen a tűzrakásból nem ért és fegyvert nem túl kovácsolni magának: különben minden bizonyony ember lenne a neve.

Hizsen egy is van benne legalább annyit emberien yonds, mint a hány állati vonást az emberekben szoktunk tapasztalni! A különbség csak az, hogy a gorilla már a maga természetes mivoltában egy befejezett lételesség és semmiféle iskolai tudomány nem fejleszteti őt egy bizonyos határon túl. Ezen a határon túl kezdődik az ember, a fejlődésnek úgyváltván végtelen képességeivel. Van-e össekéző kapocs a két között, az még a természet hét lakát alát őzött titka. Ne is zörögessz.

Mondjuk, hogy azzal a szegény, nyomorult majomnémmel nem állunk faji rokonságban: az érzelmi rokonságot ugyan lehet eltagadni. Örömlünk, bánatunk, szenvedélyeink rugói ugyanazok. Az ember szabású majmok emberként sírnak és nevetnek. Eddétt vadászemberek beszélnek arról, hogy milyen az a megfőt majom. A megsebzett majom nő leül, kezével vérző sebtét takarítja és szenvedésének emberi kifejezéseiből nehéz szreghánysá tör elő, ami megviseli a vadász szívet, hogy azzán nagy majmokra fegyvert vagy főt. Czivilizált népek néhez nyrészkedési néma éle is határt képes állítani a második érzelm és érzelmi életének emberi megnyilvánulására.

Hagyják futni és élni a szegény fölőstokát. Kárt ugrys csak pákozda hajajalmának főgva okoznak. Minden majom születteit gurdman. Szereti a gyümölcsöt, rizst, kukoricát, emellett telhetetlenek és pazariók; ezzel a

tulajdonágukkal sok kellemetlenséget szereznek a fajtái és amerikai gazdatisáimnak.

Egyébként nem bánják az embert. A gorilla és orangutan sem támadnak ok nélkül, pedig veszedelmes birokra termett legények, közel óles termettel s olyan hatalmas fogazattal, hogy gnyengébb fiúntát a csövönök harapnak ketté. Ugy mondják tapasztalt vadászok, hogy a gorilla a legizmosabb macskóktól is helyben hagyja. Szerecsére az állatvilágban az a két Robinettje távol laká egymástól, ám ha a gorilla a mi Máramarosunkra kerülhetne, itt megmutatná, hogy ő az ur, kinek léptei elől még az oroszlan is kitér.

De ez a hatalmas állat, amely annyira kihírja a természetbúvárok figyelmét, az Ó-világ legelőtt nem bírja. Többi emberizálású majommal együtt sorvadás vár rá Európá földjén. Ennek a hóh, élénk és zajos társaságának a tropikus égűv az eleme és amelyik gyönyörököttesünkre ide kerül, azzásját magának árnyéka válik.

A Ó-világunk csak Gibraltar szigetén vannak majmai, összesen alig több, egy héttágy araszánnyal, melynek nagyobb mélységben őriekek féltékenyen. Hogy kerültek oda tengeren keresztül, az megunt jól takart titok minden természetbúváru szem előtt.

Ez élet gondjától fáradt elméek jól isek töprengeni a természet életté mizteriumain, különösen, ha ezeket olyan kiváló tudós tárja elő, mint Brehm volt, az állatvilág legjobb

ségét csak akkor fogja megszerezni, ha a gazdálatsádlom a maga részéről ezen törvények újdonságát intencziójának megvalósítását közvetlen közreműködésével szintén elősegíteni fogja. Ezek a törvények nem pusztán a munkások érdekeit szolgálják, hanem a gazdákat is, mert a munkások helyzetének javulása azok elégedettségét, szorgalmát és gazdaságukhoz való ragaszkodását fogja növelni. És a birtokos és a munkássztyál közötti jó viszony, a birtokosnak a munkások erkölcsi életére gyakorolt szükséges befolyása jólalóban csak akkor lehetséges, ha a munkás munkaadójában nemcsak a kenyeret adó gazdát, hanem a gyámoltató és irányító családfőt is tisztelni fogja.

A törvény a munkaadók részére is rendkívül módon megkönnyíti, hogy munkások érdekében a pénztár tényleges segítő-akciójában részt vehessenek és ismerve a magyar gazdák áldozatkészségét és jó szívet, megvagyunk róla gyűződve, hogy a törvény által adott alkalmat főfoglalkozásánál arra, hogy munkásaik érdekében — mely egyszerű mind a maguk érdeke is — a segítő-pénztár működésében teltet legrest vegyenek, a munkások vezetésére kezükbe adott eszközök pedig a szociális béke megszilárdítása érdekében nem a hatalom, hanem a felebarát szeretet jegyében-foglalkozásait használni. Ha ez megvalósul, a mai karcosony ajándék, mint a szeretet legszébb műve százezernyi magyar munkássztyál helyzetét teszi boldogabbá és ezzel magyar államiságunk jelentékennyé tényszerűjét szilárdabbá.

A magyar gazdaközönség részéről reméljük szükkeltségű azáltal annak nem fogja, hogy ez az emberlátati intézmény felvirágozzék és a szociális béke hirdetője legyen.

Szalassy Zoltán.

ismérlő a földterületről. Könnye korzokat alkotott annak idején nemcsak tudományos ténen, de a közérdeklődésben is. A természet-tudományok iránt való érdeklődés korzaka uita-lejárta volt, pedig kár, mert sok ideázimást volt benne. Ma a művelt ember inkább politikai és szociális ismerek után fut, amiket kényeskedni nagy panaszában. Általában a szociális problema mindhátról- tól a sátrétele tolija a természet-tudományok Br.-hm-ék és Rec-us-ék által felkarolt tereit is. Kár pedig, aki az állatok társadalmaának megfigyélésére merül, az nemessült szívet s kifejezett fogékonytságot hoz vissza az emberi társadalom nyomorúságának probléma számára is. Egyáltalán a természet-tudományok csak németül- lésnek, mert a természet elő búles volt, hogy amiket legközelebbi megfigyelési körükbe helyeztet, azokból csak önkulhatunk és javulhatunk.

Ha mi már lélektünk, bántulmaszunk leg- alább az lpuszárát a teremő kéz csodás alkotásait a természetnek nagy panaszában. „Állatok világa” jó könyv, mert olyan képet szakit ki ebből a panaszából, amely vonzó, bájos és örökös érdekes marad. Bár csak el- érné azt a csallék, hogy az olvasó közönségnek megkedveltesse azt a kedves, jó természetet, amely ellen mi emberek vétküzünk a leg- többet s a legtöbb adománnyával mégis nekünk szolgál.

NÖVENYTERMESZTÉS.

Rovatvezető: Kerpely Kálmán.

A szegényedő magyar föld.

— lra: Cserhádi Sándor. —

Ismétlenen megtört — legmeggözőbbén Bernát István barátom — hogy a magyar föld- birtoklra szegényedik, mert évről-évre több terhet raktak rá.

Éröl e szomorú témáról nem szándé- kozom írni, de szükségesnek tartom ré- mutatni, hogy szegényedik a magyar föld más módon is, az által, hogy egyszer többet vesznek ki belőle, a nélkül hogy a visszapótlást gondoskodnak, a minék következménye, hogy egyre jobban gerüls, s a red rákot teheröl egyre kevesebbet bír meg. A jövedelem nem fedeti a kiadásokat, minék rendes végered- ménye, hogy a birtok gazdát cseréli, a miben a legsajnálatosabb, hogy legtöbbzőr magyar ember szab ki a birtokból és idegen ül bele.

A szegényedés ezen két oka között soroz- saszerűleg válik ki a talaj fölterem- zésének oktenvül maga után vonja a termőképesség- csökkenését, ezzel a jövedelem spadást. A birtok nem képes a kiadásokat fedezni, a birtok- kos kénytelen költ-öni felvenni a mialtat ismét csak a kiadások növekednek, a minék végeredménye a birtokos pusztulása, szülő oka pedig a rossz gazdálkodás.

Igaz, hogy annak előtte se gazdálkodtak a magyar ember másfékpen, sőt még jobban szarolta a földet mint most, csakhogy akkor volt miöb venni, mert a talajban fölsölegben volt a tápanyag, azonban ez lassankint elfogyott. Éppen az volt a magyar mezőgazdaság válságának egyik fő oka, hogy éppen akkor szarolták fel a talajt fölterem- zésükre, mikor a föld termelészes termőképessége már meggyengült.

Nem akarom azt mondani, hogy a magyar föld szegényedésének egyedül a magyar gazda az oka. A hitelen beléltöl, előre nem látó találság sok gazdát készítettellen talált. A közé- jöjlettel és jó időben se volt az igazság, hogy a gazdának és mikor a termények árának jelentékennyé csökkenése a holdankint teremék fokozását elkerülhetlenné tette, hiányszót a mód arra, hogy a gazda azt az okzeréti gazdálkodás elvei szerint tette volna, a helyzet az eddigi- nyolabb nagyobb mértékben fokozta a talaj szarolását, a minék elmaradatlans következtetésé- vért a talaj elszegényedése gyorsított mértékben.

Szemrehányást tenni a multban elkövetett hibáért, midön annak elkövetője a hibát úgy is megkerülsé, nem méltányos dolog, nem is em- lékezőm meg róla, ha nem látám lépten- yomon, hogy ez a valóságos elpusztulása vérté rablógazdálkodás még mindig tart, szük- kézetem vélem ezért a körömnöve és a gazda- közönség figyelmet felhívni, hogy hol még nem késő, szaktítsanak az eddigi eljárásnak, ne dolgozzanak teljes erővel a magyar föld elszegényedésén, hanem igyekezzenek azt üjböl jó erőbe hozni, akkor majd maga dobja le magáról a red rákot terhet, míg így összerokos alatta- nyomul a magyar talaj és a legjobb vételező- emekölést azért is, mert bővebb van alkalmam tapasztalhatni, hogy azok a gazdák képesek a kedvezőtlen viszonyokkal leginkább megküzdieni, a kik a talaj termőerejét feltartani, a miköz a gazdálkodás főkövetelményének tekintik.

Az a régi mód rablógazdálkodás, a miköz szégyenültszöl, rosszul művelt földbe vetettek törölyt vélem sokkál kevésbé volt veszedelmes mint a mostan sok helyütt tapasztalható.

Rége se a talaj nyerebb akkrézésének elmúlásának gyorsítását nem készítötte elő a gazda, se a növényt nem keszítötte a talaj- alktrészek nagyobb mérvű kiaknázására, úgy- szólván csak a fölöglet ment ki a talajból. Ma másképp van a dolog. Egy darabig bírtunk éppen nem öröndetes fejlődése a mező- gazdasági technikának használatára szamos vidéken,

hogy az okzeröl gazdálkodás egyes tényezőiböl csak azokat veszt a minék a talajról nagy- nyomó mérvű kiaknázást tesztek leltetővé, a talajról feltartására szükésges intézkedésekkel pedig figyelmen kívül hagyja. Az okzeröl gazdál- kodás azon következménye, hogy az egyes műveleteköl maradóan eredmény csak akkor várható, ha az összes feltételeknek eleget te- sünk — ha nemcsak vesztünk a talajból, hanem adunk is neki — igen sok helyütt nem tesztek eleget.

A talaj mely művelésének igen szamos és nagy előnye van, ezek azonban tartósan csak akkor érvényesülnek, ha azon mértékben fo- kozzuk a trágyázást, a mily mértékben me- lőitjük a talajt. A mely vagy legalább is az eddigé- nél mélyebb művelés előnyös voltál csakham- ar meggyözdött a magyar gazdaközönség, mert tapasztalja, hogy a mélyített föld többet terem. Bizonyította a mely művelés általánosan alkal- mazásának a gőzekek nagymérvű elterjedése. Azt azonban a legtöbb helyen nem veszik figye- lembe, hogy a mélyítés fokozottabb trágyáza- sá nélkül nem fogja megérni a talajról erlőtlet- tőkizárását. Bizony azonban ha nem lehet meg- lekszi má, a ki a megfélemlítéses talajról és a nélkül mélyen művelti talaját, mint a régi gazda, a ki a tehéntrágyát tűzölül használta.

A mily áldás az okzerélen alkalmazott mélyművelés a gazdaságra, öpen önül vesze- delmes, ha az okzerésg főkövetelményének a trágyázás fokozásának eleget nem teszt.

Az ősi szántás is egyre fokozottabb mé- rtékben terjed. A gazdák meggyözdöttek arról, hogy a tavasziki termésez biztosabb és nagyobb ha ősi szántásba vetik, mintha csak tavasszal szántanak alája. Ugyde azért a nagyobb terméssel csak a t-lajeröl veszik igénybe és ba nem fokozzák trágyázást, a talajról erlőtlet- tőkizárását. Azt azonban az eredmény pedig az, hogy egy idő multán minden ősi szántás da- zára is kevés lesz a termés, a minék azonban senki más nem oka mint a gazda, a ki egy- magában vése az igen helyes művetlett helye- tenlenül alkalmazta.

A jobb művelés is terjed, mert a gazdák tapasztalják, hogy a termés az által is lehet fokozni, azonban ha egyuttal nem fokozzuk a trágyázást is, ugy ez is csak a talaj gyorsabb kiéféltés mozdítja elő, és mihamarabb tapasztalni fogja a gazda, hogy ha még oly jó magot vet is, nem lesz megfelelő termésé.

És elmondottákböl kiülünk, hogy miképpen lehet az által, hogy a gazda látszólag össze- rübb gazdálkodásának, a valóságban a leg- okzerültenebb gazdálkodást folytatni.

Ha valaki eddig silány, gyengén telejő marhájt felcseléri bővebben telejölő, akkor magától értődöken tartja, hogy azt jobban is kell takarmányozni. A talajtól azonban el- várjuk, hogy fokozottabban táplálás nélkül is többet termeljen az eddigé.

Szarolják különben a talajt nálunk egyéb módon is. Tudok gazdát, a ki azért használ szuperfoszfátot, hogy azon talajon, mely már ketszer termett búzat, harmadszor is azt vet- hessezen.

Csakis nálunk körténik meg az, hogy a heletük viselkedését és állatitlan csekélyé- gyárnak. A szegéllet természetesen lly távol- ságra a visszazállítást nem bírja meg, a követ- kelézmény, hogy termelnek cukorkorpatát a nélkül, hogy a trágyázást fokozzák, ez pedig a rabló- gazdálkodásnak a lehető legkarosabb módja.

Az idők leje, hogy a magyar gazdaközönség annyira kezd érdeklődni a földművelésben. A mi gyengült tala a föltel tervizáshat eddig is nem aknázott tapasztalkot, rajta ház messzük meg, hogy utolsó öpenyű kiszedjük az erejét.

Meszezni oly gazdaságban, a mely nem rendelkezik elégségő trágyával, egyértelmű azzal, midön valaki végképpen kimerült lovát azzal akarja a további szállítására ösztönözni, hogy tözees területet csak a föltel. Egy darabig bírhat még, de aztán végképpen felmondja a szol- gálatot.

Mezőgazdaságunk átalakulásán vörös fonálként húzódik végig azon sajnos tény, hogy csak azt tesszük, csak azt alkalmazzuk, a ma talajaink nagyobb mérvű kiaknázását lehetővé teszi, a talaj erőfentartását, a trágyázás fokozását

mindünk a mesterséges trágyafélék fogyasztása, annak szükségtelen bizonyítani, hogy ezen uton csak igen csekély része térül meg a kivitt tápanyagoknak.

Az új mérvű tápanyag kivittet megír egy oly ország, a melyek földje még őröberben van. Hogy pedig földjeink nincsenek őröberben, hogy azok a talajról visszapótlására igen is rászorultak, azt mindennél jobban bizonyítják az alacsony termésátlagok, melyeket nem lehet a száraz klímával megkölni, mert a hol a talajról fontartásról gondoskodnak, a termések jelentékenyen fölmúlulják az országos átlag terméseket.

Növénytermesztésünk csekély jóvedelmezőségének fő oka a talajerőviszoyállás csekély méréke, vagyis az elégtelen trágyázás és a gazda boldogulása a jövőben nagy mértékben függ attól, mily mértékben lesz képes ezen hiányon segíteni, mily mértékben lesz képes fölújít oly karba hozni, hogy azok általánosan nagyobb terméseket adjanak, mint a milyent adnak azok ma.

DOHÁNYYTERMESZTÉS.

Rovatvezető: Kerpely Kálmán.

A dohány nemestése.

Irtó: Kerpely Kálmán.

Hogy a hazánkban termesztett dohányok nemestése égető szükséglet képez, senki a dohánytermesztéssel foglalkozó gazdák közül tagadni nem fogja. Szükséglet képez nemcsak azért, mert termesztett feleslegeink minőségileg kielégítő eredményeket nem adnak, hanem szükséges azért is, mert ma-holnap tiszta fajtájú dohányfeleségekről sllig beszélnünk. Szamosháti, faddi, rétháti stb. dohány ma már jóformán csak neve után ismeretes, a valóságban ellenben különböző feleségek keverékével, nagyrészt degenerált feleségekkel van dolgunk. Ennek okát egyrészt a magtermesztés eddigelőt üzőt helytelen voltában keresetjük, de lényegesen hozzájárult feleskérésrendszertünk is.

dohányt kellett volna termesztetni. Így lassankint összekeverődtek a különböző feleségek. Igaz, hogy újabb megittolták a kertészeknek a saját termésűt mag használatát, de ezen intézkedés már későn jött.

130. ábra. Faddi kerti dohány eredeti, nem válogatott mag után termesztve.

azonban elmulasztjuk a minek eredménye, hogy földjeink termőképessége egyre csökken, hogy a magyar föld egyre szegényebb lesz. Hogy ez nem fázis, hanem szomorú való, azt nem nehéz bebizonyítani.

Azt tartják az ideális gazdálkodásnak, ha a gazda csak azt adja el terményeiből, a mit a növények a levegőből képeztek vagy is ha nem búzát, hanem lisztet, nem repcét, hanem olajat, nem burgonyát, hanem szezst stb. adunk el. Nem kell bővebben magyaráznom, hogy ezen követelménynek egy gazdaság se felelhet meg, de igen is megteheti azt, hogy ha eladja a repcét, vásárol repcepogácsát, ezeket feleteti állatjával és a trágyában visszaadja szánó-földjeinek a termésben kivitt tápanyag legnagyobbrészt. A hiányzó részt pótolja a talaj természetes termőképessége. Csakésszé-e ezt a magyar gazda? Bizony nem, legáltalában jelentékeny része nem. Hazánkban 1898-ban gabona-félékből és hüvelyesekből kivittünk 12,838.399 q-t, ez ebben foglalni növényi tápanyagok csak akkor térültek volna meg, ha megfelelő mennyiségű abrakterményt hoztunk volna be külföldről.

Behoztunk pedig 51,156 q korpát és 2,550 q olajpogácsát,

összesen tehát 53,706 q-t. A mi bizony édes kevés, különösen ha azt vesszük, hogy ezzel szemben kivittünk 978,401 q-t korpát, 112,581 q olajpogácsát,

összesen tehát 1.190,982 q-t vagyis nem csak a kivitt gabona hulladéka nem kerül vissza, hanem az országban feldőgzásra kerülő gabonafélék hulladékából, a melyek a talaj igen értékes alkotórészeit tartalmazzák, jelentékeny mennyiség kerül külföldre.

A felsorolt anyagokból kivittünk 126,645 q foszforosavat 286,648 q nitrogént és 82,653 q káliút. Ennyivel csökken a magyar föld termő ereje, sőt csökken az még jelentékenyebb mértékben, mert nemcsak gabonát, hanem egyéb más nyersterményt is vitünk ki.

Azt mondhatnánk valaki, hogy ha ezen anyagokból vittünk is ki növényi tápanyagokat, de hoztunk be érte mesterséges trágyaféléket. A ki tudja, hogy mily csekély mérvű ma még

131. ábra. Faddi kerti dohány az eredeti tövek után válogatott mag után termesztve (első évi termés).

Jövő feladatunk tehát nemcsak helyesen üzőt magtermesztéssel segíteni a bajon, hanem igyekeznünk kell tiszta feleségeket tenyészteni a magyar dohányaink nagyszámú hibáit is kiküszöbölni. Ezen fonos dolgokról ohajtanék röviden egyet-mást elmondani. A dohánymag termesztése ezidig nagyrészt a dohánykertészre volt bízva. Ezek kiválasztottak és általában jónak vélt magtökeket, melyeket semmiféle ápolásban nem részesítettek,

132. ábra. Kupa-dohány I. válogatott, II. nem válogatott mag után termesztve (a gyászterő ötletve május 4-én).

A feleskérés szerint, amint más és más termesztőhöz szegődtek, magukat vitték a saját termesztésű — és részéről mindenkor legjobbnak hitt — dohánymagot oly körzetekbe is, ahol előírás szerint egészen más

sőt leveleiket a rendes törés idején leszedték. Természetesen, hogy ezen évtizedekben át brótt gondatlan eljárással, a dohány minőségileg elromlott, ami külsőleg a hibás állású a erzetű, ritkásan álló, szétterülő levelekben és a

betegségek iránti fogékonyaságba stb. jutott kifejezésre.

A dohánymag rendszeres termesztésénél először is kiváló gondot kell fordítani a magtökök szakszerű kiválasztására. Ilyen célra csak a felesleg jellegű bíró (tehát fajtáhi) hibátlan növési és levellű töveket szabad felhasználni. A magtökök kiválasztásánál né hat először a fajjellegzetek kell szemügyre venni és az ezek alapján kiválasztott töveket kis színes szalaggal átköve, megjelölni, hogy azonnal szembe tűnjének. Ennek megőrzésénél már most a fajjelleg szerint kiválasztott s megjelölt töveket egyéb tulajdonságaikra fogjuk beható vizsgálat tárgyává tenni. A szétterülő, ritkás állású és hibás ereszű, rozsdafoltos levellű töveket kimustráljuk, bármily szépek legyenek is másfélóban, mert ezen hibák átörökölődnek; a hibás ereszű levelek kiűzéséből különösen a szivaranyagnál elsőrendű nagyfontosságú.

Természetes, hogy ezen munkákat tisztán a kertészre bízni nem szabad, hanem a gazdának, vagy megbízottjának kell legalább is az ellenőrzést gyakorolni, ami a szalaggal megjelölt töveket felkeresésével nem is oly nehéz munka.

133. ábra. Kiválasztás nagylevelű magyar dohány Átjáhi és ritkán álló levelekkel.

A kiválasztott magtökök további gondozása a virágzás elmulatva a magtökök kezelésében áll. A dohánytő gazdag virágzatából igen sok magot fejlődik, melyeknek egy-egy apró fejletlen Őbibiaként — egyszerű lecsipésű alja — mind el kell távolítani és csak a fejlettebbeket s legnagyobbakat meghagyni. Ezzel elérjük egyrészt azt, hogy csakis nagy-szemű, fejlett magot kapunk, másrészt a magtökök is egyszerre, egy időben fognak megérni. Ha a magtöke virágzatát nem kezeljük az előbb mondottak alapján, akkor az egy-egy tövön nagyszámban fejlődő magtökök egy része túlre, más részé érletlenül kerül lezedés alá és teléret, érletlen, nem és apró szemű, fejlett és fejletlen magvevőkkel lesz dolgunk.

Végül igen fontos dolog az, hogy a magtökök leveleit időelőtt le ne szedjük. A levelek idő előtti elavulásával megakasztjuk a mag fejlődését s így fejlődését is. A magtöke leveleit tehát csak a magtökök érése alkalmával szabad leszndeni, mert itt nem a levél hanem a mag képezi természetünk főcélját.

Ha a dohánymag természeténél is emeltond egyszerű dolgokra ügyelünk, akkor dohányainkban már egynehány év felőrága

alatt szembeszökő különbséget fogunk látni, amint ez a 130, 131., 132. számú ábrából is kiülünk.

A 130. számú ábrában, a küönöség eljárással termelt, tehát nem válogatott magból nőtt faddi dohány látható, míg a 131. számú ábrán a válogatott magból nőtt dohány mutatja be. A különbség már a tenyészés első évében is szembeszökő, a levelek gömbölyűebbek, sűrűbben állanak és nem annyira szétterülők.

A 132. számú ábrán az I. számú kapadomány válogatott, a II. számú küönöség módjón termesztett magból való. A különbség a fejlődés erőteljességében itt is szembeszökő. Már pedig, hogy az erőteljes, gyors növekedés épen a szárazság iránt olyannyira kényes kapadományon mily fontos, bizonyítani felesleges. Ugyannyily különbséget tapasztalt egy dohánytermelő gazda, kinek válogatott szamos-hátú dohánymagot adtam.

Ezen egynehány adatok csak azt kívánom behoztatni, hogy a dohánymag termesztésére az eddiginél jóval nagyobb gondot kell fordítani s ezzel karöltve egyuttal a magyar dohány hibáit is lehetőleg kiküszöbölni.

Amint a 133. és 134. számú ábrák összehasonlításából kiülünk, a magyar dohány kitélő hibái, a ritkás állású, szétterülő levelekben nyilvánulnak. Ebben kell okát keresnünk annak, hogy a magyar dohány nemcsak kevés év és sok rongyos, de egyuttal sok aljlevelet is ad. Ezzel szemben a 134. számú ábrában feltüntetett smerikai (Big Frederik) dohány, nemcsak sűrűn álló és nagyszámú, de egyuttal a szarhoz simuló leveleivel is kiváló; ez mindöge a nemesség jele a nagylevelű dohányoknál. Az ilyen állású dohány remcsak nagyobb termést ad, de levelei egyuttal finomabbak, értekesebbek, kevésbé rongyolódanak, mert a szél kevésbé kárt tesz bennük.

A magyar dohány ezen hibáit, a magtökök szakszerű kiválasztása által fokozatosan kiküszöbölhetjük.

ÁULATTENYÉSZTÉS.

Rovatvezető: Kovács Béla.

A Döry-féle felső-leperdi tehénzet.

— Irta: Szankovics János. —

Ezen tehénzet, melynek minden egyes állatján meglátjuk a szakavatott kezelés, ápolás és takarmányozás mellett a kiváló érzék előnyeit és minden szög és jó iránti a szarhoz felé a szarvasmarhatenyésztés terén törekedni lehet, eredeti szimmentháll állatok importja úján létesített.

A czél az volt, hogy üstavertő szimmentháll állatok tejnyeres, s különösen azért tenyésztessek, hogy az utódok mint czélállatok legyenek értékesíthetőek. Ezen célból importáltak tehát Svájczióból a 8 darab tehénből s egy bikából álló alapállományt. A czélunk megfellelőleg ma is tisztá vérben ülök a tenyészés, de a rokontenyésztés mellőzésevel, mind azzal érnek el, hogy 2—3 évi turnusokban tisztavérű szimmentháll teheneket és bikákat vettek és vesznek, részint Svájczióban, részint Bajországiában, részint pedig lithon a nevesebb tenyészésből 1890—2000 koronáért. 1896-ban Bábólanóról vettékett egy darab bika; 1887-ben Senciczey Ödöntől vettékett 10 darab tehén, melyek közül 9 darab eredeti állat volt, a tizedik pedig Senciczey saját növelése. Míg ugyanezen évben, az állomány kiegészítésé czélból 2 darab hasas üsző és egy darab bika importáltak. 1889-ben Dalmáciából vettek egy 3 darab hasas üszőt és egy darab bikát. 1890-ben tenyészállat-kereskedő útján vásároltak Bajországiában egy darab bikát s még ugyanezen évben kerültek a tenyészett állatai közé Puskás Zsófia urnő importált eredeti állatai és pedig 5 darab

tehen és 5 darab üszőborjú. 1891-ben újra eredeti állatok vásároltakak és pedig 4 darab hasas üsző és 2 darab bika. 1893-ban a tolmánygyei gazdasági egyesület importált 7 darab üszőt és egy bikát. 1895-ben újra maga az uradalom hozottott 3 darab eredeti bikát, 1896-ban pedig, második kézből, a híres rátó:herázházi tenyészett egyik bikája került a régi állatok közé. Mig ez évben újra 3 darab eredeti bika vásároltak, illetőleg importáltak.

A tenyészett létszáma ma a következők:

B i k a		Ü s z ő		M i n d e n	
éves	borjú	éves	borjú	összesen	Min. átlag
1	2	27	28	15	73
101	23	101	23	244	12

Ezen 244 darab állatból ma már csak 5 darab bika és 3 darab tehén eredeti importált, a többi pedig a tenyészett saját száporlata.

Az üszők 24 hónapos korban kerülnek bika alá és pedig azonnal, melyhet ezen életidők betöltése után a bikát felvenni haj-

134. ábra. Amerikai (Big Frederik) dohány felől és ritkán álló levelekkel.

landók. Ennek megfelelőleg az ének minden szakában hágtának és van friss fejes tehénik. A bikák 1¹/₂ éves korukban hágnak először.

A párosítás kézből történik. Egy bika alá 30—40 darab tehénét számitanak. A vemhesedési százaléka 95% s a borjáriszt százaléka pedig 90%-ot tesz ki.

A borjú 9 hetes koráig ad libitum szopik 9 hetes koránál mind minden helyen a tej mennyiségének ²/₄—¹/₄ részét elvonják tőle olyformán, hogy a 10 ik héten csak 3 bimbót, a 11 ik héten csak 2 bimbót, a 12 ik héten csak 1 bimbót kap, s végre pedig a 13 ik héten teljesen elválasztatik. Erre az időre a borjú már teljesen jól eszik, mikor is az üszőborjú 2 kg, a hibaorjú pedig 2,5 kg zabot kap naponta és fejenként az ad libitum adott szénán kívül, egész az egyéves korig.

A tehének nyári takarmánya legelletes mellett zöld zabosbikkányból és eszalamedből áll. A legelletes május 1-én kezdődik és november 15-ig tart. A legelő mesterséges, melyből 2 hibaorjúra jut egy kat hold. Téli takarmányul darabonként és naponta 2 kg, tengeridőre, 10 kg. burgonyát vagy takarmányrépát és 8 kg. szalasztarmányt és pedig: szénát, sarjut vagy zabosbikkányt kapnak. Az egyéven felüli üszők ugyanezen takar-

mányokat kapják, csak a mennyiség változik meg olyformán, hogy 3 darab úsz kap annyit, mint amennyi két felnőtt tehen adagja.

A bikák télen és nyáron egyformán takarmányoztatnak. Az apállatok 55 kg zabot kapnak s amellett jó réti szénát vagy mesterséges takarmány készítés szerint mennyiségű, míg a fiatal bikáké a azok, melyek még pórtáplálásra nem használtak az említett mennyiségű szilaktakarmányon kívül csak 3.5 kg, pár pótléka részének. Ezen felsorolt takarmányokon kívül egy a tehének, valamint a bikák is hetenkint 80 gr. só-t is kapnak.

Az állatok tartózkodási helye alkalmas istállóban, jól napozta rendszeren buzásalmával almoznak alájuk. Tekintettel azonban az egészségi követelményekre, az állatok sokat tartózkodnak a szabadban és pedig nemcsak nyáron a legelőn, hanem télen is a nap melegéből részben alkalmas kifutóban vannak. Rendes áposzakhoz tartozik a mindennapos kétszeri tisztogatás, mely befelől és vakaróval történik. Ezenkívül őszel, a legeltetés szünetéig meg is nyírtnak.

Ily ápolás és takarmányozás mellett a borjúk születéskor után ma már általában 45–55 kg. súlyosak. És még régebben az 1, 2, 3, 4 éves állatok 4, 5, 6, 7 qt nyomtak, ma már a tehének kifejlett állapotban 550–800 kg. súlyuk s e mellett 150–165 cm. marmagasság és 170–210 cm. tehetszával bírnak. A bikák kifejlett állapotban 165–175 cm. marmagasság mellett 11–12" qt súlyt bírnak és 210–230 cm. hosszú a törzük.

Ami az állatok hasznosítását, illetőleg a tenyésztés jórendjét illeti, a következők érdemeinek említést:

A tehének naponként reggel és este fejtenek egész a teborzás előtt 5-6 hétig. Fejési átlag 5-6 liter tejennyiségben fejteli, melyet a borjú szűkíti ki; zsírtartalma: 4.2%. A tejet azelőtt főzőléppel előlétezik a tejfőlőjű víz kelesztéket, melyet Budapestnek kg-onként 2 korona 40 félten adtak el. A főléfőzött tejet pedig a borjúkkal itatták meg. Ma a tejet, mint ivet adják el Pécsre litereként 10 fillért, helyben, a vasuti állomáshoz szállítva oly kitevéselt, hogy úgy a szállítóedény bebeszerése, jó karban tartása, valamint azoknak és a tejenk szállítási díjai a bevót terhelik.

A tehenszétből évente 25–30 darab bikát adnak el 500–2000 korona értéki, melyeket az ország különféle helyein kívül Ausztriában, Morva-, Cseh-, Horvátország, Szlovénia és Szerbiában szállítanak. A bikákon kívül tenyésztésre alkalmas üszök is adtak már el 800–900 korona árban, nemkülönböztve évenként eserének gazdát 150–300 korona árban azon tehének, melyek már előregedtek és így kímustrálattak.

A tenyésztésre nem alkalmas bikaborjúk, kihörreltényű 4-5 éves korában hibátlanok meg a mustra magyar örökféleket s a vásárolt tinókkal együtt. A hizlalat tartama 6 hónap. A beállítási súly 55 q. szobolt lenni. A beállítási súlynak megfelelőleg kezdetben darabolként kapnak az állatok: 10 kg. szénát, 20 kg. répat, 3 kg. abraktakarmány. Ezen utóbbi áll tengerből áru- vagy kölesből, meli, repfogasfőből. Az abrak takarmány mennyiségét később fokozatki egész 8 kg.-ig, a szálas takarmány pedig leszálítottat úgy, hogy a hizlálás vége fele egy darab adagja 6 kg. széna, 20 kg. répa és 8 kg. abraktakarmány.

Ezen takarmányozás mellett 17 nap alatt 280-300 kg.-ot gyarapodik súlyban áttag a tartó tinók, míg az abrak takarmányozás mellett a mustra magyar örökig ugyancsak 177 nap alatt csupán 200.41-kg-ot súlyosodtak. A napi súlygyarapodás tehát a fiatal tarkánknál 158 kg., a mustra magyar

örökfnél pedig 1.13 kg. volt. Kihizlattán 38-40 krét adatok el kilogrammonként 8% leveonsásl, etetés után azonnal leméree.

A tenyésztés állati mindenütt megjelentek ott, ahol a nyírvaos elbírálás és kritika tárgyhoz képezheték. De bárhol jelentek is meg, a bírálat eredménye mindig kedvező volt a tenyésztésre, mint legjobban az odaítélt díjak bizonyítások. Díjak nyertek a tenyésztő állatok:

1. 1891-ben Budapestn a VIII-ik tenyészállatverszáron el pedig:

1-ső úsdíjátát 8 drb 10 frankos aranyat; II-ik bikadíjat 5 " 10 "

2. 1898-ben a IX-ik tenyészállatverszáron: Bikakollekcióért elismerő oklevelet, III-ik bikadíjat 100 frank aranyat;

3. 1893-ban a X-ik tenyészállatverszáron: verszenyen kívül kiállított bikakollekcióért dícsérő oklevelet;

4. 1894-ben a XI-ik tenyészállatverszáron: 1-ső bikadíjat 200 kor. aranyat; II-ik " 150 "

5. 1895-ben a XII-ik tenyészállatverszáron: I-ső díjat, állami aranyérmét bikakollekcióért; II-ső bikadíjat állami aranyérmét; III-ik " ezüstérmét;

6. 1896-ban az erdővidék Diszkollektés alkal-mával: a kiállított kollekcióért " Diszkollekcióval";

7. 1899-ben a szegedi kiállított alkalmával: a kiállított kollekcióért "Diszkollekció" és Congradmügye törvényhatóságának listetádját; egy szöglet; 1897., 1898., 1900-ik évben a budapesti tenyészállatverszáron "Hors coicours" verek részt a tenyésztés állati.

E tenyésztés ismeretlenségél letojulóra hagyttan azon mondanivalókat, melyek a tenyészés egészségi állapotára vonatkoznak. Egyrészt azért, mert az alább mondandók bizonyos mértékben a korral való határolást az ezen tenyészés egyetideken kiüteségét, másrészt pedig azért, hogy újmutatásként szolgáljanak az alábbiak más szarvasmarhatenyészetek kezelésénél.

Ugyanis nincs ma már sehol oly szarvasmarhatenyésztés, melyben a tuberkulózis, ezen lassan, de biztosan pusztító nyavalya többé-kevésbé jelen ne lenne, habár ugyan a nyilvánosság elől a betegség elterjedése nem is szokott jutni. Sokan eltagadják, mások nem akarják elhinni, hogy állatállományuk e betegségbe irván keveset, félnek, hogy kiütdözés az állataik irván kereslet csökkenni fog s nem akarják beletápn az ezen betegség ellen való védekezés szükségességét.

E tekintetben jelen esetben másokt vagyunk. Beismerik, hogy igen is a tuberkulózis az állományban benne van, helyesebben benne volt, de azt is kimondják egyszerűsind, hogy felsmérték a betegség fontosságát és ennek megelőzését, de 1899-ban hozzágotok a vétek észlelése, belátára azon nagy anyagi és egyéb hásszal, mely a védekezéssel kapcsolatos.

A védekezési eljárás abból állott, hogy tuberkulioztás után a reagált állatok a nem reagált állatokról elválasztása, mindkét csoport teljesen elkülönítve kezeltetett. A reagált tehene után származott ivadékok évente kétszer, elválasztás után egyszer megvizsgáltak s a vizsgálat eredményére képest a reagáltak, illetőleg a nem reagáltak csoportjába helyeztetek át és kezeltettek külön. A nem reagált állomány évente egyszer beajóltat s ilyenkor az esetleg gyanus állatok közül elkülönítettek. Ily kezelés és sziguror elkülönítés mellett ma már egyáltalán oda, hogy a reagált állatok száma 5% nál nem nagyobb. Ez pedig az eredmény, mely míg egyszerűsöl az ismert és itt is használt Bang féle eljárásnak gyakorlati alkalmazhatóságát és jószágifényeszen bizonyítja, míg másrésztől legjobban ajánlóvele magának a tenyésztetnek is. Mert ugyan hol van olyan,

különbösen nyugati marhatenyésztés, mely védekezés nélkül, de alapos vizsgálat után hasonló kedvező eredményre tudna a nyilvánosság elől állani?

Es füzően az itt utóbb felsorolt dolgok miatt tartózkodunk köszönettel a tenyésztés vezetőjének: Japiza Istvánnal szembe. Ugyan, ki nemcsak szállítási érdekek meggrázásában, hanem, hogy ezen híres tenyészésre vonatkozó adatokat rendelkezésünkre bocsátotta; hanem különösen azért, mert a gumókör eleni védekezés eredményét is közölte bátorit és felvív mienkért a gumókör eleni védekezés szükségességére, bizonyítva a védekezés eredményességére is.

TAKARMÁNYOZÁS.

ROVATVEZETŐ: CSÉLÖK ISTVÁN.

A fehérje nimbusának hanyatlása kifejeződött állatok hizlálásánál.

IRTA: CSÉLÖK ISTVÁN.

Ismeretes az, hogy a hizlaltó időszakokra szoktak beosztani s hogy ezen időszakok mindegyikében más és más tápanyag szabványt alkalmaznak, az egyes időszakok szabványai azonban mégis meggyaznak abban, hogy különös súly fektetnek a fehérjére, aránylag szük tápanyag beátarására kényszerítik a hizlaltó. A szakjók (Hiltelöl) fuzó, a szabványok megteremtője) tehát különös nimbusul ruházták föl a fehérjét, azt hívnék, hogy a hizlálás sikere első sorban tölle függ. Ezt a nimbus elcsillapított most Németországban lerombolni, ami sikerült, — amire pedig alapos a kitélés — akkor nemcsak a hizlaltára, de a takarmányozatnára vonatkozó nézeteiken is több tekintetben meg fognak változni. Hogy tehát mienk a kérdés egészen közléseülten ne találjon, cezészerűen vélyük a Németországnak némelyi közvéleményét röviden a következőkben ismeretln:

A „Deutsche Landw. Presse” ílet 44. számában egy közlemény jelent meg, melyben Kellner, a möckéri kísérleti állomás vezetője saját és mások hizlálási kísérleteire támaszkodva kimondja azt, hogy a kifejeződött állatok hizlálásánál nagyon tubelcsillik a fehérjét s hogy ezáltal megdrágítja a hizlaltó. Q egyszerűsind példákál is bizonyítja, hogy kevesebb fehérje, de több szénhydrát etetésé által ugyanezen eredmények érhetőek el, mint midőn több fehérjét, de kevesebb szénhydrátot etetünk s ezért szeren nem annyira a tápanyám, mint inkább a takarmány emésztésel szerves anyagcserevel — összességében — a hizlálás sikere függ. Példa gyanant hivatozók boldogult elődjére G. Kühnre, ki 1881—1886-ig 17 marhahizlálási kísérlet él eszköztől olyformán, hogy egyes esetekben sikerrel (tehát egy fehérjefélét) születte, más esetekben pedig kéménylővel (tehát egy szénhydrátal) bővíttette a hizlaltókat s e két csoport közötti spánást. Az e két elntetés irányán kísérleti csoportra vonatkozó átlagos napi számadatok a következő táblázat mutatja, melyek 1000 kg. élő-súlyra vonatkoznak:

	I csoport	II. csoport
	alaptakarmány + alék	+ keményítő
megemésztelt szervesanyag	---	31.04-kg. 30.52-kg.
tápanyám	---	1: 4.5—7.2 1: 1.4—17.4
súlygyarapodás	---	2.46-kg. 2.42-kg.

E számokból tehát az tűnik ki, hogy az alaptakarmánnyal és keményítővel, vagyis a nagyon bő tápanyag takarmánnyal tartott ökn ugyanannyit gyarapodtak, mint az alaptakarmánnyal és sikerrel, tehát a szük tápanyag takarmánnyal tartottak s Kellner ezért méltán azt követelték, hogy nem a takarmány fehérjétartalma, hanem az állatok által megemésztelt szervesanyag mennyisége

) Természetesen csak az öreg bikák. Szark.

befolyásolja a gyarapodást. Ugyanis a két csoport majdnem egyenlő mennyiségű szervesanyagot emésztett meg és ezért majdnem egyenlően gyarapodott is.

G. Kühnnek ezen váratlan eredménye arra ösztönözte Kellner, hogy némi módosítással hasonló irányban kísérletezzék; a Kellner által alkalmazott módszert pedig abban állít, hogy kísérletet nem tek, hanem csak egy marhacsoporttal eszközölje és pedig úgy, hogy eleintén nagyon szék tápanyúny (fehérjedus) takarmányt etetett az állatokkal, később pedig mindinkább csökkente a fehérjét, bővítette a takarmány tápanyúnyát. E kísérletet különféle állatokkal többször megismertette, azok átága gyantánál azt találta, hogy az állatok az élelmentaró tápanyagokon fölül etették ugynevezett termelő tápanyag minden kg-ja után gyarapodtak:

1 : 4	tápanyúnál	202 gr.-ot
1 : 10—11	„	202 „
1 : 16	„	217 „

A fehérjedús gazdag takarmány tehát itt sem hatott jobban, mint a nagyon kevés fehérjé tartalomú, a Kellner, úgy találta, hogy a fehérjében gazdagabb (1 : 4-nél) és kisebb tápanyúnny takarmány szembeintően leszállítja a szulgyarapodást, mint úgy magyaráz meg, hogy a szervezetnek fehérjével való eláraszása izgató hatással jár, mely izgató hatás fokozott sélyelőntásban s így csökkent zsenkénak állvánval.

Megemlítnék, hogy úgy G. Kühn, valamint Kellner respirációs készülékkel és calorimetrikai alapon eszközölték hízalási kísérleteiket, minél fogva adataik nemcsak teljes hitet érdemelnek, de a jövőben is fontos alapul fognak a takarmányozásban szolgálni.

Gy. Kühn és Kellnerhez hasonlólf állfé is tapasztalt, ki két juh oportót hízalt előbb tápanyúnny takarmányával, midn két csoport alapitakarmány rétt szénát kapott, de az egyik csoport még (tengeri, a másik pedig babot is kapott; a tengerivel tartott juhok ösztakarmányának tápanyúnny 1 : 9.5, a babbal tartottaké 1 : 4.5 volt, az eredmény pedig az lett, hogy a tengerivel tartott juhok épp oly jól, sőt valaminek jobban gyarapodtak mint a babbal tartottaké. Utána még két hasonló irányú hízalási kísérletet tett, de azok is csak azt igazolták, ami már az első kísérletből kiittint.

Hivatkoztunk tovább arra az időre is, midn a modern takarmányozásban még nem létezett, midn tehát a tápanyúnny még nem ismerék. Ugyanis abból az időből is számos példára utalhatunk, melyek az eddig megbeszélrt tapasztalatokkal meggyeznek, nevezetesen sok eset ismeretes, midn sejtjelt, tehát érgy teneket és jármósökröket tisztán csak burgonyával és tavaszi szalmával hízalva, igen jó eredményt értek el.

Az „*Illustrirte Landow Zeitung*” 82 számában *Marschner* is hasonló eredményekről számol be. O ugyanis f. é. június 31-én egy hízalási kísérletet indított meg, és pedig úgy, hogy négy marhacsoport közül kettő 2 kg. cm. fehérjét és 15 kg. em. nitrogénmentes tápanyagot, a másik kettő pedig 3 kg. em. fehérjét és 15 kg. em. nitrogénmentes tápanyagot kapott 1000—1000 kg. élö súlyra, az eredmény pedig szept. 15-én 469.4 kg. f. 58 kg. f.

I. Kel-Áporasztási ökrök.

7 db 1 : 1 : 75 tápanyúnny takarmányt kapott, s átlagos súlyuk volt:

július 31-én 4113 kg. 1 átlagos gyarapodás szept. 15-én 4712 kg. f. 599 kg.

7 db 1 : 5 tápanyúnny takarmányt kapott, s átlagos súlyuk volt:

július 31-én 4113 kg. 1 átlagos gyarapodás szept. 15-én 469.4 kg. f. 58 kg. f.

II. Szémmellási ökrök.

10 db 1 : 75 tápanyúnny takarmányt kapott s átlagos súlyuk volt:

jul. 31-én 3800 kg.) átlagos gyarapodás szept. 15-én 4455 „ f. 653 kg.

10 db 1 : 5 tápanyúnny takarmányt kapott s átlagos súlyuk volt:

jul. 31-én 3800 kg.) átlagos gyarapodás szept. 15-én 4390 „ f. 590 kg.

Itt tehát a kevesebb fehérjével tartott állatok még jobban gyarapodtak, mint a több fehérjével tartottak s gyarapodásuk hasonlíthatanul olcsóbb is volt: nevezetesen Maerker szerint a fehérjedúsabban tartott ökrök 1000 kg. élö súlyra naponta 22.65 német állerdérrágab takarmányt fogyasztottak mint a kevesebb fehérjével tartottak.

Viszterés Kellner közleményére, ö követezőkésít így foglalja össze alkalmaznak Mntán a hízalók ritkán alkalmaznak 1 : 4-nél székebb tápanyúnny s mitúny ugyzólván sokseben használnak olyant, mely 1 : 10-nél tágeből lenne, igen fontos azt tudnunk, hogy az említett határok között a szénhydrátok egyenértékűk a fehérjéfékkel.

Ez azonban csak a kifejlődött állatok hízalására vonatkozik, míg a még növedék állatoknál határosszakkal kell a fehérjét tartanunk, mint a szénhydrátot, mert a növedékkálak izomszövetét is gyarapítják, tehát fehérjéet rak le, holott a kifejlődött állat alig gyarapítja izmait s inkább csak zsirt rak le, a zsirt pedig ép oly jól, vagy még jobban tudja az állat a szénhydrátokból készíteni, mint a fehérjéből. amit Kellner szerit tehát fölfejezes, hogy a jó kondíczióban lévő kifejlődött marhákn s juhok hízalási alkalmával szult fektesszünk a takarmány fehérjetartalmára, mert szerinte az a fő, hogy az állatokal izletes takarmányfélek etetésé által minél több emésztet szerves anyag fogyasztására ösztönözünk, mely esetben kevés fehérjével is árt érkül ek, mint sok fehérjével. A növedék állatoknál a kifejlődött hízállatok takarmányában tehát bátrán változhat a tápanyúnny 4 : 1 és 10 köztűt. Ellenben ha növedékállatokal hízalunk, akkor a jövőben is nagy szult kell a takarmány kelő fehérjetartalmára fektetnünk, mert csak a fehérje változhat át bussá, a növedékkálakk hízalása pedig nem annyira zst, mint a hízalás. A jövőben tehát még a kifejlődött hízállatok takarmányában tehát bátrán változhat a tápanyúnny 4 : 1 és 10 köztűt. Ellenben ha növedékállatokal hízalunk, akkor a jövőben is nagy szult kell a takarmány kelő fehérjetartalmára fektetnünk, mert csak a fehérje változhat át bussá, a növedékkálakk hízalása pedig nem annyira zst, mint a hízalás. A jövőben tehát még a kifejlődött hízállatok takarmányában tehát bátrán változhat a tápanyúnny 4 : 1 és 10 köztűt.

Hogy azonban a kifejlődött állatok hízalása alkalmával sem kelene a takarmány fehérjetartalma iránt egészen közönytöknek lennünk, annak bizonyítására szabad legyenne a „*Mazgazdasági Szemle*” 1894. évi június havi számának egy közleményére hivatkoznunk, mely szerint 39 drb magyar erdőlyi ökrök 1000 kg. kezdetbeli szulra naponta 19 kg. fehérjét, 0.76 kg. zsirt és 18.9 kg. szénhydrátot, vagyis 1 : 10 (tápanyúnny takarmányt kapva, november 20-tól március 29-ig ugyancsak 1000 kg. kezdetbeli szulra átszámolva, csak 9 kg. átlagos gyarapodást ért el, minél fogva a hízalási kész vesztésérgy járt. Így bár máltanijonk is Kellner és Maerker azon törekvését, hogy a német gazdákat a fehérjeáparasztól akarják megórnai, másrészt mégis azt hisszük, hogy a jövőben is kell a kifejlődött hízállatok takarmányozásánál bizonyos fehérjeimmutat bogas napi gyarapodást ért el, minél fogva a fehérjedúsabb nagyból határok között mozgathat, mint amintő eddig vétezt megnevedetnek. Úgy látszik Marcker is ezt a nézetet valjta, mert máskülömben nem sürgetné a kísérletű állomásokot, hogy ne hagyják a német gazdákat sokig a sötétségben tapogatódnai, hanem hozzák a kérdésség ügyet minel előbb tiszták.

Németországban ugyanis roppant hordérrt tulajdonitának e kérdésnek, különösen azért, mert Németország nem szükkülődi szénhydrátokban, mitútn a szokásos takarmánynyények természetesen kívül örési mérveket öllött a cukoriparra, mely pedig hízletten

mennyiségű szénhydrátus hulladékkármányt szolgáltat. Ugyanis Németországban 4.5 millió q. melaszt nyemek évenként, melynek azonban csak mintegy 1/2-részt takarmányozású föl, vagy hogy még 3/4 millió p. németrel lehetne takarmányozási célozóra fordítani. Németországban tovább 7.5 millió száriót szeletet lehetne évenként előállítani, midn színtén nagyon szaporodnak az ország szénhydrátüzéinek, ami azonban most nem így történt, mert a német gazdák rendszeresen beszávniják a szelet, midáltn az országban a szénhydrátok fele is elvez. Németországban végre a leveles cukorpapírafogy zsírításának kérdését is félig meddig megoldotnak tekintik, s azzal is mintegy 15 millió q. szénhydrátot kereshetnek a takarmánytápnak minél értékesebbé térévelni. Eszerint tehát a cukoripar egymaga mintegy 25 millió q. szénhydrátus kereskedelmi takarmányt gyarapíthatná a takarmánypiaozat; szükség esetén pedig mennyire lehetne Németországban a burgonyatermesztést is még kibővíteni. Németország tehát (legelőn szénhydrátot tudna előállítani, s csak a fehérje zst, amiben azonban szeszű, s melyrt 1890 ben is 150 millió márkával adozott a külférdnek, de kivált Amerikánknak, ahonnt nagyon sok gyapotmag-pogásat importál).

Jelenleg tehát igen erős áramlatot tapasztalunk Németországban az import ellen, de az export mellett. Így p. szimot veteltek már Németországban azzal is, hogy nem tudák-e kevértéremzésügységetek megközűdnai; továbbá a bustermelet terén is függetlenek öhajjkat maguktal, mi különösen sertésnévesztésben öriási fellendülést bizonyít, s ugyanezen irányzatlat találkoznak a takarmányimporttal szemben is. Ugyanis a német gazdák ugy reménykednek, hogy azon esetben, ha a fehérje a hízalásnál elveszt fonnosságú, vagyis ha annak jelentékeny részét szénhydrátból lehet pótolni, hogy akkor a takarmányimport rojnk névsz féllegesség fog válni, vagy legvaljabb is nagyon mérséklődni fog. Nlünk tehát közgazdasági jelentősége van az egész kérdésnek.

Ellenben minélünk kevésbé égető ez a kérdés, mert mi nem sok kereskedelmi takarmányt vásárolunk. Mindazonáltal mi is csak közöntlenül vehetjük, ha a fehérje immászt vesztí a kifejlődött állatok hízalásánál, mert akkor nem függünk annyira a máimok, olaj, sör, szesz stb. gyárraktól, mint most, mert legalább a hízállatokal takarmányt illetőleg kevésbé szorulunk reájuk. Ugyanis mitútn a fehérje piaozt ára nagyon változik, sőt jelenleg határozottan emelkedóban van, amennyiben a fehérjedús gazdag kereskedelmi takarmányok fokozatosan drágulnak, igen nagy előny rejlik abban, ha a fehérje vásárlását tetszőkülönkő tehettük függővé, mert aminő indokolt fehérjét vásárolni akkor, ha olcsón jutunk hozzá, oly indokolatlan, az midn akkor is vásároljuk, ha kevésbé olcsón kaphatjuk, magának találjuk az árt. Ha tehát csakannyi igaz az, hogy a kifejlődött állatok hízalásánál több vagy kevesebb fehérjével ugyanazt az eredményt érhetjük el, akkor a jövőben természetesen csak akkor fogunk a hízállakal arányilag sok fehérjét etetni, midn úgy fölöslegűnk van belőle, vagy midn olcsón jutunk hozzá, előtt esetben pedig inkább kevesebbet, midn az alapitjuk a hízalást, mert így olcsóbban jövünk.

Alacsony fehérjérák mellett azonban mindig tanácsosabb több fehérjét etetni mint kevesebbet, részint mert a fehérjében gazdagabb takarmány izletesebb és természetszerűbb, ugyanis a túlnagy mennyiségben etetet szénhydrátok könnyen élytárgyalanságot és emésztési zavart okoznak, különösen részint a kevés fehérjedús takarmány után hasonlíthatanul jóly trágnyt nyérünk, mitútn a kifejlődött állatok csak nagyon kevés fehérjét reálnak le s inkább zsirtá változtatják azt át, mely alkalommal a fehérje nitrogénje a hügygyál távolodik el. De ezen előnyök mégsem elhathatnak

miniket a jövőben arra, hogy magas fehérségű mallokat is sokat etessünk belőle.

Hát azt kérdezzük, hogy mi hiadtotta a szakfeladatot illetleg Wolff-ot? arra, hogy a húszalattó számára szűk tápárnyú, vagyis fehérjében gazdag szubstrátot állítsanak föl, Kellnerrel együtt azt felelhették, hogy a szakfeladat azt hitte azelőtt, hogy a szénhidrátok főleg csak tüzelőanyagok és hogy ugyanolyan csak a fehérje az, mely húsú és zsírral keverve átváltozik. Ezekelő tehát túlszalakozta a fehérjét és ezért szükségesnek tartotta, hogy a húzalásnál nagyobb mennyiségben alkalmazkassék. Ehez járult továbbá az is, hogy a szénhidrátok nagyon bő tápárnyú mellett hiányosan emésztetnek meg, amit már H-ubnernek juchkai esközölt külsőfelelőiről tudnak, s mi mást szintén szükségesnek tartottuk, hogy a húzalásnál aránylag szűk tápárnyút tartssunk be. Ujabbban azonban mint a két írámban nagyszámú elgondolások a nézetek, amennyiben most főleg a szénhidrátokat tartjuk az állati zsir főforrásának. A szénhidrátok emészthetőségét illetőleg pedig úgy vélekedünk, hogy azon esetben, ha a tápárnyú nem haladja meg a 1: 10-et, nem szenved a szénhidrátok emésztése oly mértékben, hogy a fehérjéjéig nem bírja ki a húzalást, s inkább a kevésbé meg bírja azt. Így tehát idején levőknek véljük, hogy a kifejlesztött húzalattal tápanyagszárványa oly irányban módosítsák, hogy a megvaltozott nézetek közt szembeli kifejezése jussanak beünnök.

Mután az országban nyert takarmány jelentékeny részét hízalás utján értékesíti s mután eddigi fejtegetéseink valóságosvá teszik, hogy jövőre kevesebb fehérjét, de több szénhidrátot fogunk hízalásra fordítani, mint eddig általában fogva valóságosvá, hogy a fehérje és szénhidrát viszonylagos értéke, melyet most 3: 1-nek szoktunk venni, idővel a szénhidrátok javára úgy fog megváltozni, hogy a kető-közeli valószínű eszedélyben értékelni előtré fogja feltételezni, mint most, mint a különböző kereskedelmi takarmányok viszonylagos piaci ára is befolyásolati fog. Ennek nyomát különben már is észleljük, nevezetesen a mellesse — az a ma jendően kizárólag szénhidrátközből álló takarmány — az, melynek ára csak az év előjén emelkedett 50%-al s íme a cukorgyárak (gyögyér) persze csak a német és osztrák gyárak) máris azzal az eszmével a kigalloriznak, hogy újra emeljék az árat. Ezt onn nem gyanítjuk, hogy Schwarzlól (ugyanattól, ki a főzégmássaléssel föltárlta és magának szabadalmaztatta) nagyon behízogó közelmények jelentek meg a német szaklapok legújabb számaiban, melyek Kellner és Marcker közléseire támaszkodólag fokozott figyelmre költöztetnek bízessétek a mellesse, amit mi sem akarunk kétségbe vonni addig, am a mellesse ma kétféle (K. per g.) változatlanul hagyják. de amit kétségre azonban akkor, ha 33, sőt Bertsch híre szerint 40%-al fogják az árat emelni.

TEJGAZDASÁG.

Rovatvezető: Szerbán János.

Tejgazdaságunk 1900 végén.

— Írta: Szerbán János. —

A f. évi párisi nemzetközi kiállítás mezőgazdasági részében, mindenkinél, de különösen a magyar gazdáknak felülbírt, hogy a fejtegetés meggyőzően igazolja, hogy a húzalás minő kiváló gondoskodással a tejgazdasági csoportokra. S ha tekintetbe vesszük, hogy a tejgazdaság fejlettsége a belterjes gazdasági üzem fokmérője és hogy a nyugati államokban nagyrészt a tejgazdaságra van tekintet a sikeres gazdálkodás alapköve, úgy a jelzett gondosság természetesen fogjuk találni.

A tejgazdaság fellendítése egyrészt a mezőgazdasági kultúra fejlesztésével, amiről először tanusodik Német-, Francia-, Dan-, Észak-Olaszország, Hollandia, Svájc és Svédország példája.

Hogy azonban a tejgazdaság nagy fontosságáról mindenki meggyőződhessek, mielőtt a hazai tejgazdaságra vonatkozó adatokat közölöm, egész röviden egyenýchny a külföldi adatok sorokát fel, amelyekből kitűnik, hogy hová tart hazánkban is fejlesztésbe a tejgazdaság.

Franciaországban az évi tejtermelést 82 millió hektoliterre, egyez-kétszázharmincegy millió frank értékben mutattak ki a tejgazdasági állandó kiállításban. Tejgazdasági intézmények közlő feleltem az „Association des Laiteries Cooperatives de Charantes et du Poitou”, melynek összesen 50 ezer tagja van és évenként mintegy 8 millió kg. vajat termel; továbbá a „Société des caves et des Producteurs Réunis Roquefort”, vagyis a világszerte ismert roquefort-sajt-termelőket egyik társulata, mely 6 millió 500 ezer frank alapköveté bir és évenként 5 millió kg. sajtot hoz forgalomba. Franciaországban az évi nagy tejtermelés, hogy dacára a nagy fogsági vároásoknak, évi vajkivitele 25 millió kg., 75 millió frank értékben. Ezzel szemben 1898 ban 6,638,626 kg. vajjat importált.

Németország termelése nem kevesé lépést tartani a fogszáttal és évenként fokozódó bevételre van utalva.

Dánia 1875-ben 32 millió, 1899 ben pedig 140 millió korona értékű vajjat exportált.

Hollandiából ugyanazon évben 20 millió kg. vajjat 48 millió korona és 45 millió kg. sajtot 63 millió korona, tehát összesen 105 millió korona értékűen exportált.

Svédország évi vajkivitele 40 millió korona, Olaszországé 13—14 millió korona, pedig ezen két országban az órási idenforgalommal fogva igen nagy a befogyasztás.

Ezzel szemben Magyarország forgalma volt 1892-ben:

	Kivitel	Belsőforgalom	Különbözlet
tejt	—	2,476,000	20,960
zsír és olv. vaj	—	954,322	339,628
sajt és túró	—	1,005,94	2,621,108
Összesen	—	4,367,386	2,981,294

1890-ik évben:

tejt	—	3,008,889	28,320
zsír és olv. vaj	—	3,636,190	209,890
sajt és túró	—	2,210,770	2,676,650
Összesen	—	8,855,149	2,984,770

Ezen adatok szerint 1892-ik évben tejgazdasági mérlegünk többlete 1,386,072 korona volt, 1899-ben pedig 5 millió 890,379 korona, vagyis 4 millió 504,307 koronával több.

Amde természetesen figyelemreméltó a mellesse, ha számba vesszük, hogy belföldi fogyasztásunk is jelentékeny emelkedett, de mégis korántsem kielégítő eredmény, ha a fentebb közölt külföldi adatokkal hasonlítjuk össze.

Mert ne emelkedhetnék kivitelek az ezekbelül sokkal nagyobb összeggel, hiszen hazánkban is megvannak az összes kedvező előfeltételek, amelyek a tejgazdaság fellendüléséhez szükségesek.

Tejkitűlünk csak korlátozott mérvben fejlesztésbe, de annál nagyobb sikerrel emelhetjük fokozottabb termelés által vaj- és sajt-kiállításunkat, de kiválóan az előbbi.

A sajttermelés emelése nem történhetük oly rohanóssal, mert az ekkor állami-nyesebb, mint a vajtermelés, és utóbbi azonban ma a földművelési kormányzat támogatásával annál gyorsabban fejlesztésbe és ha vissza-pillantunk a lefolyt esztendő alatt az a téren kifejtett tevékenységre, meglepődéssel tapasztalhatjuk, hogy a létesített intézmények aránylag rövid idő alatt sokkal kedvezőbb eredmé-

nyeket fognak mezőgazdaságunknak gyümölcsöznözni.

A 1900 10-ik év folyamán megalakult mintegy 80 tejszövetkezet, melyek ezeknek száma körülbelül 226. Ezenkívül pedig a magán tejtermelés termelt tekintélyes mennyiségű vajnak biztos értékesítése czéljából a tejszövetkezetek vajtermelési központokba kapcsolatosan alakításnak meg, mintal a külfődre szállított vaj, mint elsöndredé minőség megalapítja ezen fontos és nagyértékű cikkeknek jó hírnevét és megkönnyíti a nagyobb termelés által keletkezett árának értékesítését.

A 1899 10-ik év végén a földművelési miniszter támogatásával Temevározt megalkottait vajtermelési központokhoz 50 tejszövetkezet csatlakozott, mint tejszindallom és magából emel egy központból kiszállítottunk mintegy 4000 q vaját, pedig a szövetkezeteknek nagyobb részét, csak a tavasz folyamán kezdek meg működtetni.

Ugyancsak 1900-ban alakult meg hasonló módon Szegedben is. Vaszemben is egy-egy központ, melyekhez eddigleg 32 tejszövetkezet csatlakozott és így az összes tejszövetkezeteknek majdnem egy harmadrésze központokba szállítja a termelt tejsajt.

A vajtermelés további fejlesztése helyes irányban és biztos alapon nem is képzeltető a mál módon, mert egyes szövetkezetekben termelési és egyuttal nem a megfelelő módon értékesítésbe a vaját, a tejgazdaságunk kihozatalán kára volna.

Az egyes szövetkezetekben termelt vaj, nem egyöntű árú is kisebb mennyiségben szállításra sem levén alkalmas, kivételi célokra nem használható, minőfély a nagy tömeg csakhamar azt eredményezé, hogy árá annyira lecsökken miszint termelése nem járna a bevételével, azozokivűl pedig annyira megrontandó a magyar vaj hírnevét a jobb piacokon, hogy később jobb minőségeket sem lehetne előnyösen elhelyezni. Igen fontos tehát, hogy a már bevált és a külföldi elősöndredé szakértők által is ideálisnak éltösmert legjobb rendszerrel, a központi rendszerrel szervezzék a továbbselítést, azozokivűl mert épen ezáltal leszünk a külföldön versenyekezők.

Sajttermelésünk is fokozatosan emelkedik, így egyes nagyobb uradalmak, Svájcól behatároló sajtosok és tejbőrlők sajt alakjában értékesítik a tejt, miáltal csökken behozatalunk és fokozódó állományjainkat is kielégíthetjük.

Kiváló szerepet játszik jutórtermelésünk is, mely bányasztandak indult juhászatunkat felségienítvatt.

Egy rövidke újságunk kéretében azonban nem lehet részletesen a tejgazdaság nagyfontosságú tárgyáról értekezni s inkább csak tájékoztatás czéljából kívánom kimutatni, hogy ez ma még olyan tért, amelyet gazdálkodóknak kellőleg és érdeme szerint nem látottak.

Magyarország tehenállománya körülbelül két millió drbot számál s ha töböt nem is, csak 1000 liter feleji átlagot számítunk, ez esetben 20 millió hl. tejt termelünk évenként, melynek értéke mintegy 200 millió korona. Az állattenyésztési fejlesztésével, jobb takarításával és ápolásával által ezen mennyiség minden különösebb tevékenység nélkül is könnyen emelhető 100 millió koronára, mely többlet különböző alakban, de leginkább mint vaj a külföldön volna értékesíthető s mezőgazdaságunk egy eddig alig. figyelembe vett terményként a befolyásos, családi és gazdasági szükséglet fedezése után is jelentékeny jövedelemhez jutna és ezáltal gazdasági felvirágzásnak is eredményezné.

Ezért érdemes fáradni és munkálkodni! Segítsünk tehát a kisgazdáknak és karoltassuk fel velük a tejgazdaságot, hogy jövőre hasonló eredményt érjünk el.

telepre red vitt trágya mennyisége, mint a termék eredménye pontosan megállapítások, hogy lýmódon a befektetés jövedelmessége a legsiguribban elbírált legyen.

A berendezés jövedelmességét tekintében a kulturamérnöki hivatal öntözés és trágyázás segélyéről 35 K-t, holdankénti termés eredményt helyezett kiállításba, a szénármérszámját 3 K. 60 fillérre véve föl, a bruttó jövedelmet 22,150 koronában állapította meg, mely összegeből a berendezés amortizációja, a trágyázás, üzem és fentartási költségek czimén összesen 11,400 koronába kiszámított kiadásokat levonva, az eddig elért 2200 koronával szemben a tiszta jövedelmet 8900 koronára, vagyis két holdankint 52 koronában irányozta elő. Meg kell azonban jegyezni, hogy a község iránadó közegei előtt a leghatározottabban kiemeltetett, hogy ezen jövedelem ellátása csak néhány év eltelével remélhető, miután a telepen eddigkorint található növényzet előélet-hatóság az öntözés folytán jó részben ki fog veszni és ott más természetű füneknek fog megmehosodni. Ezen kijelentést Csaba város gazdasági intézője tudomásul is vette és a jövő évi községi költségvetés megállapítása alkalmával ennek alapján a jövő évi bruttó jövedelmet a fentebbi említett 22,150 koronával szemben csak 5000 koronával irányozta elő.

A berendezés sikere iránt Békés vármegye gazdálközségének nagy az érdeklődés és miután a telep nagyon könnyen megközelíthető, a telepen végbenem változás bárki által, annak gyakoribb megtekintésével ellenőrizhető leendő.

Miután Csaba város főmérnöke, Achim Gusztáv és gazdasági intézője, Scler Gyula, az öntözési berendezés lelkes hívei — 86 k telep létesítése is nagy részben az ő érdemük — teljes joggal lehet remélni, hogy az ő buzgalom folytán az aradi kulturamérnöki hivatal által kiállításba helyezett terméseredmény elérhető lesz és az által gazdálközségünk bizalmát az öntözési ügy iránt megismeri és közelebbről öntözéscsatornák létesítésére rábírní sikerülend.

SZÓLÓSZET, KERTÉSZET.

Rovatvezető: Angyal Dezö.

A hikoridió.

Írta: Angyal Dezö.

Nagybö parkjainkban már régóta ismeretes díszfa a hikoridionak, vagy hikorifának — *Carya Nutt* — egyik-másik faja. Sőt a *Fagus Leskónak* szentis: Károlyi grófnaknak Szatmár vármegyéből venni — 1000 holdas érétt állományuk is, amiből kivetkezethető, hogy erdészeink valószínűleg hazánk több helyén is megismerlették ezt, mint erdei hasznofat, megmehosonítási, a mi mindenesetre figyelmet érdemlő vállalkozás, ha megmondjuk, hogy a hikorifa kemény, rugalmas és jól hasítható, ami miatt kerék- és kocsijáratok, asztalok és géppárosok részére mindezt eddig nagy tömegekben Észak-Amerikából szállították Európa városába, a hol magas áron vásárolják.

A hikorifa hazája: Észak-Amerika, hol főleg a Mississipi és Alleghani között elterülő lápokon tenyészik, mintegy 10—11 fajtában és ennél is több változatban venni 30—40 m. magasra nő és száználapon terebélyesedő koronát alkotó tiszta, feregtomos fák, páratlanul szörnnyal vetekkel, magdosan álló anyas- és barkás himvirágokkal. Termésük, mint a melléklet ábrákból is látható, a mogoróra vagy tölgymokra emlékeztető dió. A termés csak fáján értelek: de a *Carya olivacea*, Mich., nagyvonal *Olea* fajhoz hasonló, mely hazájában Pecanának, Hickorynak és Illinoisi nádnevek alatt ismeretes, ha talán nem vettek-hetik is a mi diónak jószágával, de határozottan

kellemes ízű és keresett csemege, amit mutat az is, hogy néhány év óta már nálunk is árulják, ide pedig Amerika Illinois államából hozzák, ahol nagyon jelentős kereskedelmi és kiviteli áru képez. Ezek után pedig valószínűleg még nagyobb lesz utána a kereslet, mert az ímént bezarult párisi kiállításban az amerikai mezőgazdasági osztály kiállításai nagy népszerűséget törekedtek a Pecánánál szerezni ami tekintve az érdeklődést, mely iránta nyilvánult, valószínű is.

Az orsz. gyüm. miniszteri biztos Párisban léte alkalmával érdeklődően eme diót írta, a földművelésügyi miniszter megbízásából szerzett a Párisban kiállítottakból egy kisebb kollekciót, amelyet alkalmunk van nekünk is megvizelni és így tapasztalásból is mondhatjuk, hogy azok, noha két évek voltak, mégis elég izletesek maradtak.

Mint értesülünk a miniszter hozat direkt Amerikából a legjobb fajtából vetőmagot, hogy azokkal — kellő dezinficiálás után — az erre alkalmas állai fásikollákban természet kiültetést tegyünk. Ebben intézkedhet, hogy az erre vonatkozó angol nyelvi tenyésztési utasítás lefordítva közzétessék. Tekintve ez ügy közérdeku voltát, közöljük azt a „Gyümölcskeresés” után, melyben a Pecán-

Az izt és zamatot illetőleg eddig a Pecán minden ismeretes diót máris fölülmal, bár ez kellő megvalasztás s helyes kezelés útján nagyrészt s iz tekintetében nagyon fokozható lesz.

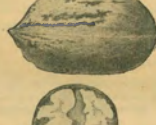
E nézet iratla a kis fizetés, a társaság ezekben tiszán a nagy írő eme mondatát: „Aki kieszközi, hogy két szál fü nő ott, hol eddig csak egy nőt, a közönség jeltöveje”.

Ha csak a legkitünőbb diókat ültetjük s ojtásra csak a legszebb, legnagyobb diókat termelték fák vesszőit használjuk, a biztos siker haladás nem maradhat el.

A társaság az ügy állása iránti tájékozás végett nyilvános kérdéseket intézett a gyümölcstermelő közönséghez, az e kérdésekre adott válaszokból tanulhat a következők.

A Pecán előfordul a következő államokban: Kansas, Missouri, Illinois, Arkansas, Texas, Mississippi, Alabama, Kentucky, Indiana, Georgia.

Ezen választok mutatják, hogy csaknem mindenütt vannak vadfák, de vannak már gyümölcsösök is. Ezen némely helyet csak magvetés útján másutt már ojtott csemekét ültetésével állítanak elő. A fák nagysága többnyire

136. Abra. Stuart.

137. Abra. Van Deman.

138. Abra. Columbian.

139. Abra. Jewet.

140. Abra. Beauty.

dióról Tiszta László orsz. gyüm. minisz. megbízott a következőket írja:

Az ugynevezett *Pecanoli*-nak, nagyon jövedelmező termelést, mintegy 14 év óta, különösen W. R. Stuart ezredes osztálya s példaadásra folytán, Észak-Amerikában nagyon fölakták. A Pecán-gyümölcsösöket az állam majdnem minden tartományában buzgón ültetik s amerikai szójársz szerint, ezen „üzlet” előmozdítására Mississipi állati Ocean Springs városában, a Stuart Pecán társulatot is felállították.

A Pecán-vadon csak Észak-Amerikában fordul elő, még pedig 24 és 40 szélességi fokok közt. Leginkább vizek partján, mély, mocsáros helyeken díszlenek jól, 10—12 éves korukban nagyon hasonlítanak az amerikai fekete dió-fákhoz. A 2 fa elmoszolt leveleink szaga is hasonló. Erdőben a Pecánfa 60, sőt 100 láb magasra is fel nő s másó átmérője 1 láb és 4 láb közt változik. Faja mindenre ép jó kitűnő, mint a Hicocry. E vad fák diója apró s az éves hajtás hegyén csomókban nő. 80-100 120 dió tesz 1 fontot. Néha akad fa, melynek nagy dióiból már 60 darab megüt a fontot s ha e diók haja oly vékony, hogy kettőt egymással szoritva átszalhat föl lehet lötni, ez az a faj, melyet veltésre keresnek s nagyra becsülnék azok, kik kereskedési czéllalatt akarnek gyümölcsöst ültetni.

a főbb jelzett 10—12 éves korukban kezdenek teremni s 15—20 éves korukban túl a példánál belülről gyümölcsözni nagyobb, tiszta jövedelmet nyújt, mint a gyapot, buza, narancs, vagy bármely más növényével mivel hasonló kiterjedésű terület.

A fák a nedves, vízmentes ártérléteket szeretik. Nem árt nekik semmi, ha őket az év minden évében ellepi s rajtuk betekék áll. Hosszabb állás a vízben csak az 1—2 éves fáknek árt s ezeknek is főként csak akkor, ha teljes levélzetben állanak.

Ezen tulajdonánál fogva tesznek a Pecánban Amerikában jövedelmözővé oly vadizárta lápos, az évenkénti előlétnék kitett területeket, melyeken semmi más kultúránövény nem él meg s melyek eddig paragon hiánytalanok.

Némelyik államból már tengerentúli is szállítanak sok ilyen diót, de a legtöbb állam még csak saját szükségletét bírja fedezni. Talajban a Pecán nem válogatos, legjobban mégis kövér homokos márgában díszlik.

Ős, új földben trágyára hosszasan nem szorok, de ha gyengébb talajba jut, megkívánja a trágyázást, de azt gyorsabb fejlődés, nagyobb és nemesebb diók bővebb nyújtásával szemmel láthatóan nem is hálálja. Körülötte használat alkalmazható mindenféle trágya.

A legzebb dióból 60 tesz egy fontot. A font ára minőség szerint 5 centtelől 50 ig változik.

Nemélyi államban a Pécan minden esztendőben biztosan s bőven terem, misült csak minden harmadik évben ad bő szüretet. Oly földeken, hol a föld újra igen magas, csaknem a földszinten van, a Pécan nem diszlik jól, mert répagyökeret nem ereszti a vizen keresztül, csak oldalgyökereket ereszthetne s elcsatjul.

A fák távoisága egymástól minden irányban, a föld minősége szerint 40 lábót 80-ig változhat.

Legjobb a korai őzi ültetés, rögtön a levelek lobolása után. Az ültetés a gyümölcsfáknál szokásos legnagyobb gonddal eszközönd.

Legelősebb és legbiztosabb i vagy 2 éves fákat ültetni. Ezek 10 éves korukban nagyobbak lesznek, mint az idősebb korukban átültetettek.

Az ültetésnél a répagyökereket mindig vissza kell a nyak alatt 15—20 centumtel-nyire vágni. W. R. Stuart ezredes pl.: kit a Pécan apjának" is neveznek, azt állítja, hogy a répagyökereket visszavágása föltétlenül használt fájnak.

A fák között nem nagyon közeli a törzsekhez szantani lehet, sőt kell s évekig azt a fák árnyéka tovább nem engedné, mivelni is, leginkább kapás növényekkel, trágáryban visszaadva a talajnak, mint tőle e növénynek elvonnak. Néhány év után, bevete e helyet legelőnek, azon fiatal szarvasmarha s juhok jól megelhetnek, trágáryukat ott hagyják a fák hasznára. Szóránt kaszánli s elvinni azonban a gyümölcsösből soha nem szabad.

A dió legjobb fajokbólba kellő közeli sorokba ültetni s ott gondosan kezelve a csemetékét, két éves korukban ültetni ki.

Miután a magból kelt Pécan nem egészen fájho, lehet néha termése az anyadónál jobb, de sokszor lesz rosszabb is; ezért azt magának a legjobb váljait biztosítani akarja, ezt csak nemestés, ojtás által érheti el.

A nemestés minden módon sikeresen üzhető, a szemes kivételével. Legbiztosabb a lehántott hálszgyűri utján nemestés (spólas), melynek részletes leírásával, itt, olvasóimat untatni nem akarom.

Uj gyümölcsöst mindig legjobb már az iskolából megmestestett fából ültetni.

A Pécan-diofa, mint nevezni szoktuk, kétlaki. Ritkán van ugyanazon fán him és nő virág együtt, ezért nem akarjuk kitenni magunkat annak, hogy főink meddők maradjunk, több fát ültessünk a gyümölcsösbe, hogy ott aztán, a szél, a méhek s más hoga- rak a termékenyítést közvetíthessék. Mindozet- két követünk a hazánkban teendő kísérlet-tételni is.

Arra, hogy a Pécánidó az eszménynek megfelelően, körülbelül 6 jó tulajdonnal kell bírnia.

1. Nagyság. Az eddigi legnagyobb fajta dió hossza 2 és 4/5 hüvelyk volt s szélessége i hüvelyk.
2. Szépség, mi arányos alakulából áll.
3. Haja feszes, de vékony legyen, hogy könnyen a bélhez juthassunk.
4. Legyen telebből s bele husos.
5. A mag finom, olajban és cukorban bővelkedő legyen s ne maradjanak belőle szakk a száiban, a megrágás után.
6. Zamatja legyen kedves s szájjának.
7. Az ilyen dió a diók dioja.

A Pécan kellő fajmegválogatás s gondos ápolás mellett természetes nagy jövedelmezőségbe vetett bizalmát mutatják még a fenn megnevezett fizetésből közzétett hírlapi nyilatkozatok. A praktikus amerikaiaknak csaknem minden gazdaságja s kertészeti lapja egész korteshadjáratot folytat a Pécan-termelésnek

Észak-Amerika déli megyéiben való szaporítása érdekében. E mellett szól a 72 éves Stuart ezredes azon nyilatkozata is, hogy nagy kora dczára, éppen ily Pécan-gyümölcsös ültetésével foglalkozik.

A Stuart Pécan társaság Amer. Springsben Mississipi államban önként ajánlók, hogy tanács, felvilágosítás s közreműködés által segíteni csak mindenkinék, ki Pécan-diófákat óhajt ültetni.

Hitem szerint ide kellene fordulni a magát netán kísérlet tetetésre elszánt földmívelés-ügyi miniszteriumnak, sőt egyes termelőnek is. Főfeltétele még, hogy a most legkitűzött- nek tartott és a chicagói világtalárlaton kétsz jutalommal kitüntetett Pécan-fajok nevei: Stuart (136 sz. abra). Van Deman (137. sz. abra), Columbian (138. sz. abra), Jewet (139. sz. abra) és Beauty (140. abra) befejezem talán úgy is hosszúra nyúlt ismertetésemet, azon óhívással, valha sikerülne szerény soraimnak a miniszterium és egyes gazdáltnak érdekelt a Pécánidó természetesen teendő kísérletekre fölebbresztene!"

GAZDASÁGI ÉPÍTÉSEZET.

Rovartevő: Szählender Gyula.

Ujabb rendszerű önműködő itatok szarvasmarha-, lóistállók és sertés-ólak számára.

— Irtá: Szählender Gyula. —

Az önműködő itató-berendezésekben ujabb-an annyi haladást konstatálhatunk, hogy érdeme- nek véjük a legényesebb újításokról beszámolni.

Az önműködő itatóval t. i. marhalómlá-nyunk itatását egyszerűsíteni s természet- sebbé kívánjuk tenni. E czélból a jászoltal- vizzel telt edényeket erősitünk s ezekben az

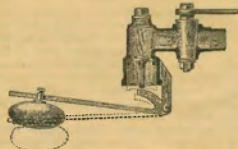
141. ábra. Öntöltésű szabályozó vízartó önműködő itatók számára.

elfogyasztott vizet egy egyszerű készleék sege- delmével önműködőleg pótoljuk. Miután így az edény mindig telve van vízzel, az állat is a nap minden szakában íhat, s mindenkor annyi vizet vehet magához, amennyit éppen megkíván. Elcsik tehát a vízhozadás, vagy az esztről-esztré való szivattyúzás terhes munkája, mely mellett a gazda soha se lehet biztos, hogy nem-e szenved jószágja rövidideglet a cselekedni hanyagsága miatt. De magára az állatra is nagy előnnyel jár, ha nem kényte- len gyomrát télen jégáhideg, nyáron túlmeleg vízzel napjában 2—3 szor megtölti, s a közönsé időben esetleg szomjúságot szenvedni, mert így a nap minden szakában télen-nyáron majd egyformán temperált vizet juthat. Csak természetesen kell tehát tudnunk dr. Backhaus azon kísérleteit is, a melyek alapján kimutatta, hogy az önműködő itatókkal a tejelő marha a tejhozamot jelentékenyen növeli, a hízó pedig a takarmányt jóval előnyösebben érkezteti.

Az ilyen itatok alkalmazása ezideig javá- rést csak a tében s hizómarha-istállókra soroltuk. Nemzetországban azonban ujabb-an, oly nagy tért hódított, hogy már löstállókban sőt sertésólakban is gyakran találhatók.

Magának a berendezésnek lényege mind e három czélra egy alapon nyugszik s ha- sonló részekből áll. Szükség van mindennél

a) egy nagyobb vízmedencékre, mely leg- alább a felmapi vízmenyiséget képes befoga- di s amit napjában 1—2-szer telesszítva- zunk. Ezt a vízartót rendszeren vagy magába

142. ábra. Uszógömbös vízcsap önműködő itatók számára

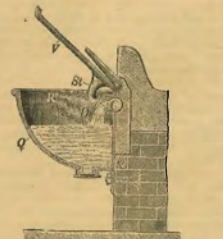
az istállóba vagy a takarmánykamrába állít- juk de lehet a major más alkalmas pontján is. Ahol már volna vízvezeték, ott ez a víz- tartó felesleges s elmaradhat.

Innen egy cső b) a kis szabályozóba vezet, mely edény betonból, de leginkább vasbábogból készült s

143. ábra. Krant-féle szarvasmarha itató beszerkva.

az istállóban talált helyet. Ujabban ezt a kis szabályozót a 141. ábra alakjára öntöttvas- ból készítik s a rozsdásodás meggátálásá- ra belül zománcozták. Egy ilyen reservoár a hozzávaló uszógömbös csappal együtt nyereső 50—60 koronából, zománczóva 58—66 ko- ronába kerül.

144. ábra. Krant-féle szarvasmarha itató kinyitva.

c) Az uszógömbös csap a nagy vízartóból jővő cső végére van szerelve s a kis reser- voár, illetve az egyes itatókelyhek vizállásá- nak a szabályozására szolgál. Most rendszeren a 142. ábrában bemutatott szerkezettel készül. Ha t. i. az itatók tele vannak, a víz szintje uszó gömb horizontális állásban kerül s elcsúsz

a víz lefolyását. Iszik most egyik vagy másik állat, akkor lesz áll az itatóban, de vele együtt a szabályzóban is víz színe; a gómb erre a pontozott helyzetbe jut, kinyílik a csapot, s mindaddig bocsát vizet, amíg vízszintedencéből, míg az itatók izmét megtelemek.

d) A legnagyobb átalakuláson azonban a berendezésnek legényesebb része, t. i. maga az itatóédény ment keresztül.

A szárazsághatállók számára készült itatók legújabb alakját a 143—144. ábrák tüntetik előnk. Ezek az itatók öntött vasból készülnek a két-két behatálás között a jászol mellő részén vannak megerősítve. Mindannyit egy közös esőhálozat köti össze, úgy hogy bennök közlekedő edények módjára a víz mindig egy — s pedig a szabályzó csap által megengedett legnagyobb — magasságban áll. Hogy az itatóba alom, szemét stb. ne kerüljön, ráta egy csuklóban forgó fedél fekszik s ezt az állat az orrával maga emeli fel. Ha a tehen ivott s fejét az edényből kibuzza, a fedél önsúlyán leesik s a kelyhet elzárja.

Régibb itatókban a vízvezető csövek az edények alján vonulnak végig s a víz alulról ömlik be. Ennek azonban, mint a tapasztalás megmutatta, több ártalma van. Az állat az itatókat természetesen leginkább a takarmányozás közben vagy közvetlen utána veszi igénybe s így sok félig megragott takarmány részecskét hullatnak bele, ami mind az edény fenekére ülepszik. Ha később most megint iszik, ak-

zállt inni akar s a fedelt felemeli (144. ábra), akkor vele a nyulvány is felemelkedik; a befolyás tehát szabad lesz s mindaddig folyik be friss víz, míg a tehen fejét ismét vissza nem huzza, azért, míg a fedél újra le nem esik. A kelyhbe öntött vízből így tehát tényleg egy csepp sem kerülhet vissza s a lehullott piszok, nyálka stb. mind az edényben marad, s időnkint az alul látható s csavarral elzárható nyíláson kibocsátható. Ezzel elérjük továbbá azt is, hogy az állat mindenkor friss vizet jusz, mely direkt a szabályzó reservoirjából áramlik s elejét veszik, hogy szemét a piszok a csővezeték idő előtt eldugítsa. Végül aztán, hogy visszacséskor a D kaucsuklap ér legelőbb a vashoz, a fedél ugyszólván zajtalanul záródik s elmarad a hasonló berendezéseknél minduntalan észlelhető zaj is, mely ugyan magát a marhat később cseppet sem zavarja, de az első időben mégis csak ijesztőleg hat.

Egy ilyen 2—2 tehénre szolgáló hely 11—12 koronába kerül; az egész itató-felszerelés költsége az, a szabályzókkal, gómböcsapokkal, esőhálozattal s edényekkel együtt, tapasztalásom szerint tizenhelenk 11—12 kor. között váltakozik.

Érdemes megjegyezni, mint már említettük, az önműködő itatókkal elért eredménnyel annyira megvannak elégedve, hogy újabb löstállók, mint *sertésdabokban* is általánosn alkalmazták.

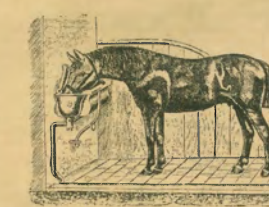
Az itatófelszerelés ezeknél is hasonló

hoz kötik s ott egy darabig már állt, egyszerűen csak visszafordítják a kelyhet. Az erre egy percz alatt megtelemek s teljesen egy mikró-dik mint a tehénállókéknál lértük out.

A löstátók darabját belül zománcozva 13—15 koronáért szállítják.

Végül a 147. ábrában a *sertések számára készült önműködő itató* is bemutatjuk, ambr ezt még nem tartjuk valami sikerült megoldásnak. Az itató litten vályu alakra (J) készült s rendes állásban vízszintesen veszik. Feneke felett 10 cm-re egy ritkaszerű szűrőt láthatunk, aminek az a célja, hogy rajta a lehullott takarmányrészekék átvesse a fenéken rakodjanak le, hogy így a sertés nem férhet s azt nem turkálhatja fel. Ha a vályut az itató-rendszerből ki akarjuk kapcsolni, akkor egy emeltyelvel a rajzban látható ferde helyzetbe fordítjuk, amikor is a vízbefolyás önmagától elzáródik. Ilyen alkalommal a szűrő is kiemelhető s az itató kitisztítása könnyű munka lesz. Vízszintese visszaálltva vízzel rögtön megtelem s a víz pótlását illetőleg éppen úgy mikró-dik mint az előbbi leírtaunk lésük.

Egyes kritizácák azért a mellékelt alak van használatban: de gyártják közös etető, illetve itatóhelyek számára 3—4 méter hosszúságban is.

143. ábra. Önműködő itató löstállók számára.

146. ábra. Önműködő itató-kelyhek lövek számára.

147. ábra. Önműködő itató löstállók számára.

kor az alulról felszálló víz az iszapot felkavarja egy, hogy a tehen az csak ritkán jut tiszta vízhez. Hygienikus szempontból továbbá még az is kifogásolták, hogy iváskor a marha nemcsak a szabályzó reservoirjából kapja a vizet, hanem kapja — mivel vele össze van kötve — a többi itatóból is; melyek közül az egyiknek, vagy másinak is a víz egy beteg állat által inficiálva lehet.

Ambátor magam részéről az inficiálási-nak ez uton való terjedését nem tartom oly veszedelmesnek, mert a régibb módnál — a kutra hajtásnál, vedrek, vagy jászalokból való itatásnál — ez mindenesetre eminebbé s; mégis csak hasznosnak vélem, hogy ez elvenvészen is iparkodtak segíteni.

Először is a vízbefolyást *fedélre* helyezték, úgy hogy ezt a 143—144. ábrákban (C) láthatjuk. Másodszor törekedtek megakadályozni, hogy az itatóba jutott vízből valami a közös vezetékbe visszakerülhessen. E célra a legkülönbözőbb szerkezeteket alkalmazták; a legegyszerűbb s legkisebbsé megoldást azonban kétgömbös a 143—144. ábrákban bemutatott „Krause”-féle önműködő találatjuk. Nevezett gyáros itatóédényeinek vas-bádog fedelére egy öntöttvas nyulványt (S) alkalmazott, mely a ráhúzott kaucsuklap (D) segítségével az új lebmől nyílást teljesen elzárja. Csukott fedél mellett (143. ábra) az edénybe tehát víz nem kerülhet s a kelyh az egész rendszerből ugyszólván ki van zárva. Ha most az

részecskék áll. Isten is szükséges egy nagyobb víztartó, egy, vagy több szabályzó reservoir, benne az üzőgömbös csap, a csővezeték és csakis maga az itatóédény készült lényegesen eltérő szerkezettel.

A löstátók legjobban bevált alakját pl. az 145—146. ábrákban mutatjuk be. A vasból öntött, belül zománcozott edény a záholó formájához illően egészben vagy felkelyhez készült. Fenekén két csővezeték találunk, melyek közül a felső a víz befolyására szolgál s a szabályzó reservoirokkal van összekötve; az alsó ellenben a vizet a trágyacsatornába, vagy egy szivárgóba levezetni képes s így az edény teljes kiürülését teszi lehetővé. Maga a kelyh saját tengely körül forgatható s hol az egyik, hol a másik esővel lehet összeköttetésbe hozni. Rendes állásban a vízbefolyás van elzárva, úgy, hogy a kelyh üresen áll. Ha azt akarjuk, hogy megteljen, akkor csak egy negyednyire fordítjuk el, mire a víz a szabályzó csap által megengedett legnagyobb magasságra rögtön felszáll s ezután elfogyasztott mennyiségét önműködőleg pótolja.

Ez a berendezés pedig azért előnyös, sőt szükséges is, mert okvetlen el kell kerülnünk azt az eshetőséget, hogy az erős munkát követve s erősen felhevült ló a jászolhoz köztve mindjárt vizet találjon maga előtt. Így, ha a lovat az istállóból munkába vesztik, az itatót is elfordítjuk, mire az magától kiürül. Ha később ismét a zabló-

GAZDASÁGI GÉPÉSZET.

Rovatvezető: Ifj. Sporzon Pál.

Motoros kaszálógépek.

— írta: Ifj. Sporzon Pál —

Mikor ezelszt 8—10 évvel a petróleum-motorokat nálunk is kezdték nagyobb mértékben használni s azok utat találtak a mezőgazdasági üzemben is, még al meg tört volna valaki arra gondolni, hogy ma már a flukaszáló gépek hajtására is fogják azokat alkalmazni. A kezdeményezés e téren is, mint a mezőgazdasági gépészet terén általában, Amerikából indult ki. Az idej párisi kiállítás alkalmával ugyanis a két legnagyobb amerikai aratógép-gyár, a *Doring, & Co.* és a *Mc. Cormick*-gyár egy-egy petróleum-motoros flukaszáló gépet is kiállított, sőt több ízben munkában is bemutatott.

E két gép megjelenése érthető nagy érdeklődést keltett az egész világ gazdálkodó-ságában, mert hisz egy oly rendkívül fontos újítás első lépése ez, mely a mezőgazdasági üzem terén épp oly átalakulást idézhet elő, mint annak idején a gőzcseplőgép.

A magyar gazdálkodózséget is bizonyára érdekelni fogja e két igazi újdonságszámba menő gép, mert hisz a magyar gazdálkodózségek körében is felhangzott már évekel ezelszt, de

hallatszik most is minden aratógép-verseny alkalmával az a megjegyzés, bárcsak a gépeket valami motorral lehetne huzatni, hogy a ló felszabadulna a munkától.

Ez a kívánság most tetszet öltött, sokkal hamarabb mint vártuk volna, s ha az elkészült

mányban igazították a gép járásának irányát. A motorról szj és rudattal mozgatották a metszőkészülék. A petróleum-tartály a motor baloldalán fekszik s innen jut a petróleumgáz szepkeken át a motor munkahengerébe. A gyújtást villanyáram eszközi, a kipufogó gáz

A motor a gépél is gyorsan és könnyen le szerelhető s egyéb munkákra használható, erőssége 6 lóerő. Bemutatás alkalmával a motor 1 óra és 20 perc alatt 2 acre (körülbelül 1¹/₂ magyar hold) füvet kaszált le.

Egyelőre csak ennyit lehet még ezen értékes gépekről jelezni. Részletes tanulmányok vagy felvételek a gépek munkájáról, munkalkodásáról még nem jutottak nyilvánosságra. De az már most is előrelátható, hogy a kérdés végleges még pedig kedvező megoldása nem ütközik legyőzhetetlen akadályokba. S ha meglesz a megoldás, mezőgazdasági üzem egy értékes segítő eszközzel többlet mondhat magánáknak.

ÜZEMTAN.

Rovartvezető: Hensch Árpád.

Miként pótolhatók a mezőgazdasági szeszfordók?

— Irta: Hensch Árpád. —

A szeszárak emelkedése óta a nagy érdeklődést tanúsítanak birtokosaink a szeszgyártás iránt, hogy az 1900. évi IX. czikk értelmében a mezőgazdasági szeszfordóknak engedélyezhető 600 hl szeszkontingenshez az erre pályázóknak alig 10%-a kielégítő.

Elisérvem a mezőgazd. szeszgyártás nagy fontosságát, mely különösen abban nyilvánul, hogy a mostani magas szeszárak mellett a burgonya kitűnő értékesítést, jó hízaló takarmánynak ugyazólván ingyen megszerzését s így egyetbe a gazdaságnak hatalmas s olcsó tárgyalva való ellátását teszi lehetővé, minél fogva különösen a burgonyatermelésre utalt sídny talajú gazdaságokra nézve ez a legbiztosabb mód jövedelmök fokozására, — de tekintettel arra, hogy a reá utalt gazdaságok legnagyobb része a szeszgyártás eme áldásos hatásában a hiányzó kontingens miatt nem részesülhet — méltán felmerül a kérdés, hogy a mezőgazd. szeszfordók pótolhatók-e s ha igen minő módon?

A szeszfordók kitud-más szerint azok a gazdaságok vannak leginkább ráutalva, amelyek megfelelő rétek s legelők hiánya miatt nagyobb arányú állattartást nem üzhetvén, rendszerint sovány talajuk erőben tartására nem rendelkeznek elegendő s megfelelő trágyával, amelyek továbbá föterményüket, a burgonyát másként kellőképen nem értékesíthetik s a kedvezőtlen közlekedési viszonyok miatt sem tejgazdaságot nem folytathatnak, sem más jövedelmek termelési ágákat pl a cukorrépa termesztést fel nem karolhatják.

Csakis ilyen gazdaságokat tartva szem előtt, tetemes trágyaszükségletük biztosítására nem létezik más mód, mint vagy az állattenyésztés, nevezetesen tinók nevelése esetleg a juhtartás vagy a marhahizaltás nagyobb mérvű folkarolása.

De az állattenyésztés nagyobb mérvű folkarolásának itt rendszerint a legelők hiánya vagy sídny volta állja az útját, mivel az állattartás ezen irányba csak a legelőtessé mellett bizonyú jövedelmekhez vezet.

Az ilyen gazdaságokon tehát csak mesterséges legelők alakítása által lehet segíteni, amelyek pedig vagy állandók vagy változók lehetnek. Nagyobb gazdaságokban mindkettőt lehet egyesíteni, olyformán, hogy a szántóföldnek kevésbé alkalmas pl. hegyes dűvénél, távol eső vagy sílányabb talajú területek állandó legelőkké ártváltoztatnak, a változó legelők pedig a vetésforgókba beillesztettek vagyis a szántóföldön az u. n. legelő-váltógazdaság alkalmaztatják, melynek jellemzője a következő forgót illesztik ide:

1. Kapasútvényi trágyázás.
2. Árpa megfelelő fűkeverékkel.
3. Kaszáló.
4. Legelő.
5. Legelő, utána fű ugar.

148. ábra. A Deering & Co.-féle motoros fűkaszalógép.

s bemutatott motoros fűkaszalók jelen alakjukban még nem is oldották meg a kérdést, mindenesetre elég reményt nyújtanak arra, hogy a technika a megkezdett nyomon tovább haladva meg fogja szándékozni a mezőgazdaságot egy oly értékes géppel, mely az aratás munkájának nehéz terhen lényegesen könnyíteni fog.

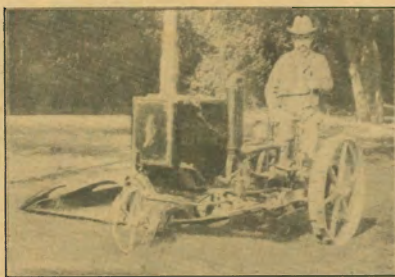
A fent jelzett két motoros gép működésben is be lett mutatva Páris közelében a kiállítás folyamán s azonfelül a mexi gazdasági egyesület is rendezett a két géppel egy bemutatást Mitrv Claye-ban, nem annyira azért, hogy melyik bir többlet kaszálni, hanem inkább azért, hogy megállítsák, vajjon a motorhajtszal mibe kerül a kaszálás. Az eredmények arra engednek következtetni, hogy érdemes lesz e kérdéssel tovább is foglalkozni s annak végleges megoldásával csak nyerhet a mezőgazdaság.

Ami a gépek szerkezeti összedállítását illeti, azt röviden a következőkben lehet összefoglalni.

A Deering & Co.-féle motoros fűkaszalógép, melyet az 148. ábra mutat munkában, motora

a hangfogóval ellátott hengeres állványon át hajtja el a gépet, lehetőleg zajtalanul. A motor hat lóerőt fejt ki, ugy hogy sem munkaközben, sem szállításkor nem kell félni a fennakadástól. Az egész gép ugy van összedállítva, hogy a metszőkészülék leszerelésével az uti mozdonnyalant is szerelhető vagy egyéb gépek hajtására is felhasználható. Viszont a motor teljes leszerelése után — mely állítólag egy óra alatt elvégezhető — a fűkaszalógép átvonattatásra is beállítható. A bemutatás alkalmával az 5 láb széles metszőkészülékű gép óránként 8 kilométernyi sebességgel járt munkaközben.

A Mc. Cormick-féle motoros fűkaszalógép — melyet a 149. ábra mutat — motora két-hengeres függőleges elrendezésű petróleum-motor. Az egész motoros rész a hengerek kivételével a por és piszok ellen burkolva van. A motor talpa a közönséges — láncos áttételle — fűkaszalógép keretére van szerelve s hajtóműve a motor hajtóművével fűkezős (dűrszerű) összekapcsolással van összekötve; vagyis a gép előre s hátra is mohat. A petróleum és hűtőviztartály valamint a gyuj-

149. ábra. A Mc. Cormick-féle motoros fűkaszalógép.

két hengeres vízszintes petróleum-motor. A munkahengerek egymás fölül vannak fektetve s jobb oldalukon forog a motor lendítő kereke. Az egész motor egy hengeres állványra van szerelve, mely egyik végén a kaszalógép keretére van erősítve. Az állványról felnyúló kor-

társa szolgáló száraz elemes villamos telep a motor jobb oldalán látható szekrényben vannak elhelyezve. A kipufogó gáz hangfogón át hajtja el a gépet. A gép járását kormányozni lehet az ülés előtt felhajló kormányrúddal mely az első kereket állítja a kívánt irányba.

6. Ősz gabna.

Ezen rendszer különböző csapadékok éghajlat alatt, hegyes vidéken és kiterjeszt viszonyok közt czfrázetelensé bizonny, de az Alföldön juhártó gazdaságokban is sikerrel alkalmazható. Igaz hogy nagy bruttó jóvedelmeket nem szolgáltat, de mivel a termelést közt-össég is csakoly, az ilyen gazdaságok jóvedelme teljesen elegendő, ha egyébként a haszonnal-tokell kellő társasról s a nagy mennyiségben nyerhető trágya megfelelő kezeléséről gondoskodnak, mely esetben ez a rendszer kizsárolt gazdaságok karbantartására is nagyon alkalmas.

Ellenben intenzívebb viszonyok közt, ahol inkább a hízalás mellett a termelésnek kött-ott az a n. szarvas hízalás is kitűnően bevált, mert ezen az uton nagymennyiségű gyök s gumós termés, széná és zólkármány, száma s polyva eléggé jól értékesíthető s bá a hízalás fiatal tarka tinokra vonatkozó, melyek legjobban fizetnek, kedvező konjunk-turák mellett szintén eléggé, hogy a tartal-mas trágya a gazdaságnak ingyen marad.

Megengedjük ugyan, hogy a jelenlegi viszonyok közt a javasolt két állattartási mód jóvedelmesség tekintetében a mezőgaz. szesz-főzessel nem versenyezhet, ennek előnyeit tel-jesen mértékben elérni nem enged, — de viszont nem szabad megfeledkezünk arról sem, hogy a javasolt s nagyon sok gazdasá-gban divó állattartás nem is jár akkora töké-lyefektetéssel, mint a szeszfőzés s hogy ennek előnye is azonn-ll megszűnik, amit a szesz-árok hanyatlásnak indolnak, amiből következik, hogy a természetesről állattartás, ha jelenleg nem is jóvedelmese, mint a szeszfőzéssel kapcsolatos hízalás, de nem is jár oly nagy kockázattal.

Mindenes körülményeket latba vetve, nem tekinthetjük tehát oly nagy bajnak, hogy a szesz-kontingensre reflektáló összes gazdák kívánásai nem teljesíthetők, mert számos, s pedig mostoha viszonyok közt levő gazdaságban tényleg szeszfőzés nélkül is egészen jól boldogulnak a jelzett eljárás mellett, — mert a dolog véjeletéig ugyan a szeszfőzésnek, mint a haszonállattartásnak köztöz ezáltal különböző termények értékesítése s olcsó trágya szolgáltatása, ez pedig a jelenlegi viszonyok közt, helyes eljárást követve mind a tönörvevelés, mind a hízalásnál tényleg elérhető.

Nehogy azonban félreértésünk, részünk-ről is kijelentjük, hogy mezőgazdaságunk érdekében felelő kívánatosnak s szükségesnek tartjuk, hogy a szeszgyártásból eredő előnyök a mezőgazdaságnak minél nagyobb mértékben biztosíthatóan, csak amennyiben ez most még nem lehetséges, kívánjuk a figyelmet az ennek kompenzáására szolgáló módokra főlővni.

HALÁSZAT.

Rovatvezető: Landgraf János.

A fogassülőről.

— Irta: Muraközy Endre.

Gazdaj halfaunának fajtái között egy sincs, amelyik a fogassülő hírelvel versenyezhetne; helyénvaló tehát, ha tenyésztése mindinkább tért foglal az arka alkalmas vizekben. Nagyobb folyónk s természetes tavaink javarésze bevá-lik erre a célra, mert ha nem is fejlődik mindnyegjében hatónál fogassa, a pinczának most domináló román és orosz állatbarmé-lyek felveszi a versenyt. Mintévely hivata vanak növelésére az oly tavak és holt folyók-ágak, amelyek melyek és friss vizet kapnak, de le nem eszophalotók. Az ilyen vizekben ugyanis, másik fölhalunknak, a pontyok né-nyesztése, nehézségbe böküzik, annál fogva, hogy a ponty nál nélkülözhetetlen élelőanyagszentit-éklőntést itt nem lehet keresztöl vinni. A

legtektelesebben vezetett lehalászás sillere is mindig fognak abban halak visszamaradni, amelyek ha megivnak s a behelyezett pontyok állományát tömérédek ivadékkal annyira szaporítják, hogy a okvetlenül előáll a táplálékhiány.

Ha azonban fogassülőt helyezünk az ilyen vizekbe, az kizsárolja a felesleges apró iradé-kokat, mert a természet oly ragadozóknak alkotja, amélynak táplálékát az apróbb halak közt kell szednie. Fogassülővel együttesen tehát ponty is hízalható az ilyen le nem cs-polható vizekben, amiből a süllőnek kétségkívül előnyösebb, ha nincs sok ponty, mert őrmestebb fogasszaja az apró féhralfaléket, mint a ponty-ivadékokat.

Amint a tapasztalatok mutatják, a ponty-tenyésztést üző főgazdaságainkban is onth-erő magát a fogassülő, sőt egyikkben másikkban barmutatás a növekedése.

Gazdasági jelentősége nagyobb a termé-zetes vizekben, mint a halgazdaságokban tör-tendő térszágunkban, mert kizsárolás sillere föl-tetendő térszágunkban nincsen tehát a tenyész-tes mindát helyen csak ext-nívusnek mondható, ekkor pedig a mesteresége tavakhoz képest rompot terjedelmű természetes vizek feltel-lett jelentősébe.

A folyókkal foglalkozva, elmondhatjuk, hogy folyóinkban otthon van a fogassülő. A kisebb sekély vízű, gyors folyású, széles kar-terű folyók nem alkalmasak meghonosítására. Legzavesebben a homokos mellű, lassubb folyók helyein tartózkodik a folyónak. Kivált-képen ivás idején április vége fele és május-ban keresi fel a homokos feneket, amikor a víz hőmérséklete elérte a 14—16° C.

Ha az idősáris hűvöse fordul, az levés szünetébe tér, gyors folyású, széles kar-terű folyók nem alkalmasak meghonosítására. Legzavesebben a homokos mellű, lassubb folyók helyein tartózkodik a folyónak. Kivált-képen ivás idején április vége fele és május-ban keresi fel a homokos feneket, amikor a víz hőmérséklete elérte a 14—16° C.

A fogassülő bizonyos időn bellü növe-kekedést természetesen a vizfolyásokban és tavak-okban a következő módon kísérleték meg: megha-tározni. Egy-lét nap alatt annyi süllőt fog-tak ki az illető vízből, amennyit csak tudtak s a kifogott állatokat megmérték úgy hosszu-ságra, mint súlyra. Ezen mérésnél bizonyos csoportok keletkeztek, a nyert számkat t. i. egyes helyeken sürűn egymás mellé eszek a egygűmgyű, sürűn egymás mellé fekvő számadatok között alig néhány adattal ellát-ott helyen hűzágok tüntek fel. Ezen esze-ridatok az egykoru halakat foglalják magokba s a hűzágok az egyes korozásjól elválasztó-lyal tekinthetők. Ha most az egyes csoport-okban bellü állagszámok keresünk, megkapjuk az egy-két év hűzágok általás nagyságát, ha a kizsűzött idő elteltével, mondjuk két hónap múlva ismételték az egész eljárást s a nyert számadatokból tiszta képet nyertek min-den korozatal azon idő alatti növekedéséről.

Atlagl a táplálékban szegény folyók süllőinek növekedéséről a következő számadat-okk találtak:

A kövülből féléves példányok 11—12 cm. hossz mellett igen közel ugyanannyi gramm súlyú voltak.

A másfél éves halak 20—22 cm. hosszúra növe 70—80 gramm neheztek voltak. A harmad-éves süllőket 30—32 cm. hosszúknak találtak s súlyuk 220—230 gramm volt. Ha táplá-lékban duaszabb vizeket tekinthetjük, itt sokkal kedvezőbb alakulnak az állatok, amennyiben itt az első évben elérék, sőt túl a

haladják az 50 grammot, a másodikkban fél-kilógramm körül vannak s a harmadéves halak 1—1.5 kg. nagyra nőnek.

Eltekintve attól, hogy ivaréretű csek a harmadik életévének betöltése után lesz, a növekedést feltűnően számkol is azt ajánlják, hogy ezen kor betöltésére előtt, vagyis amíg a kilógramm körülü nyúlt el nem érte, ne fogják ki a fogassülőt s ne hozzák azt azon aluli sulyal piacra. A félkilogrammos hal ugyanis nincs léányi értékű, mint a kilógramm sulyu, hanem jóval kisebb, ugyanoh a más-odik életévétől a harmadik betöltéséig terjedő egy év idő, több mint 100%-al emeli érté-ken a süllőt.

Szaporítása az illető vizekben irakbe-helyezés után történik. A termékenyített ikra ugyanis szállítható kereskedelmű czikk, mely egy-két napot vesztély nélkül kibír.

A fogassülők ivására a pontytenyész-űtő gazdaságok telelétől lehet jól folytszán-áni. Két év óta már nálunk is ívatnak süllő-ket a simontornyai főgazdaságban s a termé-kenyített ikrákat forgalmazó hozzák Rendkívül érdekes megfigyelés történik arra vonatkozó-lyan, hogy mennyi ikra fejlődhet egy lakó-á halban. A vizsgálat alá vett fogassülő 2400 gramm sulyu volt s az ikrája 306 gramm. Egyes kisebb sulyú ikra-csomókat megmérve és a bennük fogalt ikrákat megszámlálva látható, hogy a 306 gramm sulyú ikrából meg 540,000 drág ikrából áll. Arra azonban nem történt megfigyelés, vajjon az összes ikramennyiség lerakja-e a hal vagy marad vissza abból benne is.

Halgazdaságokban, mint említettük, ezidő-zerint még csak a pontyos tavak járulékhá-lyát tekinthetjük a fogassülőt, olykor halgazdasá-gban, amelyben a fogassülővel a fízal, nincsen. Ezt talán azall lehet megmagyarázni, hogy a süllő kissé kényes hal s egy tömeges tenyész-tésnél az illető kezdeményező kokasztak, aminek folytán nincs is még eléggé tanulmányoz-va a tenyészéséhez legjobban beváló törendsz-er. Pontyos halgazdaságokban leginkább csak a hízalás irakait tekinthetjük a fogassülővel, mert mint ragadozó hal a kisebb pontyok közt nem való. Ilyen tavakban, amelyekben csak az apró féhrál, igen jó szolgálatot tesz, mert kizsárolja ezeket a veszedelmes táplálék-fo-gasztókat, amelyek csak a pontyok rovására gyarapodnak.

A tavak lehalászásakor arra figyelní kell, hogy a süllők a halból gyorsan a telelőbe-törjenek, mert az ide-oda rakogatás hamar életükbe kerül.

GAZDASÁGI NÖVÉNYTAN.

Rovatvezető: Mezey Gyula.

A gyümölcsfák rakbetegetéséről.

— Irta: Mezey Gyula.

Ráknek nevezütek a fák ágain mutatkozó lazasszövetű daganatok, melyek hírtelen kelet-keznek, különféle eredetű sebeb körül, s ren-desen évről-évre növekednek. De ugyancsak s névelül illetjük a törzseknek, vagy a vastagabb ágaknak ama nyíl sebeit is, a melyeknél a megfektetődött, meztelenen fatest körül a legnagyobb ferdasodás szövet többszörű ajkai, mintegy rózsák képez, a mely rózsák szirmainak száma is évről-évre gyarapodik.

A 148. ábrán a kisebb daganatokból al-kotott ugyanevű szírt vagy gumós rakot, a 149. ábrán pedig a nyílt vagy rózsás rakot mutatjuk be.

A gyümölcsfák között különösen az alma szenved gyakran rakbetegetésben, s úgy a ker-tészek, mint a botanikusok nagyon különböző okokra vezetik vissza a sajátságos képződmé-nyek keletkezését.

Ennek a hűk azt állítják, hogy a rák rovarok száraitra és sziváraitra keletkezik;

mások a rákot kijuldo fagysebeknek tartják; ismét mások a bajját a kedvezőtlen talajviszonyokat okolják. Akárhány kértés megint azt vallja, hogy a rák az olyan gyümölcsfákon keletkezik, a melyeknél a gyenge növekedési nemes fajta buja alanyra (vadcsomóterére) ojtott, vagy akkor is, ha koránhajtó alanyra ojtottunk későbbhöz fajlat. Végre, mivel, úgy ősz idején, a rákfélék szedőin egy gombának, a *Nectria ditissima*-nak, apró kis poros termőtesteit lehet rendszeren megtalálni, sokan azt a gombát jelölik meg a baj okozójul.

Hartig és Gütthe német botanikusok a legutolsó helyen említett nézet mellett foglaltak állást már több mint 20 évvel ezelőt, s fertőzési kísérletekkel igazították kimutatni a *Nectria ditissima* nevű gomba parazita voltát, s ezzel azt, hogy a gomba rákbetegséget okozhat.

Ujabban egy francia, P. Passy foglalkozik e betegséggel a „Revue Horticole” című folyóiratban, s ő szintén azok sorába áll, kik e rákbetegség okozójának a *Nectria ditissima* gombát tartják.*

Passy először a rákbetegségnek egyik ritka, érdekes példáját mutatja be képban — lásd a 152. ábrát — s ennek ismeretével kezdi meg cikkét. Kövessük mi is őt:

A 152. ábrán láthatjuk, hogy mifele pusztítást, roncsolást végezhet a rákbetegség.

Egy almafa ága van itt lerajzolva, melyet a betegség köröskörül meztámadott. Nem is

hátra hárítható, hozzátéve az állításhoz még azt, hogy a rák e mellett csakis bizonyos fajtáknak beteg tulajdonsága.

Ez utóbbiak töves állítások.

A rákbetegséget parazita gomba okozza; ez olyan tény, a melyhez többé kétség nem fér. Csakhogy igen sokszor a parazita gomba által okozott változások összekeverednek egészen más természetű, habár hasonló képi változásokkal. Így nem egyszer halljuk azt, hogy a

151. ábra. Nyíl vagy rózsás rák.

rák a vértelű támadásainak a következménye; ilyenformán teljesen összekeveredik két egészen más természetű betegség; az egyik, a melynek okozója rovar, s a másik, a melynek okozója parazita gomba.

Igaz ugyan, hogy azok a sebek, a melyeket az almafa ágain a vértelűek okoznak, évek múlva olyanforma kinezésűek mint a gomba okozta ráksebek, sőt az is igaz, hogy a rákbe-

150. ábra. Zárt vagy gumós rák.

hinnők, hogy ez az ág még él, ha nem látnók rajta a levelet; a levél azonban annak a jele, hogy az ágban még van élet.

A parazita bizonyonyal az *B* betűvel jelelt oldalánál hatol be s azt eszaktamar elszárította. A betegség e pontnál kiindulva tönkretette a kérget a felkely egész kerületén, sőt meztámadta és elfekettette a fatest külső szelvére is, úgy, hogy a fatestnek csak belsőbb oszlopa maradt egészséges, az tartja meg az ágban az életet.

Ilyenféle betegségben — habár az nem mindig ily súlyos — a kértés a dög megjelleginkább az almafák szövetek szenvedni. A betegséggel szemben az egyes alma-, illetve körtéfafajták különfeleképen viselkednek. Vannak fajták, a melyek csaknem teljesen ellenállanak e betegségnek, míg mások, mint pl. a *kanadai reinité*, nagyon is érzékenyek, fogékonyak.

Az sem tagadhatni, hogy a különböző talaj- és felkelybeli viszonyok nagy hatással vannak a rákbetegség kifejlődésére. Így ott, a hol a nedves levegő megreked, a keskeny völgyekben, különösen a melyfékvetű vizes talajokban, akadnak legtöbbször rákfélék egy gyümölcsfákra.

Sokan e körülményből azt következtették, hogy a baj egyedül a talaj vagy a felkely hi-

* Lásd a „Revue Horticole” f. 4-ik számában Pierre Passy: „La chance des arbres fruitiers” című dolgozatát.

152. ábra. Nyíl rák, mely köröskörül szétrombolja az almafákat.

betegséget okozó parazita gombák néha a vértelűek által ejtett sebekben hatolnak be az almafa ágainak belsejébe, s így a bajt komplikálják: ez ezek mellett tagadhatatlan az is, hogy a kétféle betegség fejlődésének kezdetén nincs ezekben semmi közös vonás, semmi hasonlóság. A két különböző természetű betegségnek csakis bizonyos megjellegzéssel téveszthetni össze.

A rákot a *Nectria ditissima* okozza, s hogy a gomba nem *saprofita*, mely a már elhalt ág-

péseken ül tanýal, hanem igen, betegségét okozó parazita, azt a régebbi német kísérletek után Passy is igazgkett kimutatni.

Passy inficiálókísérletét körtéfaon végezte, még pedig egy olyan fajtán, a *Domne d'Éede* nevűn, a mely a rákbetegséget iránt semmi fogékonytságot nem tanusít. Kiűnik az abból, hogy a *Domne d'Éede* körtéfék két, a betegséggel szemben nagyon is fogékony körtéfafaja ugyanint a *Duchesse* és a *Bourré d'Amantio* pedig mindig teljesen sérletlenül maradtak, mellet az utóbbiakon nagyszámban voltak rákfélék, s a felkelyeken ki is törték a *Nectria ditissima* gomba szaporító testecskéi, egyrészt a fehér konidiumsomok, másrészt a pirosszínű peritóciumok.

A mult év május havában tehát Passy megpróbálta a fentemlített edzett körtéfafajtát, a *Domne d'Éede* t inficiálni. Így ilyen körtéfa egy-éves ágain piziny hosszavágat tett (lásd a 153. ábrát c betűnél) s ebbe a vágásba néhányen tisztá ostszózza a *Nectria ditissima* néhány konidiumát helyezte be. A konidiumok a *Duchesse* körtéfafaja felkelyeiről származtak.

Nehogy a vágással eljett ki seb erősen párologjon, mi a sebbe helyezett *Nectria* konidiumok esírászatát megakadályozta volna, másrészt nehogy idegen gombák csírái kerüljenek

153. ábra. A *Nectria ditissima* gombával mesterségesen inficiált körtéfék.

a sebre: az inficiálás után Passy a sebet néhány körtéfa levéllel beburkolta s a burkolatot két helyen rafelháncsossal átkötötte.

Az inficiálás után egy hétre már a bevágás két végén észre lehetett venni a kértés jellegzetes úszkösödését, a miről a gyakorlati szem mindjárt felismeri a kezdetű rákfélékét.

Hat hét múlva az úszkösödés már valami 6 cm. hosszúságban terjedt az ágon el, s helyenként az elfekedett kérget látni lehetett azokat a gomblyakaluk repedéseket, a melyeken a *Nectria ditissima* szaporító testecskéi szoltak kiütni.

Augusztus hónapban a rákfélék már 10 cm. hosszúságot értek el (lásd a 153. ábrát A és B betűk között) s a gomba termő testecskéi több eszómbán át is törték a beteg kérget. Az úszkösödés a sebhelytől átterjedt az inficiált ág egész kerületére; a körtéfék szemmel láthatólag elkezdett rovardni, a piziny oldalágakból kiinduló levelek hervadásnak indultak, majd le is hulltak. Nem lehetett kértéadni abban, hogy a körtéfék halálához közeledett, s hogy tavaszszá kihámlani nem fog többé.

Ezek a kísérletek, a melyeknél a rákbetegséggel szemben nem fogékony fajtákat is sikeresen lehetett inficiálni, világosan rámutatnak arra, hogy mi hát a rákfélék okozója, a melynek egyezsmind kiűnik a kísérletekből, hogy mi-

nyira megviselte volt, hogy az a fejlődő terméssel is meggyőzött tökének sok erőt nem kölcsönözhetett. Így aztán csakugyan a gyérlített szőlő hanyatlott, de e hanyatláshoz semmi köze sem volt a gyérlésnek, hanem annak, hogy a szőlőművelés munkája már egyik alapjában hibás volt. A harmatgyökereket nem távolították el, az első évből és az olyan mulasztás volt, a mely aztán a negyedik esztendőben végezet hibává nőtte ki magát. Holott, ha a harmatgyökereket már zsenge korokban és az őrre alkalmas időben elszedték volna, később semmi baj sem lett volna.

Ami hibák a honlapja munkája már az ötjással betelepített szőlőben, a harmatgyökerek meghágyása, az hiba a gyérlési ala ültetett szőlőben is és a mit ott kárhözhatat, az kárhözhatos itt is. E haj orvoslása csak az, hogy a harmatgyökereket elkerüljenek, de nem egyszerre, hanem a hól száznak még kevesebb, kétszerre, hol pedig több, ott óvatos bosszúsáll hámszóra, hogy a tökének ideje legyen lassanként alul is gyérlőket feljelteni.

Ugyanakkor, a mikor a főnébbi hibát fölirták, mutattak nekem egy ojtót szőlőt is, mely — noha csak 5 esztendőes vala — ugyancsak csunya pusztulásnak eredt. Ez reduplázott, a mi föltételeink. Itt is a szőlőtőlétől elpusztított harmatgyökerek okozták a hanyatlást. És hosszadalmas magarázást helyett itt mutatom be az egyik tökéből két képmásdán (a 154. ábrát) aztal, hogy az időközben elszáradt harmatgyökereket mintegy kétharmada a kiszédés napjától a lefotografálás mind letördözött, tehát a mi a képen h-betűvel jelvezve látható, az már csak egyhármada az összesnek. Ebből el lehet képelni, hogy az a valószínűleg minden alkalmas volt. Ezen azelőtt része az, az amerikai vad alant az n-nel jelzett rész pedig az európai nemek öjtősszű, a mely a tökéből alkotja. A vad alany nem fejl-zett gyökere és vékony maradt, míg az ojtás forradásalében rendkívül nagy számmal megnőtt harmatgyökereketől táplált nemek része a lefojtó t-ér alatt, mert ott javának öntendős, mégyszer akkora mennyiségű volt. Ezen azelőtt része az, az amerikai tökére tette a szőlőtől, amely itt is csakugyan hánt el a harmatgyökereket, mint az elebbi esetben.

Az hiszem, hogy a felhozott két eset, noha két különböző dolog, mégis kiadta tanúbizonyosat tesz a mellett, hogy a harmatgyökerek elkerülésének gyorsori emlegése nem alaptalan dolog és egyáltalán bizonygatott a mellett is, hogy valaminek a harmatgyökerek meghágyása folytan elpusztult tökéből nem lehet és nem is szabad az az általános következtetést vonni, hogy mint a szőlőjöviny sem ér semmit és rendre elpusztul, azoképpen a hanyatló harmatgyökereket gyérlíti töké nem ronthat a helyes gyérlés késégben föltű jó hírvény.

Hogy a gyérlés elvégzése a gyönyörűen bizonyították az én, grise-görbe szombu és szarun, hóval borított, balisfokolt, fűrészfogatól megcsönkített budafoki szőlők, a melyek a főnébbi, akár a rosszul ojtó ojtvány, akár a harmatgyökereitől meg nem szabdiótt, európai gyérlétt táblák mellett állanak a a meglátás r-g, most az apadó hasznát és életöröjét a kénes szénigény hatása már 18 év óta megtartotta. Ezeket nem a gyérlési és vízregi lépések hibe nélkül: ez ki tudja, hogy végső hóni szőlőművelésünk szokását követve hányszor 18 évig élhetnek még? Ez már nem annyira a szőlőtőlét és a kénes szénigényzomniuk, hanem az emberben, hogy vajon jó, vagy rossz szőlőművelő-e és vajon jó érte-e a dolgot?

GAZDASÁGI VEGYTAN.

Rovatvezető: Dr. Liebermann Leo.

Mitől függ a buza értéke?

Írtá: Dr. Liebermann Leo.

Erről a kérdésről mostanában sokszor volt szó és ezért talán nem felesleges egy pár megjegyzés, mely gazdaközönségünk tájékoztatására szolgáljon.

Tudjuk, hogy a földoloz az, hogy valamelyebuzából milyen lisztet lehet előállítani. A liszt minőségének megítélésénél több momentum létezik szerepet, de ezek között a legfontosabb, *milyen és mennyi sálemény lehet készíteni?*

A sálemény minősége és mennyisége a lisztnek azon alkatrésztől függ, melyet *sikernek* (Kleber) nevezünk.

Mi ez a siker?

A siker a fehérjeféle, az K. proteintestek csoportjából tartozik és sok külföldi őrre mutat, hogy különböző tulajdonságú proteínanyagok keverékekből, vagy vegyületeiből áll s hogy a különböző lisztfeleésegekből előállítható siker ezen alkatrésztől változó mennyiségben, vagy változó mennyiségben tartalmazza, s hogy ez az oka annak, hogy lisztfelek, *míg ha súly szerint egyenlő mennyiségű sikert is tartalmaznak, síthetőség tekintetében mégis gyakran igen eltérők lehetnek.*

Már ebből is következik, hogy valamely liszt vagy búzát proteíntartalmából nem lehet annak síthetőségére biztosan következtetni s még világosabba lesz ez előttünk, ha meg azt is meg tudjuk, hogy a lisztnek összes proteínanyagokból tartozik-e a annak, melyek nem nyervekötött sikert, mert ettől egészen eltérő tulajdonságúak. Érthetővé válik most azon nem épen nagyon ritka tapasztalat is, hogy vannak buzasítek, melyek igen sok proteínt tartalmaznak ugyan, de amelyekből sikert egyáltalán nem lehet előállítani.

Hogy a buzáknak proteíntartalmát sem tekinthetjük biztos támpontnak, annak a fontosságát szempontból való megértésére, a kámbán nem nagyon igazda előtt is rögtön világos lesz, ha megmondjuk, hogy a buzából nemcsak lisztet, hanem korpat is nyerünk s hogy ez utóbbi proteínben annyira gazdag, hogy érhőtsármányának használjuk. De próbáljunk egy-két korpatölt sikert előállítani! Nem lehet.

Hogyan álljunk elő a sikert a lisztből?

Ez annál inkább érdekelhetni a gazdát, mert ezen műveletben nem kell jóformán semmi nagyobb apparátus.

Veszünk 20 gramm (két deka) lisztet, hozzá öntünk 10 gramm (egy deka) közönséges vizet és gondosan összegyúrjuk tézfátvá. Tökéletes és orgenletes ősszegyúrás után legalább egynegyed óráig állni hagyjuk és aztán a tészta hátról tenyerünkbe véve vizet kímélőssé, ugy, hogy azt a eszeppő vízvezeték, vagy egy vizet leledő kifolyása alá tartjuk és jobb kezünkkel folyton nyomjuk és gyurjuk mindaddig, míg a tésztaóról lefojtó víz zavaros. A víz a tésztaóbl kimossa a keményítőt és egyéb alkotrészeket és a mi kezünkben visszamarad az *őr*.

Mind jól a liszt, annak jobban idomítható, gyurható és nyújtható ezen siker, szaga alig van és színe gyengén sűrűskehővér vagy sárgásfehér.

Ha száraz kézzel egy darab ideig nyomkodjuk, akkor a rezáda tapadt víztől elegendő mértékben megszabadul, úgy hogy a siker súlyát megteheti állapítani.

(A száraz kézzel való nyomkodást addig kell folytatni, míg a siker épen tapadni kezd a kézhez!)

A siker lemorására közönséges kis cseszmerleglet használhatunk, mint a minőt a kereskedésekben kis mennyiségű anyagok mérésére használunk. Felőve pl. hogy a fel emleített 20 gr. lisztből 6 gr. sikert nyertünk, akkor a

liszt 30 százalékos siker (nedves siker) tartalommal, mert 5zr 20 gr., vagyis 100 gr. lisztből, 5 × 20 = 30 gr. sikert nyertünk volna.

Határszámokat a siker mennyiségére nézve bujós feállítani, hanem egy hozzávetőleges mégis azt mondhatjuk, hogy azon lisztnek, melyek 25 százaléknál kevesebbet tartalmaznak *alkatrésztől, kitérszerítke* azok, melyeknek sikertartalma 25—30 között mozog; azok, melyeknek sikertartalma 30 és 35 százalékos között van, már rendszeren igen jók. Már a legjobb lisztkehek tartoznak azok, melyek 35-nél is többet, sőt 40-et és még ennél is többet tartalmaznak.

Már meg kell említeni, hogy a siker a *siker mennyiségének* meghatározása egyarában nem teljesen kifogástalan eljárás a buza, illetőleg liszt minőségének megállapítására, mert igen jó szerepet játszik a *siker minősége* is.

A minőség megállapítása eddigleg nagy nehézségeket okozott. Jelenleg azonban már olyan módszer birtokában vagyunk, mely legalkalmasabb eddigi tapasztalataink szerint teljesen elégtérő eredményeket szolgáltat. Ez az általam kidolgozott elég egyszerű módszer Dr. Mayer Lajos ur közreműködésével igen számos lisztfelelen kipróbáltam. A módszer leírása a „Kísérletiügyi Közlemények” legközelebbi számban meg fog jelenni s ezért annak közlését ezen a helyen fölbeszélgetek tartozom.

Végül egy tanácsot adnék a tisztelt buza-termelő gazdaközönségnek.

Nemcsak a talaj mellettsége és trágyázásának, hanem és talán legelő sorban a *vetőmag helyes megválasztásának* rendkívül nagy befolyása van a termés minőségére.

Ha tehát az a megválasztásunk, hogy rossz buzából rossz, jó buzából jó buza lesz, akkor a helyes az a termés javítására világsan elő van írva: *viszélátlusnak meg az ezen célközben jelzett szempontokból azon buzasítekfelek, melyeket vetőmagul akarunk használni és válasszunk ki vetőmagokat azt, amely a vizsgálatok a legjobbban bizonyul, tehát azt, amelynek lisztje a legtöbb és legjobb minőségű sikert adja.*

GAZDASÁGI IPAR.

Rovatvezető: Zalka Zsigmond.

A szeszgyári műlesztő készítésénél elkövetett leggyakoribb hibákról.

— lra: Za ka Zsigmond.

A szeszgyári műlesztő nyereségeményt csak akkor várhatunk, ha az édes erőse klerjesztésre kitűnő minőségű, nagy erősté képeseséggel bíró műlesztőt használunk fel. Így élesztőt készíteni azonban nem könnyű dolog. Ez csak akkor fog sikerülni, ha a szeszgyár vezetője betartja miniszor szabályokat, amelyek az élmélet és gyakorlat az irányban megállapított és nem követ el ily hibákat, amelyeknek eredménye az élesztő szaporodási és erőstési képességének csökkenése, esetleg teljes megszűnése.

Már pedig számos tapasztalatban, hogy az ily hibák a mezőgazdasági szeszgyárakban nagyon gyakoriak. Az alkotmányos hibák folyamán a szesztán az élesztő megromlása. A szeszgyár ily esetben nem tud magán másék segíteni, mint az által, hogy a megromlott élesztőt eldobja a helyette újat készíti.

Egy új élesztő készítése azonban mindig a szeszgyárnak anyagi veszteségével jár, nem csupán csak azért, mert az új műlesztő készítéséhez szükséges anyagok, mint élesztőgőzök, készgőzök, készgőzök, hanem azért is, mert az utjonnan készített élesztő az első napokban soha sem bír oly erőstési képességgel, mint a már hosszabb ideig tovább tenyészett műlesztő; s így minthogy az új élesztő teljes erőstési képességgé csak néhány napra mulva kapja meg, a hánys erőstézés folytan a nyers

anyagok kihasználása tökéletlen. Tehát az esetben, ha egy szeszgáry több ízben kénytelen új mülesztőt készíteni egy termelési évad alatt, ez tetemes anyagi veszteségek válhat kuforrásával.

A mezőgazdasági szeszgyáraknak némi szolgálatot vélel teljesíteni, a midőn az állatokban a leggyakrabban elővettem hibákra a figyelmet felhívom és egyuttal ré mutatók arra, hogy miképen lehet ezen hibákat elkerülni és megakadályozni.

És első hiba, amelyet a szeszfőzők nagyon gyakran előtítenek, már a szeszgyári üzem megindításánál tapasztalható.

A szeszfőzők ugyanis a mülesztő beállítására szánt sajtot eléstőt rendszerint egy, a szeszfőzőkhöz közel fekvő nagybő kősegg vagy város fűtőkereskedéseiben szerzik be. Amde az ilyen eléstő — különösen ha csekély a fogyasztás — gyakran hetekig áll a kereskedő pincéjében, ott megpuzdósodik, megsavanyodik, szóval mindenféle az erjedésre ártalmas apró szervezetten van inficizálva. Ezen apró szervezetek behatása folytán az eléstő erjesztőképességéből veszít.

Hisz ezt még háziasszonyaink is tudják s eleget bosszankodnak azon, ha régi eléstőt kapnak, amelyőt a tészta rosszul kel meg.

Az első feladat tehát *friss sajtot* eléstő *beszeresni*. Ilyenhez legbiztosabban úgy jutunk, ha az eléstőt közvetlenül egy sajtot eléstőt készítő gyárból szerzünk be.

Amde még az sem közömbös, hogy a beállításra szánt sajtot eléstőt melyik gyárból hozzadjúk. Elestőt készítő mülesztő ugyanis igen nagy különbségek eléstőt győrabban, a másik lassabban erjeszt; az egyik egy és ugyanazon mennyiségű cukorból több, a másik kevesebb szesz képez. Tehát ki kell választanunk az elő eléstőt, amelyőt tudjuk, hogy erjesztőképessége igen jó. A szeszgyárak már ismerik az így eléstők beosztási sorrendjét s az eléstők minőségét tartomány felmentőlen. Nem mulasztatom azonban el, hogy a mi országzásnak szeszgyáraknak, amelyek hosszabb, legalább is 48 órás erjesztési idővel dolgoznak, a tisztán tenyészett eléstőköt figyelmébe nem ajánljam, mint-hogy a tapasztalatok beigazolták azt, hogy a legjobb erjesztési képességű a tisztán tenyészett eléstők bírnak.

Egy másik hiba, amelyet mezőgazdasági szeszgyáraink nagyon gyakran előtítenek, a *kovács hibás savanyításában* rejlik.

A kovács savanyításának célja tejsavat előállítani, amely hivatva van az eléstőt egyik legnagyobb ellenségtől, a vajsvától megvédeni. Amde a tejsav csak akkor gátolja meg a vajszavanyítást, ha a kovácsban elégéssé mennyiségben van. Ha a tejsav kevés, vagyis a kovács nincs elégé megpavanyodva, úgy a vajsvaéleztő nagyon könnyen inficizálhatja az eléstőt és annak szaporodása és erjesztési képessége a nagybő mennyiségű tejsav kártékony hat, másrészt a tejsav a cukorból képződő, a szeszgyerményt csökkenti.

Az elmondottakból önként következik, hogy a kovács savanyításának titrálás általi ellenőrzése a szeszgyári üzem egyik legfontosabb ellenőrzési művelete és e nélkül jó üzemvezetés el sem képzelhető.

A tuisavanyítás ritkábban előforduló hiba, mint a nem elégé savanyítás. Ez utóbbi hiba pedig leggyakrabban onnan származik, hogy a kovács a savanyodás alatt magá hűfőkkel bír. A tiszta tejsavérjedés ugyanis legerősebb

40° R. (50° C.)-nál. Ezen hűfőköt feljebb a savanyodás lassu s 50° R.nél igen gyenge. Ha tehát a kovács az elcukrosítás után nem hűli le 40—42° R-re, úgy abban kevés tejsav képződik, vagy pedig a hűtő savanyodás utáni hűtés elmarad. Ez ököböl tehát ajánlatos az 53—54° R-nél elcukrosított kovács 2 órai cukrosodás után 44—45° R-re lehűteni, hogy az alatta a gyorsabb savanyodást tegyük lehetővé.

A gyenge savanyodásnak másrészt oka lehet az, hogy a kovácskamra levegőjében, a kádakban, a kovács készítőitükben stb. még nincs elégéssé tejsavéleztő. Ezen hátrány különösen a szeszgyári üzem kezdetén mutatkozik.

E hibán igen könnyen lehet segíteni, ha a savanyítást nem bízzuk a szeszgyár levegőjéből, az eszközökről a kovácsba juto tejsavéleztőre, hanem a savanyítást tiszta tejsavéleztőnek felhasználásával végezzük meg és a következő napokban a savanyítást a savanyú kovácsból levett anyatejsavval eszközöljük.

Igen gyakori hiba a kovács készítésénél, hogy az a savanyodás ideje alatt lehűl 40° R. (50° C.) alá. Ennél nagybő hiba az eléstő készítésénél elő-mérülhet fel. Ha ugyanis a kovács a savanyodás alatt 40° R-nél lehidek, úgy abban a vajsvaéleztő elhaltasodik és a cukorból, vagy a tejsavból vajsvaéleztő képez, amelynek már igen csekély mennyisége is az eléstő tevékenységére kártékony hat. Ez ököböl tehát a szeszfőzőnek arra kell vigyaznia, hogy a kovács a savanyodás alatt 40° R. alá le ne hűljön.

Különösen eszeselesen a szeszfőzőre terhes feladatot ró, különösen akkor, ha a gyorsabb savanyítás céljából a kovács az elcukrosítás után 44—45° R-re visszahűt, minthogy így igen könnyen megtörténhetik, hogy a kovács hőfoka éjjelen át 40° R. alá süllyed.

Ezen könnyen segíthetünk, ha egy külön savanyító kamrát készíttünk s ebben a hőfokot a kovácsnak készíttünk el. Ha a kovács 40—42° R-on tartjuk. Ekkor lehetővé válik, hogy a kovács a cukrosítás befejeztől 40—42° R-re visszahűtsük, amivel elérjük azt, hogy a savanyodás 5—8 óra alatt be van fejezve. Ily savanyító-kamra hiányában megérőltathatjuk a kovács nagybő mérvű lehetését, ha a kovácskádát egy második, nagybő kádha állítjuk bele s a két kád közötti tért rossz hővezető anyaggal pl. fűzporral, salakporral, szalma, polyva stb. töltjük ki s a kádra felfűtő téven, az egészét vastag pokróccal letérítjük, valamint az ablakokat is pokróccal beasgatjuk.

Egy további hiba az, hogy a mezőgazdasági szeszgyárak legtöbbjében a már megpavanyodott kovácsot nem sterilizálják. Ez esetben az elő savanyú kovács 60—65° R-re felvízre, $\frac{1}{2}$ óra hosszáig állni hagyjuk s azután lehűtjük a beállítású hőfokra.

A sterilizálás célja, a kovácsban levő tejsavnak, esetleg ott tanyát vé idegen organizmusoknak előlése. A tejsav eléstő feladatát, hogy a kovács megpavanyítását bevégezte, általában a hűtés szeszgyári véteki volta miatt 60—65° R-nél a tejsavéleztőt előlökjük, úgy az eléstőben a tejsav már csak igen kis mérben szaporodik, másrészt a sterilizással elejét veszzük annak is, hogy az élő tejsavéleztő az édes cefrébe kerüljön s ott tejsavat képezzen a szesz rovására s egyuttal a diaszette utóhatását is gyengítse. Másrészt, ha az erjedésre ártalmas idegen szervezetek véteki volta tanyát a kovácsban, annak savanyodása alatt, úgy a sterilizálásal ezeket elölkjük s ezáltal a további kártételnek elejét veszzük.

Sok gyárbán hibát követnek el a szeszfőzők azáltal, hogy az anyaeleztőt nem akkor veszik le, amidőn az eléstő már meg van érve. Az anyaeleztőt tehát csak szeszfőző akkor veszi le, amidőn a kovácsból volt cukorkornak fele leérjed. Ha tehát pl. a kovácsban volt 16% cukor, úgy a levétel 8 cukorkornál történik. Ez az eljárás helytelen, amennyi-

ben is az anyaeleztő akkor veendő le, amidőn már legalább 10 cukorkorj érjedt el. Tíz cukorkorj ugyanis a kiferjedésnél 5 térfogat % alkoholt ad s az eléstő ekkor villk érteit, amennyiben már 5 térfogat % alkoholt jelenlétében az eléstő sarjadás igen kis mérvével lesz. Jó termést csak akkor várhatunk, ha érteit magot vetünk el. A mülesztő készítésénél az anyaeleztő a veendő, tehát jó termést, vagyis jó eléstőt csak akkor várhatunk, ha megérett anyaeleztőt vesztünk le.

Végül minit igen gyakori hibát említem fel a *szeszfőző hűtéséről* vagy a kovács, illetve eléstőhőlejárásról, valamint a kovács-és eléstőkészítésnél használt edények és eszközöknél is.

A tisztaságnak pedig, mint vörös fonalaknál végig húzódnia az egész szeszgyárban tisztában. Ahó tisztaság nincs, ott akárminlyen jól legyen is a szeszgyár berendezve, bármily ügyes főző vesztése is a szeszgyár üzemét, jó szeszgyerményt nem várjuk. Ahó ennek dacára is a szeszgyermény jó, ott bizonyára még jobb lesz akkor, ha tisztaságra nagybő gondot fordítanak.

Ujbold hangsúlyozom ki, hogy a szeszes erjedés legnagyobb ellenesége az apró szeszgyerek s ezek közül különösen a basadó gombák. Már pedig ezeknek igazi tanyája, veseövek fészke a piszok. Ott a borv egy csapp kovács, vagy cefre freccsen, ott ahol az edényeken, eszközökön kezev, vagy elzom marad vissza, az apró szervezetek éretl üzeműt és innen azután bejutnak a kovácsba az eléstőbe, ahol kedvező táptalajra és kedvező hőmérsékletű viszonyokba kerülnek, igen gyorsan elszaporodnak és az erjedése ártalmas válnak.

Tartuk tehát tisztán a kovácskádakat, az anyaeleztőedényt, a hűtő gépközetét, kezelet lapátokat, hőmérőket stb. Mosuk le, csak naponta forró, vagy meszes vízzel. Különösen azonban tartjuk tisztán a kovácskádakat, mert az apró szervezetek a falyukban is beveződnek, onnan még diszinficizáló anyagokkal is igen nehezű távolítani őket. Epen ez ököböl, hogy az apró szervezetek ne szivódhassanak be a fába, vonassuk be a kovácskádak bejeljét rézelemmel, amely egyuttal a lehető legnagyobb tisztántartást teszi lehetővé.

Gondoskodjunk továbbá arról, hogy a kovács, illetve eléstőkamra falai is állandóan tiszták, penészkedések legyenek. Ezt leg-könnyebben elérjük, ha a falakat cemenettel, vagy zománccfeltekkel vonjuk be, mert ezáltal lehetővé válik a falaknak mosása s ezzel tisztántartása.

Ha mindezt, itt felsorolt hibákat kiküszöböljük; a felorolt elővitendőkedekek be-tartjuk, nem kell félünk az eléstő megromlásától. Igen ügyes, hogy felmentőlen Örtés-zökedekek, különösen a kovács-és eléstőkamra tisztántartása ügyi kiadásba kerül, de a erve fordított költség rövid idő alatt visszaterül azáltal, hogy a cefrék jobban kiérdenek s a nyersanyag jobban kihasználható.

ÁLLATEGYSÉGÜGY.

Rovavestő: Dr. Hatyra Ferenc.

Az állatorvosi közszolgálat államosításának küszöbén.

— Itta: Dr. Hatyra Ferenc. —

Néhány nap válszt el már csak attól az időponttól, mely új korszakot fog megnyitni Magyarországon, állategyeségrendezésének történetében. Ugy nagyon rég dobta az állatorvosi közszolgálat államosításáról szóló 1900. évi XVII. t.c.zsák az egész állatorvosi szolgálat új alapra helyezkedik, mely ennek a szolgálatnak az eredményességét az

eddigjén sokkal hatékonyabban módon van hivatalos biztositani.

Elkészült és közzírte is tétetet a törvényt kiegészítő végrehajtási szabályrendelet, mely az állatorvosok szolgálatát minden részletre kitérjedően szabályozza és mely a különböző fokozatú munkákra az állatorvosok munkájának szabatosan megjelöli az irányt és a hatáskört.

Megtörténtek végül a kinevezések és is előttök áll szerves egészében és a szolgálat érkei által megkövetelt tagoltságában az állami állatorvosoknak ezidősig 007 tagból álló testülete, melyre 1000 a költségvetés-egységügyet érintő hatóságok intézkedések szakszerű részének végrehajtása bízva lesz.

Alig félszáz év alatt megtörtént tehát minden előléptel arra, hogy az új szakszervezet megfelelő módon beilleszkedve a törvényhatósági önkormányzat keretébe, megkezdhesse és folytassa széleskörűen fontos munkáját, melyről teljes bizalommal várjuk állategységügy viszonyainak további járulását és ettől felleléve az állatorvosok élelkületét és megszilárdulását.

Az új törvény megkötésének indokait bőven ismeri lapunk olvasóközönsége az ÖMGÉ. kebelében ebben a tárgyban tartott tanácskozásokból s az idevonatkozólag megjelent közleményekből, mindegyre csak újból való előfordulástól ezuttal eltekintethetünk és csak egyes fontosabb mozzanatok kiemelésére szorítkozhatunk.

Szakszolgálat szervezéséről lévén szó, első helyen áll a kérdés személyi részének megoldása, erről azonban nagyon időelőtti volna még bármely irányban véleményt mondani. A gazdaságosság megvárására számíthat az a gondos körültekintés, mely egy törvényt, mint a végrehajtási szabályrendelet előkészítésénél minden alkalommal érvényre jutott és mely a személyzet megválasztásának és beosztásának bizonyára cs k még fokozatból mérveben érvenysült. A feladatnak ez a része kétségkívül a nehezebbik volt, mert nehezebb dolgot, több mint hatvan ember közül egyikét a neki teljesen megfelelő helyre állítani, mindazonáltal a feladatot megkönyösíteni kellett s egyuttal helyes megoldást előlegehette az a körülmény, hogy kevés kivétellel olyan egyének új kinevezéséről volt szó, kik az állategységrendszert terén mint önkormányzati tisztviselőket már eddig is munkákba s kinevezések alkalmán szakszervezetbe, ügybizottságba és egyéb tulajdonosnagik tárgyilagossá alapon meg voltak illetettek. A most újon kinevezett állami állatorvosoknak egyébiránt bőven nyílik majd alkalom, hogy új állásukban és a részben új munkáik körében képességeiket és tudásukat megfelelő módon érvényesítsék és ezek jövőben a szakszervezet számára a biztos pontot megsejtsék.

Vizsgát a gazdaságosságnak a legnagyobb közelségből fogja szemlélíteni a szakközégek működését és ezton véleményt alkothat magának ezen működés irányáról, céljáról és eredményességéről. A szakemberek e közben bizalommal várják, hogy a törvényaszabta határokon belül törvényes és rendeltet által szabatosan előírt munkakövidésait a gazdaságosság érdekében mérten méltányolni fogják. De nemcsak a szakértők egyéni érdeke, hanem a közérdek szempontjából is felelte kívánatos, hogy a gazdaságosság az állatorvosban azt a tisztviselőt lássa, akinek szoros feladata a mezőgazdaság egyiken igen fontos ágát megvédeni a megkötéséről s hogy ezt a tudatot akkor se teljesen szem elől, amidőn a szakértő működéséből kifolyólag általános érdek védelme céljából, az egyes egyéni érdekeinek jóga korlátozását szenvedt.

Az állati járványok ellen folytatott küzdelem, akár csak az árvelek ellen való védekezés, nem vezethet megféleklő sikerre, ha azok, kiknek állatállományuk ezek a járványok fenyegetik, nem hajlandók, esetleg anyagi-

díjazatok árán is, a küzdelem előterében álló hatóságokat és ezek szakközékeit megfelelően támogatni. Az egyes embernek mulasztása vagy ellenkezése, a megbetegülési vagy elhullási esetek be nem jelentésével vagy a hatóságilag elrendelt óvintézkedések megszegésével, tehát az állatorvosok vagy az illetőknek pillanatnyosan, de ezt a hasznót messze túlhaladja az a kár, mely a feléptett járvány el nem fojtása folytán annak terjedéséből egész vidékre s e közben annak, habár talán nem is szándékos előidőzése háramlik.

Mint ahogy a járványok ellen való sikeres védekezésnek a betelepítés pontos bejelölése egyik igen fontos előfeltétele azért új állategységrendszertnek a jövőben is szükséges lesz az állattulajdonosok ozellen közreműködésére; de kétségtelen, hogy az állatorvosok kar ennek és az egész állatorvosi közszolgálatnak az eddiginél sokkal helyesebb szervezete folytán, ezennel sokkal kielégítőbb módon fog nehéz feladatának megoldását.

A szakszolgálat sikeresség szempontjából mindenképp fontos a hatósági állatorvosok egyetemes elosztása az ország területén. Jól szemlélhető módon kitűnik ez a m. kir. állatorvosok területi beosztásából, mely szerint az ország 413 járásának mindegyikére egy vagy jársai m. kir. állatorvos lesz a főszolgabíró hivatalához beosztva, míg ezidőszent ugyanott a megfelelő szaktendeitől 220 járás állatorvos teljesítette, egyre tehát átlagban közel két járás esett. Ezeknek kívül még a városokban 55 városi m. kir. állatorvos fog mint az elsőfokú állategységügyi hatóságok szakközége működni, úgy, hogy nemcsak a törvényhatósági városokban, hanem a rendezett tanácsú városok egy részében is három állatorvos lesznek alkalmazva, kizárólag azok területére kiterjedő hatáskörrel.

Élénken kidomborodik ebből a beosztásból az a törekvés, hogy minden egyes állategységügyi elsőfokú hatóságnak legalább egy külön szakközége legyen, mely minden egyedil feltehesse a szolgálatnak az egész vonalon egyenlő funkcionális biztositást. A most megszabott keretek azonban nem tekinthetők véglegeseknek, hanem előrelátható, hogy az állatorvosok számnak fokozatos emelkedésével a m. kir. állatorvosok létszáma is fokozatosan emelni fogják szai a célzattal, hogy állatokban gazdagabb, fejlettebb állattenyésztéssel bíró, vagy különböző veszélyeztetélt vidékeken a járással kitesebb állatorvosi kerületekre szorítkassanak. Ezeknek a kerületeknek szűkebb szorításával, mert egy-egy egyén annál intenzívebb és sikeresebb működést fejtethet ki, minél kisebb ténykedésének a köre, fokozatosan emelkedni fog a szolgálat eredményessége és javulni fognak az állategységügyi viszonyok.

Egy új alapvető igazságtelenség az, hogy az eddigi állattulajdonosok és állatorvosok közötti kar szerves hierarchikus szerveződésben rejlik, mely a fokozatos szakszerű ellenőrzés élelén állapszik. Ez az ellenőrzés eddig hiányzott, illetőleg csak kevésbé határozott módon volt meg, mely épen nem érintette a törvényhatósági szakközégek egymással való teljes izoláltságát. Ez az azonban jövőben törvényhatóságokhoz 67 törvényhatósági m. kir. állatorvos lesz beosztva, kik mint az elsőfokú működő szakközégeknek szaktügyekben közvetlen főnökei, azok működését irányítan és ellenőrzin s ezzel a szolgálat helyességét és a törvényhatóság területén egyöntetűséget biztositani lesznek hivatala.

Végül az ország területének hely felügyelői kerületbe való beosztása és ez ezek által m. kir. állategységügyi felügyelőknek közvetlenül a földmívelési kormány alá helyezésére lehetővé teszi a törvényhatósági állatorvosok működésének szakszerű ellenőrzését és a kormány intencióinak megfelelő irányítását.

Ezek a szervezetenek kétségbevonhatatlan emelkedésére daczra az eredmény természetsszerűleg igen végyesen fogni fog az

ebben a szervezete beillesztett tisztviselői egyének képességeitől és ügybizalmától. Ebben a tekintetben azonban már a múltnak tapasztalatai is, amennyiben igazolják, hogy a hazai állatorvosok nagy feladatokra is sikeresen oldottak meg és voltak szerint az ország állategységügyi viszonyai az utóbbi időben határozottan javultak, a legjobb eredmények jósítottanak. Teljes joggal várható, hogy az állatorvosok, kiknek társadalmi és anyagi helyzetét az új törvény természetesen megjavította s a kikkel szemben ez a törvény általában nagyon méltányos álláspontot helyezkedik, a rendelkezésük által nagy feladatoknak megoldására meg fognak felelni és ezzel biztositani fogják a magok részére egy a közönség, mint a hatóságok bizalmát. Jórészt fölök, az ő tapasztalatai és a szabályoknak megfelelő eljárásukról fog függni, hogy köztük mint állami tisztviselők között és az autonóm közigazgatási hatóságok között mely feladatokra fog alkalmas a viszony. Mafelőli azonban az utóbbiak is bizonyára jó viszony feltartására és megszilárdítására fognak törekedni egyebek között azaz is, hogy megfelelően méltava a szakemberek tudását és véleményét önállóság, ezeket intézkedéseikben, melyeknek legtöbbszér épp a szakvélemény adja meg az alapját, kellőképen érvényesítsék fogják.

A közigazgatási hatóságok és a szakközégek egyetértő, összhangzó működésétől és a gazdaságosságnak ezen működés iránt tanúsított bizalmától várjuk az állategységügy terén azokat a messze kiható eredményeket, melyek először való célja az új törvény megalkotásának.

LEVELSZEKRÉNY.

Kérdés.

527. kérdés. Kocsiolvainkon, melyek rendszeres gondozásban és okoskult tákmányozásban részesülnek, a mellét állít vége naponta 2 órá szobaközben fejtést végeznek, észlelték, hogy nem a legjobb kondícióban vannak. Nem tulajdonítottak-e a lesoványodás a zabban levő aminin ingerőli hatáskörre; és nem volna-e célszerű egy időre a zabot egpharmad egész felszében más tápanyagot keverni u. m. tengeri, árpa vagy dara?

M. Gy.
528. kérdés. Indokolt-e választott eskököl conlistiztetni; ha igen, mind mennyiségben és mind faján, mely hosszú idejű?

Magló zsidónak a takarmányröpa minő főzési processzus után képes haznos eledelőt?

529. kérdés. Kezelenem állt levő gazdaságban egy 100 holdas táblán a buzavetés helyenkint sárgulni kezd annyira, hogy már távolról szemlélve elitta a többi zöld velőstől, úgy, mintha ez ha ember fölébbel megy hozzá, nemélné a volna erősebb.

Keresgélem már a buzavényőny töve alatt, hogy nem találók-e valami férgét alatta, de ez nem találtam, hanem a növény felső részében 2 szárbán találtam azt 3-4 mm. hosszú kék fészkü kúcsat. Formát. Ide mellé kérem bízni a háziorvosommal, az ő szemében kéremmel, hogy veszikdejeit megvizsgálja, hogy miből ered a buzának ezen betege és hogy veszélyes-e az baj a buzavetésre, vagy van-e ez ellen valami védekezés mód? és mi volna-e a vetés juhokkal letelteni.

K. J.

530. kérdés. Gazdaságunkban 2 szeszgárdát tartunk. Ezenben, melyek a tisztított réptel dolgoznak fel, ezen grábókkól kiterülő szépet feleletésére évente 300-300 vörös-tarka 3-5 éves, páronként átlag 1100-1150 kg. súlyu ökröt állítunk be a hizlásra, amelyet a következő etelési módon hizlalunk fel.

Beállítunk a napi adagolás páronként 80 kg. répszépet (friss), 4 kg. tengeri, buza, vagy árpadát, 10 kg. jó minőségű zabos-

bükköny, 5 kg. buza polyva. Minden 15 nap után a dara-árat páronként 1 kilogramm emelnek mindaddig, míg a dara-áradok páronként a 12 kilogramm alá nem, a beállítás után 5 óra bekövetkezéig; megjegyzem, hogy buza- és árpadara csak az este heteken lesz etetve, azontul kizárólag tengeridára, szelét, takarmány változatlan marad az egész hizlalási idő alatt, csak a szeszgyárak üzemeinek beszállítása után jön friss szelét helyett gördbőren sarányított répaszelét még pedig 40 kg. friss szelét helyett, 20 kg. savanyu, a mely közé az 5 kg. buzapolyva helyett 5 kg. luczernaszecska, friss szelét és polyva körülbelül az első 4 hónapig át adatik.

Ezen etetés mellett ökreink 200 nsp alatt teljesen megrágnak és mint ölszörendű kivétel árú műcsépek és frankfurti piacra kerülnek; eladva lesznek itt helyben élelőnyban etetés után mázsája 8% /levonással 38—40 font, az ökor bevásárlási ára az istállóba állítva, értékesítés után 3 nappal, 12 órai kopalás után mázsája 32—33 font, az ökor átlag naponta drbként $\frac{7}{10}$ sz. veszt felel.

Tisztelettel kérek feleletet arra nézve, mely helyesen ezen etetés módj a nem, mely helyesen a szelét és a buza-áradok, melyek más adagolás és beosztás volna ajánlatos, nagyobb eredmények, illetve megtakarítások elérésére, ajánlatos a tengeridár, szárított moslékával vagy olajpogácsával egészen avagy részben is pótolni.

Rendekésztünkön áll 4 hónapig át friss gyári répaszelét, 3 hónapig át sarányított répaszelét 15—20 kg. egy-egy ökorra és napra számítva, luczerna, szénna, balczicz szénna és zaboshüvely, ösi és tavaszi polyva, elengedő mennyiségben. A tengeri itt helyben körülbelül bpesti árban kapható. Cs. E.

531. kérdés. Réjtómet kétrész Thomasalnak és egy rész kamittal akorn trágyázni, kérem engedélyt a trágyázáshoz, hogy trágyázórépét nélkül, melyik a legelőnyösebb kivétel a dolgoknak és hogy a két trágyaféle elszórás előtt összekeverhető-e? W. L.

532. kérdés. Tett-e valaki kísérletet „cserhámmal” val balczicz, vagy luczerna alá és mily eredményt tapasztalt? Esetleg más növény alá nem lehetne-e jó eredményt alkalmazni, mivel jutányosan juthatnak hozzá? A. H. D.

Felelet.

Rössz kondíciójra kocsilovak. (Felelet az 527. sz. kérdésre.) Könnny kocsilovakkal 3—4—5 kilogramm zabot, 3—4 kg. szénát és 1—1,5 kilogramm szalmát szoktam etetni, néha szőlőgáliban pedig a zabot saporítjuk. Ennyi öketvételül elég a kocsilovaknak, ha az említett takarmányok normálisak, de gyakran éppen ott van a hiba, hogy se a szénna, se a zab nem olyan, mint aminőnek lenni kellene. Itt nem részletezhetjük most ezeket a dolgokat, annyit azonban feltekinthetünk, hogy a kellő mennyiségben etetett lomlatlan, néha szőlőgáliba a benne foglalt avasie sohasem árt a lovak, s ezért lovai kifogásolt kondícióját talán inkább az ellenkezőjének, vagyis annak tulajdoníthatjuk, hogy azok nem kapnak elég zabot. Erről azonban bajos határozott véleménymondani, mintán a kérdés feltevésénél megfogalmazott arról, hogy mivel a fűszárvai etetett takarmány mennyisége s minőségéről értesítsen. Ha tehát bővebb választás óhajt, akkor sziveskedjék velünk ezt is tudatni. Csékk.

Sontizst etetésé válaszított csékkokkal. (Felelet az 535. sz. kérdésre.) Az ásványi tápanyagokkal úgy vagyunk mint minden más állati tápanyaggal, monok és a fehérjéknek, melyet csak azért hozunk föl példának, mint azzal legjobban tudjuk a kérdéses tárgyát megvilágítani. Tehát hogy a fehérjénél maradjunk: Németországban legjobban ugrovezett tróponygrák létesültek, melyek az állati s növényi anyagokból fehérjét (trópon-t) készí-

nek, mert a német tudósok azt derítették ki, hogy a főleg növényi anyagokból állplaknak szesznyéből néposzályi eledelőben ritkán annyira a fehérje, mint amennyi a munkás ember kellő táplálására szükséges. A szegény ember tehát Németországban abba az előnyös helyzetbe jutott, hogy olcsó fehérjét hinthet az ételében, s azaz hatóssabba teheti azt. Már most azt kérjük, hogy indokolt-e ételeinkbe trópony vegyületeit? Ezenre ugyancsak kívánjuk helyes feleletet adni, mely pedig csak az lehet, hogy a trópon öketvételül használni fog annak, aki kevés fehérjét tartalmazó étellekkel él, ellenben indofereus marad annak, aki főleg hússal, vagyis sok fehérjét tartalmazó anyaggal táplálkozik, a középső pedig, aki bizonytalan abban, hogy ételre elég fehérjét tartalmaz-e, bátran használhatja a trópony, mert ha az talán nem is használ, de semmi esetre sem árt.

Égészén így vagyunk a csontlisztel s az ásványi tápanyaggal egyáltalán. Ugyanis ha a takarmány elég foszphorsavas meszet tartalmaz, akkor a csontliszt abszolút hatástalan, ellenben ha a takarmányban nincs elég csontképző anyag, akkor a csontliszt vagy csontliszt csontliszt nagyban hasznosít, mert tehát csak azt kell tudnunk, hogy minő lótarakmányok szülőkődnék csontképző anyagokban, ilyenek pedig mindenekelőtt a vizes helyeken termő növényeket ismerjük; azok a csökök tehát, melyek savanyu legelőkre járnak, vagy amelyek sáos, tehát savanyu rétekről származó szénát kapnak, mindensere hálaikk lesznek csontliszt iránt. Árnyalgás kevés csontképző anyag foglaltatik továbbá azokban a takarmányokban, melyek ki lettek lúgozva, minő a rendesen ázott szénna, de különösen a kilugyott gyári hulladékok pl. a szárított sör-törköly, melyek gyakran etetünk lovakkal. Ha tehát a csökökkel rendes ázott szénát vagy sör-törkölyt etetünk, akkor az ásványi anyagok hasznosak lehetnek. A kifogástalan szénna és azonban tulajdang csontképző anyagokban, és pedig a szénna főleg mészből, a zab pedig foszfor-savban s így ezeknek az etetésre alkalmasával abszolút hatástalan lesz a csontliszt. De miután a csontlisztel is úgy vagyunk, mint a tróponnal, hogy amikor nem használ, nemis árt, hanem megvesztésére csontlisztet csak kőszököknek azt így a méskészítmények használatát csak kivételképen és pl. kedvezőtlen takarmányviszonyok között tartjuk indokoltnak. A különféle méskészítmények közül pedig a piácipáztitl foszforavas meszet tartjuk a leg-hatósabbnak, melyből mintegy 10—15 gr. egy kávéskannányból adhatunk naponta. Másodikké csontlisztet sőt a legelőgáliba formába öltetni, mert így igazán nem tudjuk, hogy mit akar megüdni; harmadik kétségessé pedig külön feleletet kap. Csékk.

Beteg buzavetés. (Felelet az 529. sz. kérdésre.) A buzavetés, melyet K. J. kioldított be, igen zsyenge, de mást, mint néhány rosszal-fólat (a szénna *Rubigo nera* rozsogabombány). Másodikké csontlisztet sőt a legelőgáliba formába öltetni, mert így igazán nem tudjuk, hogy mit akar megüdni; harmadik kétségessé pedig külön feleletet kap. Csékk.

Beteg buzavetés. (Felelet az 529. sz. kérdésre.) A buzavetés, melyet K. J. kioldított be, igen zsyenge, de mást, mint néhány rosszal-fólat (a szénna *Rubigo nera* rozsogabombány). Másodikké csontlisztet sőt a legelőgáliba formába öltetni, mert így igazán nem tudjuk, hogy mit akar megüdni; harmadik kétségessé pedig külön feleletet kap. Csékk.

sulyal bíró fiatal tarka ökröknek, melyek ugyancsak páronként eleintén 80 kg. friss czuorrépaszelét, 10 kg. zaboshüvelyt, 5 kg. buzapolyvát és 4 kg. tengeridár kapnak s melyeknél a tengeridára $\frac{1}{2}$ havonként egy-egy kg.-al addig lesz javítva, míg 102 kg.-ot elvére végre melyeknél az 5-ik hónapig kezdés a 80 kg. friss szelét és 5 kg. buzapolyva 40 kg. beszállított szelétel és 5 kg. luczerna szecs-kával is- helyettesítve, fálvahnak. Kétségessé-kép változik a takarmány tápanyagtartalma:

	szárz- anyag	fehérje	zsír	szénnyár.	táp- anyag	1000 árány kg. élelőnyra
I.	239	160	033	1347	189	1389
II.	247	169	038	1408	189	1435
III.	256	177	042	1468	189	1501
IV.	264	185	047	1529	189	1566
V.	292	194	052	1589	189	1632
VI.	281	202	057	1650	189	1698
VII.	290	211	062	1711	189	1763
VIII.	298	219	066	1771	189	1829
IX.	271	248	078	1810	189	1933

E szökötök a szokásos tápanyagszám-nyokkal összehasonlítva különösen a magas tápanyagú (lehette kifogásolható) ha újabb tápasz-talantól ki nem derítették volna, hogy a kifejeződéti állatok hizlalásánál nagyon elterő tápanyagú takarmányul kedvező súlygyarapodások lehet eléni. Ezért most nem annyira a tápanyagra, mint inkább arra vagyunk ügyellett, hogy az állatok elegendő emészt-hető szervesanyagot nyerjenek, melynek mennyi-sége 1000 kg. élelőnyra mintegy 16—18 kg. között változhat e szerint a követelménynek azonban a jelen esetben csak a hizlalás 3 ik hónapjától kezdve tétetik elég, minőfolya véleményünk óta terjed, hogy az állatokkal eleintén legalább 15 kg. zaboshüvelyt kellene etetni, melynek mennyiségét — amint a tengeri saporítjuk — csökkenteni lehetne úgy, hogy a 3-ik hónapban már csak 10 kilogramm legyen ki, így már eleintén elegendő szerves anyagot etetve, kezdetben még jobban gyarapodnának az állatok, mint így, minőfolya a hizlalás talán hamarabb lehetne befejezni. Ez a tudáncunk nem ellen-kezik azszal a tapasztalással, hogy a hizlalást fokozatosan cölzselel megkezdni, mert utóbb inkább a takarmány mennyiségét, de nem az állatokkal etetendő takarmány mennyiségére vonatkozik, mert a hizlalókkal kezdtől fogva annyit takar-mányt cölzselel etetni, amennyi belükük ér, a jelen esetben pedig nem mondatjuk, hogy az ajánlott 5 kg. szénátból ne férne már belükük.

Az arra a kérdésre, hogy nem lenne-e cölz-selel a tengeri részben olajpogácsával vagy szárított szeszmoslékkal helyettesíteni, annyit mondatunk, hogy móta a kifejeződéti állatok hizlalásánál nem annyira a tápanyagra, mint inkább az etetendő szervesanyag mennyiségére feleltünk sulyt, azt az alakféltől ajánljuk, amelyben a szerves tápanyagok a legelőssőbbak, ilyen például a tengeri saporít, mert a jeje-
házára, hogy több szerves anyagot tartalmaz megsem kerül annyit, mint a ropogácsával vagy száraz moslék. Ugyanis emésztető szervesanyag foglaltatik állag:

a tengeriben 73%,
a ropogácsában 57%,
a száraz moslékban 63%.

Ezen szerint a tengeri részben a tengeri mellett maradni, mint különösen az a siker is ajánlatos tesz, mely a kérdéses bizkök eléledett.

Csékkel István.
Retek műtrágyázása. (Felelet az 531. sz. kérdésre.) Mielőtt a réten a műtrágya mikénti alkalmazására vonatkozó tapasztalatokat elmondan-
dum, szélhességnek tudom a megválasztandó műtrágya-

Thomassalnak és kálitrágyának együttes alkalmazása csakis homokos vagy tözges talajú réten lesz helyvalón, míg kőföld talajú réten, az orsz. m. kir. növénytermelési kísérleti állomás hat év óta folytatott kísérletei

szert, tisztán csak Thomassalnak alkalmazásával érhető el a terméshozam legjövendőbb fokozása. Ezen kísérletek és az azokból levont következtetések a Mezőgazdasági Szemle ezidei márciusi füzetében találhatók összegezve bővebb tájékoztatást és azokból kitűnik, hogy káltra reagáló réteken a Thomas-

hatás vagy csak a sarjund, de leginkább a rákövetkező évben fog beállani.

A Thomassalakat lehet a kálitrágyával összekeverni, sőt a gazdák azt tapasztalták, hogy ezen keverék nagyobb hatást idéz elő, mintha a két műtrágya külön-külön szorítik ki. Azonban ezen keveréket azonnal kell szórni,

kezelt Thomassalakat is azonnal kell kiszórni, mert ez is csakhamar megkeményedik.

A műtrágyának csak akkor lesz meg a kívánt hatása, ha a rét a rendszeres munkákban részesül. A műtrágya hatása a rét gazdagására szerint 2—3 évig tart.

Gyűrűs.

195. ábra. Kis-szecesei mintagazdaság létesítésekor épített istálló és trágratelepek.

salak és káint azon aránya, hogy 2 : 1 a legtöbb esetben nem mondható szerencsés összeállításnak, mert a káintban ily arány mellett nyújtott kálmennyiség a legtöbb homok és tözegetlen nem bizonyul elegendőnek.

Továbbá meg kell emlékezni arról is, hogy a káintnál manna van már oleoból kálitrágya — mint azt a Köztelek f. évi 13-ik számában ismertettem — t. i. a 40%-os kálitrágya, melyet már csak oleoból volta miatti a gazdaságosabb alkalmazni. Kb. 3-szor annyi káli tartalmazvan a káintnál, belőle a szükséges káint mennyiségnek egyharmada is ugyanazon trágyahatást képes előidézni.

Ami a kálifoszfátrágya mennyiségét illeti, az orsz. m. kir. növénytermelési kísérleti állomás jelenleg folyó kísérleténél 3 mm. Thomassalakat és 75 kilo 40%-os kálitrágyát szokott kat. holdankint alkalmazni.

mert ha 24—36 óráig áll, ezemetszerűen összeálló anyagot képez. Ha a műtrágya nem kevertetik össze, az elszórás sorrendje, t. i. melyik szorítik előbb a két műtrágya közül, mindégy.

Hogy a műtrágya egyenletesen oszlassék el a réten, tanácsos az esetben, ha a műtrágya elszórásához értő és abba begyokorolt munkásai nincsenek, a rétet kisebb darabokra, pl. 1 holdas parcellákra osztani fel, minden egyet sávtal fadagakkal vagy kőrokkal kijelölni és az egész rétre szükséges műtrágyát és annyi felosztva, az egyes sávokra kiadni. Ilyenformán egyenletes lesz a műtrágya elosztása és a munkás könnyebben jön bele a gyakorlatba.

Az elszórás úgy történik, mint a szóróvetés. A munkás egy vetőpedőt köt a nyakába, telemeri annyi műtrágyával, mint a mennyit elbír és a lepedőből a trágyát lehető

196. ábra. Kis-szecesei mintagazdaság állatai: igazókrok, tehének és növendőkállatok.

A kálifoszfátrágyát legelőszerebb össze kell, illetve, hogy a rétet gyönyörű a fuvarokkal meg ne sértessek, télen át alkalmazni, mert ilyenkor a csapadék jól elosztja a talajban és a hatás már a rákövetkező évben a szénátnál fog mutakozni, míg ha csak tavasszal adjuk, a

egyenletesen elszórja és előbb az összeálló csomokot kezében szétgyomkálja. Az elszórásra szélesesedő idő választandó.

A Thomassalakat az elszórásnál erősen szokott porzani, mért is azt nedves homokkal szokás keverni, vagy kisé megvizelni. Az így

Állami támogatással létesített népies mintagazdaságok.

— Irta: Károly Rezső. —

III.

I. Bars vármegye, Kis-Szece.

Helyi viszonyok.

Kis-Szece kisközség 102 házzal 650 lakóval, 1445 kat. hold kiterjedésű határral Bars vármegye lévai járásban fekszik számos község által körülveve. Kis-Szece utolsó postája N.-Kálna, melytől 2 km., vasuti állomása pedig Alsó-Várud és Léva, melyektől 4—5 km. távolságra esik.

A mezőgazdasági termények értékesítése főleg Léván történik, melyivel jó karban tartott országút köti össze, nagyobb városok tartanak a 13 km. távolságra eső N. Sarló községben is.

A mintagazdaság tulajdonosa jelenleg Ifj. Pállinkás István (szül. 1885-ben), a lévai határtól 1898-ban kapta életben levő atyjának 80 k. holdas birtokcsoportját.

A birtok mintagazdaságá alakítását a nagyméltóságú földmívelésügyi miniszter ut a Barsvármegyei gazdasági egyesület javaslatára 1898. szeptember havában engedélyezte. A mintagazdaság felügyelője Lovatic László földbíró, a Barsvármegyei gazdasági egyesület titkára vállalkozott.]

Üzemi viszonyok.

A gazdaság egész területére 19 k. hold 114 □ öl, a melyből 17 k. hold 1415 □ öl szántó, 1200 □ öl szőlő, 400 □ öl kert és 299 □ öl a beltelület.

A szántóföld 7 drban fekszik, melyek közül a legnagyobbak területe 9 k. hold 1444 □ öl, illetőleg 3 k. hold 323 □ öl, a legkisebbik 468 □ öl; a szántóföld legnagyobb része a községhen elhelyezett épületektől 2/3 km. távolságra, a kisebb részeit még közelebb esik. A szőlő a lévai határrban fekszik Kis-Szece községtől 10 km. távolságra. A szántóföldek kevésbé egészen sík, a talaj homokos vályog, az 50 cm. mélyen fekvő altalaj vízet vezető átbocsátó sárgás agyag.

A birtokon talált épületek: vályoghöz rakott cserépfedtet lakóház, pajta és gépszín, építés alatt állott a fecskerakásból cserépfedtetű tervezett istálló. Az istállónak mintaszert felállítás és berendezése, valamint czéliszert trágratelepek létesítése érdekében a mintagazdaság tulajdonosa 200 korona segélyt kapott.

A birtokhoz tartozó gép- és eszközfelhasználás: 1 m. 2 Sack-rendszéri eke, 1 hármás henger, 1 szekér és 1 cséplőgép kellő kiegyesítésre szükséges volt: 1 vasborona, 1 sorköző, mivelő, 1 sorvetőgép; 1 gabonarosta, 1 konkolyozó, 1 tengerimorzsoló, 1 répvágó és 1 szecsakvágó, összesen 875 korona engedményes árban.

A tulajdonos által átjuttatott átvett állomány u. m. 2 igazó, ezek helyett utóbb 2 ökrök; 1 tehén, és 1 házó trágyanyerés szempontjából nem látszott elégségesnek. Ez ökrök engedélyeztetett 500 kor. és a tulajdonos hozzájárulásának felhasználásával a pozsonyi állattenyésztési kerületi felügyelő i szimmenthal fajta tehent és egy ugyanilyen fajtaú házó szerzett ha Modoról 576 korona áron. Az 1899. július havában érkepedés folytán elhalt az ennek pótlására engedélyezett 180 korona segély és a tulajdonos hozzájárulásának felhasználásával 310 korona árban az előbb nevezett fel-

ügyesség ugyancsak Modorról szerzett be másik hasonló fajtaju basas űszöt.

A gazdaságban fekvő tőkék aránya 1899. év végén: telektöke 14.900 korona (70 5/6%), épülettöke 2238 korona (10 5/6%), állatok értéke 1875 korona (9 5/6%), gép- és eszköztöke 2138 korona (10%), összesen 21.151 korona.

A gazdaságok Bana vármegye lévai járásában egyáltalán fejlettebb fokozatú, mint az ország legnagyobb részében. A szőben forgó birtok szántóföldjeinek kihasználása a vidék többi gazdaságaihoz hasonlóan azonban mégis hagy kívánni valót. A termelt növények aránya a mintagazdaság létesítése előtt: 4 k. hold őszi buza, 6 k. hold tavaszi árpa, 11 k. hold tengeri, 600 □ öl takarmányrépa, 2 k. hold éres takarmány, 1200 □ öl évelő takarmány luczerna, 200 □ öl káposzta, vagyis 19% őszi, 36 5/6% tavaszi, összesen 55-50% kalászos, 25% kapás, 19 5/6% takarmány. Az új vetészőrgő szorint 1. # zabos búkköny, 2. őszi buza, 3. kapás, 4. tavaszi árpa, 5. vörös lóher, 6. őszi kálászos, egy-egy tábla 2 k. hold 300 □ öl, a forgóból fennmaradó mintegy 1200 □ öl luczernatermesztésre szolgál. A termelt növények aránya tehát 30% őszi, 14% tavaszi, összesen 45% kalászos, 15% kapás és 4% takarmány.

A lévai szőlőhegyen, a hol a birtokhoz tartozó szőlő is fekszik, a phylloxera egészen kipusztította a szőlőket, a melyek felújítására különösen a liszagszűk által birt részben még igen kevés kísérlet történt, s a hol megkezdették a felújítást, ott sem vezeték folyesen.

A helyes eljárásra példányjait végezték szükségesnek mutatkozott tehát a mintagazdaság szőlőjéből alkalmas 800 □ öl felújítás, míg a szőlőnek északi fekvésű 400 □ öl kiterjedésű részénél czélszerűnek látszott gyümölcsösség alaktani.

A felújítandó szőlőterület talaja legnagyobb részben riparia alanyokra készült ojtványok ültetésére alkalmas volt, egyes foltokra 15—18% mesztartalom miatt azonban rupestris monticola alanyokra készült ojtványok váltak szükségessékké.

Ez okból a mintagazdaság a rendelkezésre álló készlethez képest kapott 1899 tavaszán 1350 db riparia portalis alanyon készült „Ezer jó” fajtaju gyökéris és szőlőójtványt, 1900 tavaszán 200 drb hasonló fajtaju és 1000 drb. rupestris monticola alanyon készült nagy burgundi ojtványt összesen 500 korona értékben, s a felújítás a nyitrali szőlészet és borászati kerület felügyelő utmutatása mellett történt, a hidnyok pótlására most még 350 ojtvány szükséges, a melyek kiültetésével a szőlő is teljesen elkészül.

A felújításra alkalmatlan szőlőrészet és a belsőséghez tartozó kert beültetésére a mintagazdaság 100 drb különféle fajú gyümölcsfa-cseméjét kapott.

A birtokon nyugodt terhek.

A birtokot kölcsön nem terheli. A birtok után fizetett adók összege 104 kor. 58 fillér, az utadót (a mely 10%) és a betegpótlási adót és beleértve; községi adó nincsen.

A biztosítási díj évenként tűzkarbiztosítás fejében 44 kor. 55 f., jégkar biztosítás fejében 34 kor. 74 f. vagyis összesen 79 kor. 28 fillér.

A birtokon családijához tartozik feleségén kívül egy 14 éves fiu és egy 8 éves leány gyermek. A fiu 4 hónapig a gazdaságban talajfalkozást s azután német községbe, majd öt községbe kerül idegen nyelvet tanulni.

Üzleti eredmények s a mintagazdaság hatása.

A mintagazdaság létesítése előtt a birtok tulajdonosa számadást nem vezetett s azért a különbség a régi és új kezelés között számszerűleg nem mutatható ki; annyi azonban megállapítható, hogy a termések növekedtek, amelly növekedés az árpdánál kat. holdanként 2—3 mmászt tesz ki és a jövedelem is nagyobboldott. Az 1899. év kezdete óta a mintagazdaságban a felügyelő utmutatása mellett

vezetelt számadás a következő végeredményt mutatja:

Tejért	Bevétel:	Korona
1. Tejért		117-96
2. Tojásért		22-40
3. Gépek használatáért		14 50
4. Kiképzési díjakban		60—

Magtári készletek	1482-90
Takarmány- és alomkészlet	704—
Vetési készlet	240-72
Építkezések	316—
Összesen:	23894-82
Pénztári hiány	752-16

117. ábra. Csaba-gerendési mintagazdaság: gápszín, sertésöl és tenyésztőállatok.

5. Tehénbőrért	21—
6. Tengeriért	50—
7. Buzavetőmagért	273-08
Összesen:	558-94

Kiadás:

1. Adó és biztosítási díj	Korona
2. Épületjavítás és építés	357-80
3. Vetőmagvára	110-34
4. Üszövársárlásra	300—
5. Abraktakarmányra (zab)	36—
6. Műtrágyára	81—
7. Szőlőmunkára	63-20
8. Napszáma *)	82-10
9. Állatorvos és gyógyszer	35-30
10. Különfélék **)	51-50
Összesen	1311-10

Valódi vagyonállás év végén	23142-46
Valódi vagyonállás év elején	21644-40
Tiszta jövedelem	1498-06

Vagys tiszta jövedelem kat. holdanként 80 korona, tehát a tőke 7% kamata.

A mintagazdaságot a helybeli és környékbeli gazdák szorgalmas látogatják s mindent szemügyre vesznek ilyenkor: benn az állattalományt, a gépeket és eszközöket, a trágyakezelést; künn a földet a mély szántási, a kapás növények fogatos miveltését, a vetések előhaladását, a műtrágyázott buzát összehasonlítják a nem műtrágyázottal. A mintagazdaságnak ennek megfelelően mutatkozik a hatása, a haladás óriási; a szomszédos gazdák versengenek szép piros tarkamraha beszerzésében és tenyésztésében; a minta-

158. ábra. Csaba-gerendési mintagazdaság: tanyai lakóház szinnel.

Vagyonállás 1899. év végén:

Korona	
Ingtatlan, eleven- és holtleltár	21151—

gazdaság példája után terjedni kezd az árpdánkat csak kapások után természetese, tengeri alá más szelel 8—9* mély szántás és a trágyának a tél elején való kihordása.

*) Tengeriben, répbában stb.

**) Sét, olaj, télenek folytatása, eszközök, hátráfélék.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tagjai részére a „Köztelek” mai számához **pósta-utalványok vannak csatolva, kérjük ezekkel a jövő évi tagdíjat az OMGE pénztárának mielőbb beküldeni sziveskedjenek.**

Ígatókat.

A „Köztelek” mai száma az ünneptől kezdett terjedelmében jelenik meg, ez okozza egyuttal késését is. A legközelebbi szám már a jövő évi 1. szám lesz és ez év utolsó napján fog megjelenni.

Szerk.

A „Köztelek” 1900. évi munkatársai. Alább közöljük azon munkatársaink névsorát, aki a folyó évben szíves közreműködésükkel hozzájárultak a „Köztelek” szellemi műviójának emeléséhez. Angyal Deszö, Ágh Endre, Bán Lajos, Baly Kálmán, Bartók József dr., Batogó Sándor, Bárony István, Baross Károly dr., Bartal Béla, Balkányi Sándor, Batta Sándor, Bartók Géza, Bartha Gergely, Bernáth István, Berenczy István, Berger Károly Lajos, Betegh Vilmos, Hellán Mátyas, Bedy Károly, Becsi Vilma, Bittó Béla dr., Both László, Bogdó Samu, Bodó Ignác, Botta Istváné, Both László, Brauer Gyözö, Brányi Sándor, Buday Barna, Buday Géza, Butts József, Bugler Vilmos, Csay László dr., Cselkö István, Cserháti Sándor, Christiáétyi Béla, Cséser Lajos, Csere Lajos, Csérmes Bélint, Csernay Ödön, Csikós Mihály, Csontos Miklós, Csurgay József, Darányi Endre, Dasseyéty Aurél gróf, Dedinszky Adó, Dedinszky Béla, Deutsch Arthur, Demeter Andor, Dióssy Imre, Dérczy Péter, Diabáth Vilmos, Mágócsy Dietz Sándor dr., Dely Imre, Dömötör László dr., Enesei Domer Béla, Dobosky Géza, Dóhrmann Henrik, Drucker Jenő dr., Egán Ede, Eszser Lajos dr., Erényi Sándor, Erendits Emil, Ferenczi Ferencz, Fejér Viktor, Felleg Alfréd, Fittler Sándor, Fontler Géza, Fokányi László, Foltényi Elemér, Földes János, ifj. Frey Gusztáv, Fürely Lajos, Füzényi Gyula, Fuchs Andor, Fúrjes József, Gászó István, Galgóczi Károly, Gáspár János dr., Gáspár Izó, Ghyczy István, Gerlóczy Géza, Görvöktor György Antal, Góber Lajos, Goldfinger Gábor, Göger László dr., Gruner Lipót, Grasselli Miklós, Grünau Antal, Gróger György, György István dr., Gyárfas József, Hauer Géza, Hackl Udó, Havas Miksa, Hajdu István, Hány Ágost, Hensch Árpád, Herzfelder A. D. dr., Hegyi Deszö, Herzogh Hugóé. Hegyi Zsigmond, Hegedüs András, Héjas Endre, Hirschfeld Arnold, Hochfeldner Mihály, Horváth L., Horváth István, Hulya Ferencz dr., Hreblyai Emil, Jablonowski József, Jankó Ferencz, Jankó Szilárd, Jánosovics János, Jaskó Géza, Jansch Emil, Jázon, Jászberényi András, Jenci, Jenezsényi Pál, Juhl Miksa, Jusztusz V. Aladár, Igáli Szvetozár, Ibrányi Miklós, Imreh Antal, Karkoványi Antal, Karkoványi János, Károlyi Reszö, Káldy János, Kalis M. Vilmos, Kemény Béla báró, Kerpehy Kálmán, Kenyész Béla, Keller Gyula, Khernd Imre, Klein József, Krenedits Ferencz, Kropp Alfréd, Klein Sándor, Klein

Gyula, Krecsák G. Emil, Kiszezy Aladár, Kiss Lajos, Kiss József, Kiss Mihály, Kovács Béla, Kovács Károly, Kotai Ferencz, Komlós Ede, Kovács Imre dr., Kornstein Hermann, Kovács Albert, Koós Mihály, Kossutányi Tamás dr., Kolozsvári Károly, Kosinszky Viktor, Kohn László, Koronika István, Kószolányi Antal, Korcsik István, Körtvélyes János, Körtvélyes Alajos dr., Kőberner István, Köröndy Endre dr., Knaflitsch Mihály, Kubinyi Mihály, Landgraf János, Ladányi György, Lakner László, Lázár Pál, László László, Leitig Imre, Lehrer Péter dr., Liebbald Béni, Liebenhart Miklós, Lichtenstein József, Liebermann Lóó dr., L'nhart György, Linsky József, Lintner Sándor, Löwenstein Jenő, Lukács István, Lukács Mór, Lucez Ferencz dr., Marek József dr., Marton Andor, Mandeville Frigyes, Matlaczkowszki Tádé, Major Gyözö, Meiszner Ernő, Mezey Gyula, Mezey Béla, Merza Márton, Mészöly Károly, Meisch Ágoston, Merényi Elemér, Meskó Pál, Mezzicrizinó Szalay Altv, Miskey Gyula, Mike Sándor, Mikó Sándor, Milhofer Antal, Munkos Károly, Mokry István, Mocsary Imre, Molnár István, Moszkovics Mór, id. Molnár Lajos, Bodly János, Molnár László, Möller Istváné, Muraközi Endre, Nagy Lajos, Nagy Gyözö, Nagyváthy Kálmán, Nauratylly Oszkár, Németh Zoltán, Nick Ede, Novozsz János, Oderszky Lajos, Oláh Sándor, Ostrovacz György, Oltiz Gyula, Palónt Antal, Papp Miklós, Pál Béla, Palyi Sándor, Páter Béla, Pál Miklós, Pásztor István, Peninger Antal, Pfeifer István, Pethő György, Pfeifer János, Pécsi Dániel, Péterly József, Péterly Tamás, Pkrner János, De Pottere Bruno, Posztvácz Ágoston, Póky Deszö, Ploz Béla dr., Práznszky Ágoston, Posztvány Sándor, Raab Kálmán, Raich Károly, Rácz István, Rán, dr. Rázó Imre, Rákóc Béla, Révész István, id. Rédy Gyula, Reusz Andor dr., Riedl Kálmán, Rovara Frigyes, Répásy Miklós, Rodiczky Jenő dr., Rószler Károly, Rubinek Gyula, Ruffy Pál, Sármay József dr., Sárvoly Soma, Sarközy Aladár, Sarly József, Száhlender Gyula, Szenkereszthy Pál báró, Széchenyi Aladár gróf, Szemes Ágost, Szécsényi János, Székely Lajos, Sierbán János, Sigmund Elek dr., Szilassy Zoltán, Schibersky Károly dr., Schmidt Sándor, Schreiner Jenő, Sperker Ferencz lovag, Szeitzler Pál, Schnorr Bernátné, Schreckler János, Strausz Reszö, Schuhmayer Mátyas, Schwab János, Somogyi Ferencz, Suszka Richard, Sommer Miksa, ifj. Szporoz Pál, Székely Salamon dr., Székely Gábor, Szenczey Ákos, Szentannai Sámuel, Szecezy István, Székács Elemér, Szalay János, Szarras Imre, Székáll Gyula dr., Szabó N. János, Tóth Szabó László, Szilárd Ferencz dr., Szilárd Gyula, Szikszay Elemér, Sztanokovics János, Szilvák Sándor, Szily Tamás, Tagányi Károly, Tekei István, Telezs László, Tóth Lajos, Tordai György, Tóth Gyula, Tóth József, Tomka Emil, Tormay Béla, Tomcsányi László, Treitz Péter, Ugron Zoltán, Ujhelyi Imre, Unterberger Ignác, Ungár Manó, Varga Kálmán, Varga Lajos, Várady Géza, Vass Lajos, Verner, László, Venninger Mátyas, Vidals Elemér, Vig Emil, Vitályos, Vidár Ernő, Virágh Elek, Vimmer Lajos, Vicsomarty Elek, Vörös Pál, Weiser Ferencz, Weismátr Sándor, Wertheim-

stein Alfréd, Weltman Adolf, Weeser Zsigmond, Zalka Zsigmond, Zorád, István, Zimmerman Ágoston, Zedoborsky Viktor Iván.

Örési forgalomból személyes ügy.

Rubinek Gyula az OMGE. ügyvezető titkára a „Köztelek” 96 ik számban kritikát tárgyalt a „P. H.”-ben megjelent egy közlemény különösen abban az irányban, hogy a közlemény szerzője a valóságnak meg nem felelő adatokat használt az örési forgalom megszűntetésével beállított káros következmények illusztrálására. Erre a „Pesti Hírlap” e hó 20-ik számában a gubantözse rovataban értelem pontozással tendenciózavá egy közlemény jelent meg, mely az OMGE. adatait a következő kijelvezést tartalmazza: „Arról az oldalról dolgoznak így elvetemedt módon.”

Rubinek Gyula Bernát István és László Pál útján felvilágosított kívánt a czikk szerzőjétől, *Ballá Vilmostól*, kinek megbizottjai: *Beke Job* és *Luby Sándor* kijelentették, hogy az indítmánál kifejezés tulajdonképpen egy sajtóhibából keletkezett, amelyet szerző már a „P.H.”-ből következő számban önként a következőleg igazoltott helyre: „Nyomdahiiba folytán tegnapi czikkünkben kimaradt egy szócska („nem)”. Azt írta, hogy arról az oldalról nem dolgoznak így elvetemedt módon.” A nyomdahiibából keletkezett félreértést tehát szerző eszmálta, mely az OMGE. adatait nem személyi része rendbe jött. Rézünkörl nem hagyhatunk azonban szó nélkül egy, ami a további félreértéseknek utat vághatja. Balla utar ugyanis a Köztelek harczomórának a buralatára a „Hazánkban” legközelebb megjelent, alábbi kiütelt is indította: „Az örési forgalom esztendőre elvárható lesz az egyik, mint a tetvek lazádsza a fész ellen.” Balla ur azonosította ezt a kifejezést a „Köztelek” módorával. Ez a tévésés. A Közteleknek egyedül hivatalos organuma a „Köztelek” lap. Más sajtóorganumban megjelölő közlemények módora és hangja azoknak az organomoknál ellérleggy, amelyeket a hivatalos sajtó felelősök a közlések egy téhét tiltakozunk nek az ellen, hogy a „közletem hevében” tölünk nem függő sajtóorganomok hibával való helytelen azonosítás okából bennünk bárki is kedvezőtlenül aposztrofáljon.

A külön vártelület. Az Országos Iparvezető Szász közléseitől e hó 20-ikán Matkovics Sándor elnökelet alatt tartottak, amelyen *Gas Jenő* dr. miniszteri tanácsos tartott. „A külön vártelület” czimvel felolvasták. A felolvásó mindenekelőtt a külön vártelület eszmények rövid történetét adja. Elmondja, hogy mikép alakult Magyarországi várvizonyai a múlt századok alatt, miözön hazánkban minden védekezés és éteráramon oként számkánnyolták ki. A külön vártelület 1943-ig nem volt népszerű és élsőirang magyar politikuskok akkor valóban kívánták a közös vártelület behozatál. Később a kiegyezés után is főleg, mint fenyegetés Ausztriával szemben bírt némi nyomtaték. Most azonban az 1890. évi XXX. t. c. 4. §-ában megjelölt új aktualitást nyert, hogy ugy azoknak, akik elvileg, valamint azoknak, akik csak bizonyos fel-

W. T. S. L. Tautner Ödön BUDAPESTEN, VII. Rottenbiller-á. 35. T. Tel. 4245-47-48-49.

minták beküldése és az ár közele mellett a **legmagasabb napi áron mindenféle gazdasági magot**, és pedig:

luczernát, nyulszapukát, lenmagot, napraforgót, lóheremagot, baltaczimet, fehér kölest, csibehurt stb. fehéherét, tavaszi búkkönyt, vörös kölest, kendermagot, akáczmagot, biborherét, mustármagot, gomborkát, gieditschia magot.

tételek megvalósulása esetén óhajnik annak felállítását, behatolhat a foglalkozás azzal. És nem szabad azt más, mint közgazdasági szempontból vizsgálódás tárgyává tenni. A külön vámtérület, hacsak Ausztriában a belpolitikai helyzet rövid időn alapon meg nem változik, az események logikája által hatájtva jönni fog. A külön vámtérületek behozatala né okozon válságot sem nálunk, sem Ausztriában. A monarkia államgazdasági jellegének feleljen meg. Az okkupált tartományokról is gondoskodni kell annak szempontjából. Azért szükséges volna Magyarországon és Ausztriában egy törvényt hozni, mely az 1871. frankfurti békeomíly 11. pontjában foglaltok hasonlóan az a külön leg több kedvezményt kiemondja: de a kétd. szétvetséges állam egy kedvezményeket is adhaszon egymásnak, melyek a külföldi államokkal szemben megállapítva leg több kedvezési záradék alapján ezek által igénybe vehetők ne legyenek. Tüzetesen elemzi a külön vámtérületen folytatandó kereskedelmi és az általában érdekünkben levő közgazdasági politikát. Vizsgálja ezután, hogy a külön vámtérületek pénzügyileg minő hatást vésnek és hogy a kvótára gyakorló hatást befolyás. Végül elmondja, hogy a vámtörvényhozás minő helyzete juttatna bennünk a külfölddel szemben. A szerződéseket kötésének alakaszerűsége Magyarországon külön állami léte és a külképviselet községe által adva vannak. Nem ártana közvélen érintkezésünk a monarkia tekintélyének sem, mert ezt csak a nyugodt, hétkés haladás és nem a látszólatok hajbuztása adja meg. Megokolt javaslatot tesz arra nézre, hogy a vámtörvények föntvezése miféle önálló és hatályos segédesszököket alkalmazson, illetve létesítsen. A kereskedelmi miniszterumban egy oly külön vámtörvényi szerte van szükség, aminő más téren a vasuti és hajózási főfelügyelőség. Ez a vámtörvényi organum önállóan és hátkés szempontjából szakadatlanul megfigyelje a bel és külföldi összes bennünk érdeklő mozzanatait. A hazai termelő osztályokkal azok képviselőit utján, akiket egyenként is minden esetben kihallgathat, zárt ajtó mellett, állandó érintkezésben lenne. A külkereskedelmi szolgálat céljaira alkalmas egyének gyakorlati képzésének módozatait szabatosan kifejti. Végül utal arra, hogy a külön vámtérületre vonatkozó jog csak akkor hatékony fegyver a kezünkben, ha azt nem engedjük a büvelvényben rozsdásodni és alkalmazásától első azonban önmagunk nem félünk. Az ábrándozás és fatalitásus tepszédök közt választásunk a közéletet s ha redék jérszerítik a külön vámtérületet, azt okozon, jó elkészítve menő meg nagyobb sámaszáradék és így hasznossal is alkalmazzuk.

Superfoszfátot,
kénvasas-kálit, kénvasas-ammont,
Kovasavas-kálit,
 (Johánytrágyázásra)
Chilisalétromot,
Kainitot,
40°-os kálitrágyasót
 és egyéb műtrágyafajtákat elismert
 kifünőminőségben legeszebbban szállít

„HUNGÁRIA“
 műtrágya, kénvas és gyepi laprész-
 ványtársaság
 BUDAPEST,
 V. ker., Fürdő-utca 8. szám.

1899. évi forgalom: 26,480 bál.

**Felhívjuk
 a t. cz. gazdálközség
 figyelmét**

a budapesti gyapjú-ankezőikra,
 melyek az év folyamán több szarban,
 július és szeptember hónapokban
 tartanak meg.

Az ankezőkora felkötődött és Gyapjúvárszerű vállalat Budapest, Dunaparti tehérgyárudvar* címzett gyapjúelőmőkények a M. Á. V. összes vonalain totemes díjkedvezményben, valamint ingyen raktközében részesülnek.

Bejelentéseink elfogad és mindenképp felvágóalkalmazást szolgál:

**Gyapjúvárszerű vállalat
 HELLER M. s TÁRSA,**
 BUDAPEST, V. Erzsébet-tér 12.

NYILTÉR.*

A husértékesítés szervezése

Dr. Darányi Izsák földmívelésügyi min. kir. miniszter megbízásából: Ausztria, Németország és Dániában tett tanulmányútja alapján
 IRTA

Jeszenszky Pál
 az O. M. G. E. titkára.

Ára: 2 korona.

Megrendelhető
 az O. M. G. E. titkári hivatalában.

* Az a rovat, a mely közérdeklő és szerkesztési feladatokat nem vállal.

KERESKEDELEM, TÖZSDE.
 Budapesti gabonaüzede.

(Guttmann és Wahl budapesti terménybizományi cég jelentése.)

Napi jelentés a gabonaüzetről.
 1900. december 21.

A néhány napi kellemes szállításból hangulatot ismét lanyha ületelésesség váltotta fel és mint már üllés jelenségekben hangzatosított, állandó szállításra kevés a kátás. Az összes külföldi létesítések szintén alig költék üzleteket, a mi pedig a tengerentélti aratóssok illeti, ugyiltszik rendben megy minden, mert csak stereotip „jó” jelentések érkeznek be.

Készv. nálunk ma gyengébb kínálát és ugyanolyan vetédkelő mellett esendes irányzatban mozgott. Elkölt. ca. 9000 mm. alig tartott áron.

Rozsa: a mai úszónan egyáltalán nem volt vonzó. Helyben és helybeli parításra ma talán ugyanazon árat lehetne elérni mint tegnap, t. i. 14.— koronig kézféni azonnali szállítárra.

Törzsmunkádról nem mértékel a kínálát, a hangulati nyugodt. Kőbányán jobb áruért: 11.80 koronig fizetnek.

Zalban gyenge forgalom mellett szállt az irányzat. Jobb minőségű áru kéréselt. Áru 10.00—11.50 korona között váltakozon.

Tengeri (12) változatlan esendes, decemberi szállitára 6.— koronig áru 9.10 k. áruváros középpesti paritásban. — Kőbányán 9.50 korona érhető el.

Szerzéselt.
 Szász. (Gallinger Gábor szeszgyári képviselő tudósítása.)

A szeszüzletben e héten az irányzat és forgalom a Közéldő önökön folytán élénk volt és jó fedezés vásárlások folytak a szeszárak egy azonnali, valamint későbbi szállitára változatlan szállitára jgyeznek. Elkölt. fiamoltott szesz nagyb 116—117 k. ar. adózza és 46—47 koronig adózatlan szabraktára helybeli gyártók.

Vidéki fiamológusokról fiamoltott szesz helybeli állomáshoz vagy vasutosh szállitára adozza, valamint ócskóban kínálát és több tért azonnali szállitára és zárlata el is kelt.

Életozós szeszüzletlan 116—117 K-g adozza és 46—47 koronig adózatlan kelt el.

A dunaparti szesz áru nagyb 36 K jgyeztetik. Megoldásának szeszárak részről közölgöses nyereséges e héten éntékelésben volt ajánlta és jó vételkelt fordrak gyesen állt vedve fix áruban, vagy jgyezésen alul 250 koronig.

A kóningés nyereséges áru Budapesten 42—42 50 korona.

Besz. jgyetés 41'20—41'80 korona kontingens nyeresésszerzett.

Priáti jgyetés 112'00— korona adozás és 39— korona adózatlan szeszért.

Triesti jgyetés 20— korona kiviteli szeszért, 90% behatározás.

Kivitelre e héten több tért fiamoltott szesz vásárlatok, mely Dél-Törökországon felé lett szállitva.

Vidéki szeszárak változatlanul jgyeznek, Loacon, V. Tapolcsányi s éntékelés ócskóban.

Budapesti szállítások éntékelés: Nagybán: fiamoltott szesz 116—117 k., életozós szesz 116—117 k., nyereséges adozza 114—115— korona, nyereséges adózatlan (ekontingens) 114— korona, denaruk szesz 36—36 50 korona. Kontingens nyereséges szesz — korona.

Az. 1000 k. líterkövetésként fordó nélkül bérentve budapesti vasutállomáshoz szállitva, kézféni fizetés mellett érteendő.

Vetőmárga (Mauthner Ödön tudósítás.)
 Vörös löhere. A valaminey nyugodtabb hangulat az ünnepek közeledetében lett magyarázat, amindn l. i. egy újragrúccin a szpekulációk tartózkodásai veslekedők: a nyugalmunk idozások ez, hogy utána újabb tevékenység indult meg. Ha áttekintjük az előző forga márt fiamoltott szesz azonnali köntingensről szól számolnunk, hogy a kivitel eddig alig volt részt, dacára, hogy a vásárlások nagy részvetésére számították, amál is inkább, mert Amerikából nem jött be áru Franciaországon nem jut szerepel a löhere piacán és az orosz löherekamp magy totemkő többnyire szintén csak a papírán, l. i. a tudósításban merült fel. Ez amirelki jgyeztetik oly magas voltak, hogy eljőkötől fogva kizárták az Európába való sikeres versenyzést. Arután meg nem csak a külföldi, hanem még a helybeli kereskedők nem fedelele teljeskörű szállításról és így önkénytelenné aru a véleményeire kelt semleges szemléletünk jönnie, hogy az Gannei nyugalmi napjai beforgatásánál nem csak az ártól fog megélekedni, hanem az ártól is emelkedő forralk. Lucerna, Bernből magy keveset ajánlottak a lefolyt héten, francia magy ellenben ismét volt kötésék tárgya, amíhez lényegesen hozzájárultak a francia kivitelés köveskedők leállítók követeléseik. Olaszországon ragaszkodók a mult héti árákhoz, de nem értik vetők ezét. Bükömgölöl néhány nagyobb tért került forgalmába, az égyregesek megtehetőes magas szinvalonatorok. Budapesti lírat is megmaradt a verők életozéde, de csak kevés került beléje piacra.

Jgyezéseink 50 kilogrammért Budapestén:

Vörös löhere először	Öregesim 68—70 korona
Vörös löhere közepesim	64—66 —
Vörös löhere gyengébb minőségű	58—62 —
Lucerna magyar először	42—44 korona
Lucerna magyar közepesim	40—42 —
Muharng	8—9 50 —
Baltacim	12—14 —
Bihkány	7 50—7 50 —

lap szállításmentesíté kívánára akár leveleben, akár sürgönyvel teljeskörű költségmentesen értesíti az összes magfektő napi áráról.

Híduglyvárság a Garay-térlé delmi piacdon 1900. december 21-din. (A székelyországi válságjárókat jelentése.) „Kötésék” részben: Fiuméban Budapestben áru 107 koronig, éntékelés 10 db. székelyországi trias bus, 1200 kg. füstölt húst, 700 kg. szalmalát, 400 kg. háját, kg. zsírt, — kg. kolbászt, — kg.

Impériált eredeti

angol kosok

kaphatók:
PICK OSWALD-nál
BUDAPEST,
VIII., Külső-Korpusz-ut. 1. sz.

Gazdák s gazdálkodók figyelmébe.

Számos urolomba már bevezett

PYROLEUM

50%-kal olcsóbb mint bár mely másvilágító anyag.

Próbaküldemények 2 korona utánvét mellett. Kiváratra prospektus ingyen és bérmentve.

BURIÁN VILMOS VEJE,

Budapest, IX., Soroksári-utca 10. sz. 2027

Számos elismerő levél nálam betekinthező.

lelmi szerek értékesítését eszközlik az előlét 1/2 % mellett.

Felvilágosítást és csomagolást utastást ingyen nyújt tagok és nem tagoknak.

Azonnal készpénzeszámolás.

Magyar Gazdák

Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezete

HATÓSÁGI KÖZVETÍTŐ

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS KÖZPONTI VÁSÁRCSARNOKÁBAN.

Sürgőnyozim: Aradra—Budapest.

Ertékesítésre elfogad:

Musméklet, füstölt hús, vadakat, szárnyasokat — élő és leölt állapotban, tejfát, vaját, halat burgonyát, káposztát, zöldségféléket, gyümölcsöt stb.

Rud- és pózna-

Acetylen-lámpák

valamint kézi-, kert-, istálló-, kocsis-, oldal-, Spritzbogen, vállalkozóknak éjjeli munkára való

Acetylen-lámpák

kaphatók

BÁRDI JÓZSEF-nél BUDAPEST, VI., Gyár. u. 48. 1387

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Budapest, V., Mária Valéria-utca 10. (Thonet udvar)

az Országos Magyar Gazdasági Egyesület

ugye mint a

Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége

erkölcsi támogatásával. Alakult: 1900.

Biztosítéki aiaip:

Kormány hozzájárulás:	400.000 kor.
Alapítványok és üzletrészekben:	1.200.000 kor.
	Összesen: 1.600.000 kor.

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkárral ellen.

Az élet eredményében biztosított tagok a díjarányban részesülnek.

Biztosítási ajánlatokat elfogad közvetlenül a központ vagy a képviselőnk közvetítésével és felvilágosítással és nyomtatványokkal minden írásban készséggel szolgálunk

1888 **az Igazgatóság.**

Knuth Károly

mérnök és gyáros.

GYÁR ÉS IRODA:

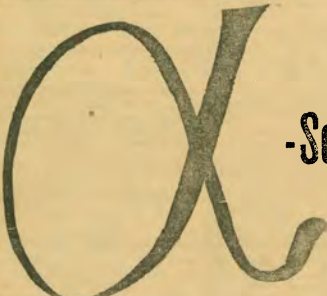
BUDAPEST,

VII. ker., Garay-utca 6—8. szám.

Elvállal: Kézműv. víz-, lég- és gőzfűtések, légszusz- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztető szex, elosztók, arsvatlyuk, vízszűrők, szellőztető szex, szellőztető berendezés, olaj- és rézium váladékból nyert gázok értékesítését, cseztető készítmények létesítését, városok, indóházak, nagyobb épületek és gyárak számára.

Tervek, költségvetések, jóváhagyó előírások gyorsan készíttetnek.

Legjobb minőségű késgyár-estékek rakításra.

Mindenemű tejgazdasági eszközt és gépet szállít, tejgazdasági telepeket és tejszövetkezeteket rendez be az

-Separator Részvény-Társaság

ezelőtt **Pfanhauser A.**

Budapest, V., Báthory-utca 4. szám.

SACK RUDOLF egyedüli képviselője Magyarországon
PROPPER SAMU

Budapest, Váci-körút 52. szám.

Előre becsátva, hogy Sack Rudolf világ-hírv gyártmányai eredeti minőségben csak nálam kaphatók; ajánlom közkeletűségű egyetemes és többvasas kivilék s ékes dobos talajra egyaránt kitűnően alkalmas sorba- és szorra vető-gépeimet.

szekcskavágó-, repavágó gépeimet.
 Kézi, járgány- és gőzhajtásra
 járgányaimat a jele nr legjobb szerkezű

takarmánypároló

készülékem s minden egyéb gazdasági gépeké s ezek öszleket.
 Minderől kimerítő árjegyzéket s kézzéves felvilágosítások.

Magy. királyi államvasutak.
 171170/900. C/1.

Hirdetmény.

Magyar vasuti kötelek Új égiszabank ültelbepítetése.

A magyar vasuti kötelek forgalomban 1901. évi január hó 1-én II. rész 3. füzet, illetve II. rész 3. füzet megjelölésű s díjazások képmes hatályba, melyek közül az előbbi kibővülő áruszabkozokra, az utóbbi pedig áruszabkönyveimre tartalmas kiterjedtebb mértékben közvetlen méresélt díjteléket.

Ezen díjazások által a fojtv évi január hó 1-től érvényes II. rész 3. füzet 1. pótlékát, továbbá az 1899. évi január hó 1-től érvényes III. rész 3. füzet 1. pótlékát együtt hatályba veszi.

E díjazások közül az előbbi egy körönánt, az utóbbi pedig 50 filléret leasz a magy. kir. államvasutak igazgatóságánál (Csengery-utca 39), valamint a részes vasutaknál megvesztendő.
 Budapest, 1900. november hó 1-én

A magy. kir. államvasutak igazgatóságának részén vasutak vezetésén is.

(Utánnyomás nem díjazatik).

Gazdaságok, iparosok és malmok részére ajánlja a
DREZDAI MOTORGYÁR Részv. Társas. (eredeti név)
 a gőzökönak gáz-, benzín-, petrolium- és acetylen-motorai 1-1000 CV-ig és locomobiljait.

Nagyzeru újítások

szabadalmazott

szekhezettel.

Minden kiállításon

és versenyen első

díjaknak és érmék

kel kitüntette.

Vezető-igazgató: Gellért Ignác és Társa, Budapest, VI. Teréz-körút 41.
 FŐKÖRHELY BUDAPESTEN.

Praktikus, legolcsóbb és legpontosabb
Zsirmeghatározó

a tej- és tejtermények részére
 a dr. N. Gerber

ACID-BUTYROMETERE.

Több mint 7000 db használatban. — 25 elcsendő kitűntetés.
 A világ legrejtése és legnagyobb teheneszet dolgoznak veie.

Eladási-hey: **Ufa Separator részvény-társaság**

Budapest, V. Báthory-utca 4. szám.

Képes árjegyzékek letygen küld

Dr. N. Gerber's Molkevel Zährli (Schweiz).

Ovakodjunk az utánzatoktól.

Csak az olyan butyrometerek vannak elcsendő, a legújészerűben és törvényileg védve, melyeknek a nyaka rovítkélt s az itt látható felirattal vannak ellátva. Díjazások törvényileg díjaztatnak. **Ímételadók**, kik egyszerre több 100 drbot vesznek, külön engedményben részesülnek.

J. Gerber
 1722

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete Budapest, V., Alkotmány-utca 31.

AZ IGAZGATÓSÁG: Gróf Andrász Aladár elnök, Gróf Széchenyi Imre alelnök, Barcza Károly alelnök, Peroczi Ferenc vezérigazgató, Dr. Biró Lajos, Bujanovich Sándor, Hajós József, Halasz Zeigmond, Kovács B. Endre, Pinkovits József, Reusz Henrik, Rubinek Gyula, Gróf

A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG: Zachár Gyula elnök, Koppély Géza, Pirker János, Renner Gusztáv.

A szövetkezet ezúljá:

termények és gyártmányok értékesítése s beszerzése; a szükséges forgó tőkének hitel utján való megszerzése; tűz- és jégkár elleni biztosítások közvetítése; hitozt marha és sertés bizonyítvány értékesi-

tése; ingatlan birtokok vételének, eladásának vagy bérletének közvetítése; végül a cs. és kir. hadsergeknek és a m. kir. honvédségnek a szükségélt gazd. termékekkel közvetlenül a termelőktől való ellátása.

Kivonat a szövetkezeti alapszabályokból.

1. **Tagok lehetnek:** Azon önjögű és polgári jogaik élvezetében levő meztel gazdák, földbirtokosok, bérlelt és uradalmi vagy gazdasági czellai bír intézmények, esetleg a gazdaság iránt érdeklődő magánosok, kik az országos vagy valamely vidéki magyar gazdasági egyesületnek vagy gazdakörnek tagjai.

2. **Tagok lehetnek:** Azon önjögű és polgári jogaik élvezetében levő meztel gazdák, földbirtokosok, bérlelt és uradalmi vagy gazdasági czellai bír intézmények, esetleg a gazdaság iránt érdeklődő magánosok, kik az országos vagy valamely vidéki magyar gazdasági egyesületnek vagy gazdakörnek tagjai.

3. **Tagok lehetnek:** Azon önjögű és polgári jogaik élvezetében levő meztel gazdák, földbirtokosok, bérlelt és uradalmi vagy gazdasági czellai bír intézmények, esetleg a gazdaság iránt érdeklődő magánosok, kik az országos vagy valamely vidéki magyar gazdasági egyesületnek vagy gazdakörnek tagjai.

4. **Tagok lehetnek:** Azon önjögű és polgári jogaik élvezetében levő meztel gazdák, földbirtokosok, bérlelt és uradalmi vagy gazdasági czellai bír intézmények, esetleg a gazdaság iránt érdeklődő magánosok, kik az országos vagy valamely vidéki magyar gazdasági egyesületnek vagy gazdakörnek tagjai.

5. **Tagok lehetnek:** Azon önjögű és polgári jogaik élvezetében levő meztel gazdák, földbirtokosok, bérlelt és uradalmi vagy gazdasági czellai bír intézmények, esetleg a gazdaság iránt érdeklődő magánosok, kik az országos vagy valamely vidéki magyar gazdasági egyesületnek vagy gazdakörnek tagjai.

6. **Tagok lehetnek:** Azon önjögű és polgári jogaik élvezetében levő meztel gazdák, földbirtokosok, bérlelt és uradalmi vagy gazdasági czellai bír intézmények, esetleg a gazdaság iránt érdeklődő magánosok, kik az országos vagy valamely vidéki magyar gazdasági egyesületnek vagy gazdakörnek tagjai.

7. **Tagok lehetnek:** Azon önjögű és polgári jogaik élvezetében levő meztel gazdák, földbirtokosok, bérlelt és uradalmi vagy gazdasági czellai bír intézmények, esetleg a gazdaság iránt érdeklődő magánosok, kik az országos vagy valamely vidéki magyar gazdasági egyesületnek vagy gazdakörnek tagjai.

8. **Tagok lehetnek:** Azon önjögű és polgári jogaik élvezetében levő meztel gazdák, földbirtokosok, bérlelt és uradalmi vagy gazdasági czellai bír intézmények, esetleg a gazdaság iránt érdeklődő magánosok, kik az országos vagy valamely vidéki magyar gazdasági egyesületnek vagy gazdakörnek tagjai.

9. **Tagok lehetnek:** Azon önjögű és polgári jogaik élvezetében levő meztel gazdák, földbirtokosok, bérlelt és uradalmi vagy gazdasági czellai bír intézmények, esetleg a gazdaság iránt érdeklődő magánosok, kik az országos vagy valamely vidéki magyar gazdasági egyesületnek vagy gazdakörnek tagjai.

10. **Tagok lehetnek:** Azon önjögű és polgári jogaik élvezetében levő meztel gazdák, földbirtokosok, bérlelt és uradalmi vagy gazdasági czellai bír intézmények, esetleg a gazdaság iránt érdeklődő magánosok, kik az országos vagy valamely vidéki magyar gazdasági egyesületnek vagy gazdakörnek tagjai.

A MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETÉNEK havonként kétszer megjelenő

ÜZLETI ÉRTESÍTŐ

a szövetkezet t. cz. tagjai ingyen kapják, melynek czélja azokat az összes gazdasági czikkok, gépek, gabonanoműk stb.-nek napi áráról tájékoztatni. **Alapszabályi, üzletpolitikai és üzletárjegyzéket kívánatra bármintve küldünk.**

11. **Tagok lehetnek:** Azon önjögű és polgári jogaik élvezetében levő meztel gazdák, földbirtokosok, bérlelt és uradalmi vagy gazdasági czellai bír intézmények, esetleg a gazdaság iránt érdeklődő magánosok, kik az országos vagy valamely vidéki magyar gazdasági egyesületnek vagy gazdakörnek tagjai.

12. **Tagok lehetnek:** Azon önjögű és polgári jogaik élvezetében levő meztel gazdák, földbirtokosok, bérlelt és uradalmi vagy gazdasági czellai bír intézmények, esetleg a gazdaság iránt érdeklődő magánosok, kik az országos vagy valamely vidéki magyar gazdasági egyesületnek vagy gazdakörnek tagjai.

13. **Tagok lehetnek:** Azon önjögű és polgári jogaik élvezetében levő meztel gazdák, földbirtokosok, bérlelt és uradalmi vagy gazdasági czellai bír intézmények, esetleg a gazdaság iránt érdeklődő magánosok, kik az országos vagy valamely vidéki magyar gazdasági egyesületnek vagy gazdakörnek tagjai.

14. **Tagok lehetnek:** Azon önjögű és polgári jogaik élvezetében levő meztel gazdák, földbirtokosok, bérlelt és uradalmi vagy gazdasági czellai bír intézmények, esetleg a gazdaság iránt érdeklődő magánosok, kik az országos vagy valamely vidéki magyar gazdasági egyesületnek vagy gazdakörnek tagjai.

A filloxera, a peronospora, az oidium és sok más szőlőbetegséggel

való küzdelem tudományyá tette a szőlőművelést.

Aki nem tanul, az nem ért hozzá, aki nem ért hozzá, az nem szüretel.

Tanulni csak olvasással lehet.

Az amerikai szőlők, a szénkénegezett és a homoki szőlők műveléséhez nem ért a régi szőlőműves, de megtanítja reá a

„Borászati Lapok“

mely már 32 éve jelen meg minden vasárnap.

Az ország első *szaktekintélyei*, a legelőkelőbb *szőlőtermelők* és *borások* írják meg benne, mit hogyan kell tenni, hogy *jövedelmeső legyen esentul is a szőlőművelés.*

SZERKESZTI és KIADJA:

Baross Károly.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr. Drucker Jenő.

Tartalma gazdag, kiállítása fényes, előfizetési ára mégis olcsó!

Ha csak egy kézfogást tanul belőle a legkisebb szőlőtermelő, vagy egy kérdésre kap csak választ benne, busásan van fedezve az előfizetési ára.

Azért olvassa, pártolja, terjessze, ajánlja, szeresse minden szőlőtermelő a

„Borászati Lapok“-at.

A minden vasár nap megjelenő, gazdag tartalmu és dusan illusztrált lap előfizetési ára:

Egész évre **10** korona.

Félévre **5** korona.

Negyedévre **2** korona **50** fillér.

Ez kikerül a legszegényebb termelő erszényéből.

Előfizetési pénzek postutalványon a

„Borászati Lapok“ kiadóhivatalába,
Budapest, Üllői-út 25. szám küldendők.

Tessék mutatványszámot kérni, ingyen küldjük!

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület

kiadásában a következő gazdasági könyvek és füzetek jelentek meg:

	Kor.
Rubinek Gyula A jövő vámpolitikája	füzve 10.—
Jeszenszky Pál A hus értékesítés szervezése.....	2.—
Az 1895. évi III. Országos Gazdakongresszus története, szervezete és határozatai 1—6. költ követ 5—	4.—
A III. Országos Gazdakongresszus határozatai némethöl	1.—
A III. Országos Gazdakongresszus határozatai francziául	1.—
Az 1896. évi IV. Gazdakongresszus tárgyalásai	1.—
Gazdasági egyesületek monográfiája 1895.	2.—
Rubinek Gyula Parasztsozializmus	—50
Klegyezésünk Ausztriával	—50
Szabadverseny, kartelek, szövetkezetek	—50
Mezőgazdasági érdekképviselet	—50
Buday Barnabás Adatok Magyarország gyümölcstermesztéséhez	—50
Hirsch Alfred Vetőmagvak termelése és kezelése	—50
Gazdaságtörténelmi szemle 1894., 1895., 1896., 1897., 1898. és 1899. évi évfolyamai, ára évfolyamonként	4.—
(Mezőgazdasági történelmünk kiutaforsái vannak letelve ezen füzetekben.)	
Galgóczy Károly. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület emlékkönyve, és az egyesület története a legújabb időkig III., IV., VI., VII. füzet	füzve 1.—
Szilassy Zoltán Amerikai mezőgazdaság. (Az észak-amerikai Egyesült-Államokban tett tanulmányút alapján) II. kiadás	8.—

1893. évi Gazdasági Előadások.

Kovácsy Béla A modern takarmányozásról.	
Rovara Frigyes A répatermelésről.	
Bernát István Mezőgazdasági hitel és a szövetkezetek.	
Lázár Pál Néhány szó a leggazdaságosabb motorokról.	
Cserháti Sándor A műtrágyázás terén tett legújabb tapasztalatokról.	
Dr. Horváth Géza Védkezés a kártevő rovarok ellen.	
Pirkner János A magyarországi havasi gazdaságról.	
Landgraf János A halászat mint termelés.	

Egybefüze ezen előadások ára 1 korona.

1891. évi Gazdasági Előadások.

Cserháti Sándor A kulturművelési feladatok megválasztása.	
Szabó Ferencz Eszmék a mezőgazdasági könyvtárról.	
Baross Károly A mezőgazdasági politikáról.	
Sierbán János Takarmányok konzerválása.	
Pirkner János Szarvasmarhatenyésztésünk és az import kérdése.	
Deák Tamás A szőlő ojtása és a szőlőültvényekkel való tenyésztés.	
Dr. Rátz István A baromfiak fertőző betegségeiről és az ellenük való védekezés.	
Dr. Hütyra Ferencz A szarvasmarhák gümőkórja.	

Egybefüze 1 korona.

1895. évi Gazdasági Előadások.

	Füzér
Cserháti Sándor Újabb tapasztalatok a trágyázás köréből	füzve —10
Engelbrecht Károly A szőlőültvények metszéséről	—10
Sierbán János A kendertermelésről és áztatásáról	—10
Imreh Lajos Útmutatás a komló telepítésére	—10
Kvassay Jenő A hazai fűtőszék mai állásáról	—10
Loewenbacher Miklós Lőtenyésztés emeléséről	—10
Dr. Szilágyi Gyula A Gazdasági szeszgyár üzemének ellenőrzése	—10

1896. évi Gazdasági Előadások.

Cserháti Sándor A magyar gazdák öt évi növénytermelési kísérleteiből merített tapasztalatok.	
--	--

Kerpely Kálmán A zöld trágyázás elmélete és gyakorlata.	
Linhart György A gabonafélék úszóg- és rozsdabetegségei különös tekintettel a védekezésre.	
Dr. Krötzer László Új szőlőoltási eljárás.	
Mezey Gyula Védkezés a fontosabb szőlőbetegségek ellen.	
Dr. Muraközy Károly A takarmányfélék meghamisítása tekintettel az új törvényre.	
Jahlonovszky József A nagyobb rovarkárók megállításáról.	
László Ede A homoki borokról.	
Dr. Rátz István A sertésvész.	
Dr. Roditzky Jenő Juhtenyésztésünk emelése és a gyapju értékesítése.	
Egybefüze 1 korona.	

1897. évi Gazdasági Előadások.

Cserháti Sándor Az oszkerü talajművelés.	
Hensch Károly A belterjes gazdálkodás Magyarországon milyen viszonyok között indokolt.	
Molnár István Mezőgazdasági gyümölcstermelés és a gyümölcsértékesítés módjai.	
Rovara Frigyes A répbogarár irtása.	
K. Ruffly Pál A szarvasmarha és sertés gazdasági hízalása.	
Ára 1 korona.	

MAGYAR

GAZDASÁGTÖRTÉNELMI SZEMLE.

A földművelésügyi miniszterium, a magyar tudományos akadémiá történelmi bizottsága és a „Magyar Közgazdasági Társaság” erkölcsi és anyagi támogatása mellett

KIADJA:

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET.

A letűnt századoknak a levéltárakban és tudományos munkákban elrejtve levő gazdasági vonatkozású adatai közzétételére és hozzáférhetővé tételére szolgál a tudományos folyóirat.

Értekezései a letűnt idők gazdasági intézményeit a leg részletesebb és legzabatosabb adatokkal mutatják be.

Adatai gazdaságtörténelmünk legfontosabb forrásait eredeti formájukban mutatják be.

Vegyesek rovatában a fontosabb, főleg latin nyelvű apróbb adatok vannak feldolgozva.

Irodalom rovata a sajtótermékek gazdaságtörténelmi és gazdaságtörténelmi vonatkozásait ismerteti.

A „Magyar Gasdaságtörténelmi Szemle”

augusztus és szeptember hó kivételével

megjelenik havonként összesen 10 füzetben.

Előfizetési ára egész évre 4 korona.

Hirdetéseket felvételnek a kiadóhivatalban:

Budapest, IX., Üllői-ut 25. sz.

Azelőző évfolyamok: 1894., 1895., 1896., 1897., 1898., és 1899. évekről 4 koronájával megszerezhetők.

Ezen felsorolt művek kaphatók és megrendelhetők a pénz előleges beküldése mellett

az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” pénztáránál

Budapest, IX., „Köztelek” I. emelet.

Clayton & Shuttleworth
 mezőgazdasági gépgyárosok Budapest Vá. 21-44-48-49-50-51-52-53. sz.
 által a legutányosabb árak mellett ajánljának:

Locomobil és gőzcséplőgép-készletek
 vésőbb tárgyalny-cséplőgépek, lökére-cséplők, tisztító-rosták, kockakövyök, kaszálok-és
 szatógépek, szénanyjakok, boronák.

„Columbia-Drill”
 legjobb szereltgépek,
 szénakivágók, fűnyírógépek,
 kaszáló-és-mozdonyok,
 kaszáló, önt-és-malomb,
 egyenlőse asztal-és-ekék.

**Lincolni törzsgyárunk a világ legnagyobb
 locomobil- és cséplőgép-gyára.**

ELADÓ BIRTOK.

Dunántulnak egyik legszebb bortermelő vidékén, élénk forgalma városban, mely egyúttal híres szőlőhely, vasúti állomással, egy 100 holdas (per 1200 [7-8]) birtok terület, a legjobb karban lévő gazdasági épületekkel, csinos 5 szobás lakóházzal, gazdasági felszereléssel együtt eladó. A birtokon 33 hold a legértelműbb fajú és minőségű amerikai ötványosított borsótelepelt, most termébe jövő, remek fűvetés és gazdagon betrágyázott szőlő van, épületekkel, pinczékkel és fölszereléssel. Továbbá hozzatartók egy vendéglő és tölgyesgató, mely azonban most bérbe van adva. Megjegyeztetik, hogy a szőlőföldök és rétek parcellázása is 4-60 forintra holdanként értékesíthető. A hely és vidék boranyagkorekedésre kiválóan alkalmas. Vásárolni szándékosok a címet a kiadóhivatalnál megtudhatják. Alkuszok ki vannak zárva.

„KÖZTELEK”

kiadóhivatalában
Budapest, Köztelek

következő gazdasági szakmunkák kaphatók:

Egyszerű gazdasági számvitel. Irta Suschka Richárd.

Az Orsz. Magyar Gazd. Egyes. által 2000 korona pályadíjjal koronázott pályamű. Bolti ára csinos vászonkötésben 6 korona. A «Köztelek» előfizetőinek és az O.M.G.E. tagoknak portamentesen megküldve 4 korona 60 fillér.

A Baromfi hizlalása és a hizott baromfi értékesítése. Irta Hreblyai Emil állattenyésztési felügyelő. Ára portomentesen küldéssel 1 korona 70 fillér.

A mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló 1894-ik évi XII-ik törvényt, a végrehajtására vonatkozó miniszteri rendelet, magyarázatokkal ellátva, egy füzetben bérmentes küldéssel 2 korona 20 fillér.

A sertés javítása és hizlalása. Gadák és hizalók használatára. Irta: K. Ruffy Pál uradalmi főoszt. Ára portomentesen küldéssel 2 korona 20 fillér.

A mesterséges horok készítésének, forgalomba hozatalának tilalmáról szóló **törvény,** Magyarázó jegyzetekkel ellátva: dr. Lónyai Ferencz. Ára 1 korona 60 fillér.

ÁLLAMTÉSEK

1912-1913. - kiadóhivatalban
JUDAPEST,
 1913-14-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26-27-28-29-30-31-32-33-34-35-36-37-38-39-40-41-42-43-44-45-46-47-48-49-50-51-52-53-54-55-56-57-58-59-60-61-62-63-64-65-66-67-68-69-70-71-72-73-74-75-76-77-78-79-80-81-82-83-84-85-86-87-88-89-90-91-92-93-94-95-96-97-98-99-100-101-102-103-104-105-106-107-108-109-110-111-112-113-114-115-116-117-118-119-120-121-122-123-124-125-126-127-128-129-130-131-132-133-134-135-136-137-138-139-140-141-142-143-144-145-146-147-148-149-150-151-152-153-154-155-156-157-158-159-160-161-162-163-164-165-166-167-168-169-170-171-172-173-174-175-176-177-178-179-180-181-182-183-184-185-186-187-188-189-190-191-192-193-194-195-196-197-198-199-200-201-202-203-204-205-206-207-208-209-210-211-212-213-214-215-216-217-218-219-220-221-222-223-224-225-226-227-228-229-230-231-232-233-234-235-236-237-238-239-240-241-242-243-244-245-246-247-248-249-250-251-252-253-254-255-256-257-258-259-260-261-262-263-264-265-266-267-268-269-270-271-272-273-274-275-276-277-278-279-280-281-282-283-284-285-286-287-288-289-290-291-292-293-294-295-296-297-298-299-300-301-302-303-304-305-306-307-308-309-310-311-312-313-314-315-316-317-318-319-320-321-322-323-324-325-326-327-328-329-330-331-332-333-334-335-336-337-338-339-340-341-342-343-344-345-346-347-348-349-350-351-352-353-354-355-356-357-358-359-360-361-362-363-364-365-366-367-368-369-370-371-372-373-374-375-376-377-378-379-380-381-382-383-384-385-386-387-388-389-390-391-392-393-394-395-396-397-398-399-400-401-402-403-404-405-406-407-408-409-410-411-412-413-414-415-416-417-418-419-420-421-422-423-424-425-426-427-428-429-430-431-432-433-434-435-436-437-438-439-440-441-442-443-444-445-446-447-448-449-450-451-452-453-454-455-456-457-458-459-460-461-462-463-464-465-466-467-468-469-470-471-472-473-474-475-476-477-478-479-480-481-482-483-484-485-486-487-488-489-490-491-492-493-494-495-496-497-498-499-500-501-502-503-504-505-506-507-508-509-510-511-512-513-514-515-516-517-518-519-520-521-522-523-524-525-526-527-528-529-530-531-532-533-534-535-536-537-538-539-540-541-542-543-544-545-546-547-548-549-550-551-552-553-554-555-556-557-558-559-560-561-562-563-564-565-566-567-568-569-570-571-572-573-574-575-576-577-578-579-580-581-582-583-584-585-586-587-588-589-590-591-592-593-594-595-596-597-598-599-600-601-602-603-604-605-606-607-608-609-610-611-612-613-614-615-616-617-618-619-620-621-622-623-624-625-626-627-628-629-630-631-632-633-634-635-636-637-638-639-640-641-642-643-644-645-646-647-648-649-650-651-652-653-654-655-656-657-658-659-660-661-662-663-664-665-666-667-668-669-670-671-672-673-674-675-676-677-678-679-680-681-682-683-684-685-686-687-688-689-690-691-692-693-694-695-696-697-698-699-700-701-702-703-704-705-706-707-708-709-710-711-712-713-714-715-716-717-718-719-720-721-722-723-724-725-726-727-728-729-730-731-732-733-734-735-736-737-738-739-740-741-742-743-744-745-746-747-748-749-750-751-752-753-754-755-756-757-758-759-760-761-762-763-764-765-766-767-768-769-770-771-772-773-774-775-776-777-778-779-780-781-782-783-784-785-786-787-788-789-790-791-792-793-794-795-796-797-798-799-800-801-802-803-804-805-806-807-808-809-810-811-812-813-814-815-816-817-818-819-820-821-822-823-824-825-826-827-828-829-830-831-832-833-834-835-836-837-838-839-840-841-842-843-844-845-846-847-848-849-850-851-852-853-854-855-856-857-858-859-860-861-862-863-864-865-866-867-868-869-870-871-872-873-874-875-876-877-878-879-880-881-882-883-884-885-886-887-888-889-890-891-892-893-894-895-896-897-898-899-900-901-902-903-904-905-906-907-908-909-910-911-912-913-914-915-916-917-918-919-920-921-922-923-924-925-926-927-928-929-930-931-932-933-934-935-936-937-938-939-940-941-942-943-944-945-946-947-948-949-950-951-952-953-954-955-956-957-958-959-960-961-962-963-964-965-966-967-968-969-970-971-972-973-974-975-976-977-978-979-980-981-982-983-984-985-986-987-988-989-990-991-992-993-994-995-996-997-998-999-1000-1001-1002-1003-1004-1005-1006-1007-1008-1009-1010-1011-1012-1013-1014-1015-1016-1017-1018-1019-1020-1021-1022-1023-1024-1025-1026-1027-1028-1029-1030-1031-1032-1033-1034-1035-1036-1037-1038-1039-1040-1041-1042-1043-1044-1045-1046-1047-1048-1049-1050-1051-1052-1053-1054-1055-1056-1057-1058-1059-1060-1061-1062-1063-1064-1065-1066-1067-1068-1069-1070-1071-1072-1073-1074-1075-1076-1077-1078-1079-1080-1081-1082-1083-1084-1085-1086-1087-1088-1089-1090-1091-1092-1093-1094-1095-1096-1097-1098-1099-1100-1101-1102-1103-1104-1105-1106-1107-1108-1109-1110-1111-1112-1113-1114-1115-1116-1117-1118-1119-1120-1121-1122-1123-1124-1125-1126-1127-1128-1129-1130-1131-1132-1133-1134-1135-1136-1137-1138-1139-1140-1141-1142-1143-1144-1145-1146-1147-1148-1149-1150-1151-1152-1153-1154-1155-1156-1157-1158-1159-1160-1161-1162-1163-1164-1165-1166-1167-1168-1169-1170-1171-1172-1173-1174-1175-1176-1177-1178-1179-1180-1181-1182-1183-1184-1185-1186-1187-1188-1189-1190-1191-1192-1193-1194-1195-1196-1197-1198-1199-1200-1201-1202-1203-1204-1205-1206-1207-1208-1209-1210-1211-1212-1213-1214-1215-1216-1217-1218-1219-1220-1221-1222-1223-1224-1225-1226-1227-1228-1229-1230-1231-1232-1233-1234-1235-1236-1237-1238-1239-1240-1241-1242-1243-1244-1245-1246-1247-1248-1249-1250-1251-1252-1253-1254-1255-1256-1257-1258-1259-1260-1261-1262-1263-1264-1265-1266-1267-1268-1269-1270-1271-1272-1273-1274-1275-1276-1277-1278-1279-1280-1281-1282-1283-1284-1285-1286-1287-1288-1289-1290-1291-1292-1293-1294-1295-1296-1297-1298-1299-1300-1301-1302-1303-1304-1305-1306-1307-1308-1309-1310-1311-1312-1313-1314-1315-1316-1317-1318-1319-1320-1321-1322-1323-1324-1325-1326-1327-1328-1329-1330-1331-1332-1333-1334-1335-1336-1337-1338-1339-1340-1341-1342-1343-1344-1345-1346-1347-1348-1349-1350-1351-1352-1353-1354-1355-1356-1357-1358-1359-1360-1361-1362-1363-1364-1365-1366-1367-1368-1369-1370-1371-1372-1373-1374-1375-1376-1377-1378-1379-1380-1381-1382-1383-1384-1385-1386-1387-1388-1389-1390-1391-1392-1393-1394-1395-1396-1397-1398-1399-1400-1401-1402-1403-1404-1405-1406-1407-1408-1409-1410-1411-1412-1413-1414-1415-1416-1417-1418-1419-1420-1421-1422-1423-1424-1425-1426-1427-1428-1429-1430-1431-1432-1433-1434-1435-1436-1437-1438-1439-1440-1441-1442-1443-1444-1445-1446-1447-1448-1449-1450-1451-1452-1453-1454-1455-1456-1457-1458-1459-1460-1461-1462-1463-1464-1465-1466-1467-1468-1469-1470-1471-1472-1473-1474-1475-1476-1477-1478-1479-1480-1481-1482-1483-1484-1485-1486-1487-1488-1489-1490-1491-1492-1493-1494-1495-1496-1497-1498-1499-1500-1501-1502-1503-1504-1505-1506-1507-1508-1509-1510-1511-1512-1513-1514-1515-1516-1517-1518-1519-1520-1521-1522-1523-1524-1525-1526-1527-1528-1529-1530-1531-1532-1533-1534-1535-1536-1537-1538-1539-1540-1541-1542-1543-1544-1545-1546-1547-1548-1549-1550-1551-1552-1553-1554-1555-1556-1557-1558-1559-1560-1561-1562-1563-1564-1565-1566-1567-1568-1569-1570-1571-1572-1573-1574-1575-1576-1577-1578-1579-1580-1581-1582-1583-1584-1585-1586-1587-1588-1589-1590-1591-1592-1593-1594-1595-1596-1597-1598-1599-1600-1601-1602-1603-1604-1605-1606-1607-1608-1609-1610-1611-1612-1613-1614-1615-1616-1617-1618-1619-1620-1621-1622-1623-1624-1625-1626-1627-1628-1629-1630-1631-1632-1633-1634-1635-1636-1637-1638-1639-1640-1641-1642-1643-1644-1645-1646-1647-1648-1649-1650-1651-1652-1653-1654-1655-1656-1657-1658-1659-1660-1661-1662-1663-1664-1665-1666-1667-1668-1669-1670-1671-1672-1673-1674-1675-1676-1677-1678-1679-1680-1681-1682-1683-1684-1685-1686-1687-1688-1689-1690-1691-1692-1693-1694-1695-1696-1697-1698-1699-1700-1701-1702-1703-1704-1705-1706-1707-1708-1709-1710-1711-1712-1713-1714-1715-1716-1717-1718-1719-1720-1721-1722-1723-1724-1725-1726-1727-1728-1729-1730-1731-1732-1733-1734-1735-1736-1737-1738-1739-1740-1741-1742-1743-1744-1745-1746-1747-1748-1749-1750-1751-1752-1753-1754-1755-1756-1757-1758-1759-1760-1761-1762-1763-1764-1765-1766-1767-1768-1769-1770-1771-1772-1773-1774-1775-1776-1777-1778-1779-1780-1781-1782-1783-1784-1785-1786-1787-1788-1789-1790-1791-1792-1793-1794-1795-1796-1797-1798-1799-1800-1801-1802-1803-1804-1805-1806-1807-1808-1809-1810-1811-1812-1813-1814-1815-1816-1817-1818-1819-1820-1821-1822-1823-1824-1825-1826-1827-1828-1829-1830-1831-1832-1833-1834-1835-1836-1837-1838-1839-1840-1841-1842-1843-1844-1845-1846-1847-1848-1849-1850-1851-1852-1853-1854-1855-1856-1857-1858-1859-1860-1861-1862-1863-1864-1865-1866-1867-1868-1869-1870-1871-1872-1873-1874-1875-1876-1877-1878-1879-1880-1881-1882-1883-1884-1885-1886-1887-1888-1889-1890-1891-1892-1893-1894-1895-1896-1897-1898-1899-1900-1901-1902-1903-1904-1905-1906-1907-1908-1909-1910-1911-1912-1913-1914-1915-1916-1917-1918-1919-1920-1921-1922-1923-1924-1925-1926-1927-1928-1929-1930-1931-1932-1933-1934-1935-1936-1937-1938-1939-1940-1941-1942-1943-1944-1945-1946-1947-1948-1949-1950-1951-1952-1953-1954-1955-1956-1957-1958-1959-1960-1961-1962-1963-1964-1965-1966-1967-1968-1969-1970-1971-1972-1973-1974-1975-1976-1977-1978-1979-1980-1981-1982-1983-1984-1985-1986-1987-1988-1989-1990-1991-1992-1993-1994-1995-1996-1997-1998-1999-2000-2001-2002-2003-2004-2005-2006-2007-2008-2009-2010-2011-2012-2013-2014-2015-2016-2017-2018-2019-2020-2021-2022-2023-2024-2025-2026-2027-2028-2029-2030-2031-2032-2033-2034-2035-2036-2037-2038-2039-2040-2041-2042-2043-2044-2045-2046-2047-2048-2049-2050-2051-2052-2053-2054-2055-2056-2057-2058-2059-2060-2061-2062-2063-2064-2065-2066-2067-2068-2069-2070-2071-2072-2073-2074-2075-2076-2077-2078-2079-2080-2081-2082-2083-2084-2085-2086-2087-2088-2089-2090-2091-2092-2093-2094-2095-2096-2097-2098-2099-2100-2101-2102-2103-2104-2105-2106-2107-2108-2109-2110-2111-2112-2113-2114-2115-2116-2117-2118-2119-2120-2121-2122-2123-2124-2125-2126-2127-2128-2129-2130-2131-2132-2133-2134-2135-2136-2137-2138-2139-2140-2141-2142-2143-2144-2145-2146-2147-2148-2149-2150-2151-2152-2153-2154-2155-2156-2157-2158-2159-2160-2161-2162-2163-2164-2165-2166-2167-2168-2169-2170-2171-2172-2173-2174-2175-2176-2177-2178-2179-2180-2181-2182-2183-2184-2185-2186-2187-2188-2189-2190-2191-2192-2193-2194-2195-2196-2197-2198-2199-2200-2201-2202-2203-2204-2205-2206-2207-2208-2209-2210-2211-2212-2213-2214-2215-2216-2217-2218-2219-2220-2221-2222-2223-2224-2225-2226-2227-2228-2229-2230-2231-2232-2233-2234-2235-2236-2237-2238-2239-2240-2241-2242-2243-2244-2245-2246-2247-2248-2249-2250-2251-2252-2253-2254-2255-2256-2257-2258-2259-2260-2261-2262-2263-2264-2265-2266-2267-2268-2269-2270-2271-2272-2273-2274-2275-2276-2277-2278-2279-2280-2281-2282-2283-2284-2285-2286-2287-2288-2289-2290-2291-2292-2293-2294-2295-2296-2297-2298-2299-2300-2301-2302-2303-2304-2305-2306-2307-2308-2309-2310-2311-2312-2313-2314-2315-2316-2317-2318-2319-2320-2321-2322-2323-2324-2325-2326-2327-2328-2329-2330-2331-2332-2333-2334-2335-2336-2337-2338-2339-2340-2341-2342-2343-2344-2345-2346-2347-2348-2349-2350-2351-2352-2353-2354-2355-23

Megjelent a

Gazdasági Számveteli Naptár

1901. évre.

SZERKESZTŐ:

SZILASSY ZOLTÁN.

az Orsz. Magy. Gazd. Egyesület szerkesztő-főháza.

Kiadja az Országos Magyar Gazdasági Egyesület

Ára portomentes küldéssel egy korona 80 fillér (90 krajczár).

Egy díszesen s teljesen vászonba kötött, naptár résszel és gazdasági tudnivalókkal ellátott nagy alakú egyyszerű számveteli könyv, a melyet minden gazda számvetelének bejegyzésére az egész éven át használhat.

Megrendelések

a „Köztelek“ kiadóhivatalába BUDAPEST, IX., Üllői-ut 25. sz. intézendők.

Téli idény. 1900. Párisi világiállítás jury tagja. Téli idény.

KÜHNE E.

Magyarország legrégibb gazd. gépgyára Mosonban (1856).
A beálló téli idényre ajánlja legjobb rendszerű és leggondosabb kivittelt:

Répvágóit, Szeckavágóit minden nagyságban.

Eredeti angol, Rapid darálók
kukoricza morzsolók,
Gyökösök

Ventky-féle takarmány őrölők
Burgonya zúrók,
A cég általunk: Burgonya választók.

teljes takarmánykamra berendezések tervezésére és eszközlésére.

Főraktár: Budapest, VI., Váci-körút 57/a.

Részletek árjegyzékek rendelkezésre állanak.

SZIVATTYUK MÉRLEGEK

minden neme, házi, nyilvános, mezőgazdasági és iparcélokra.
Legjobb gummi- és kender tömők.
Mindenféle csövek.

Legjobb javított rendszerű vízszet, szakszerű és időmérlegképes felhő és vízadó, keresztmetszeti, köböléses, gyári, mezőgazdasági és ipari célokra.
Embermérleg, mérlegök házi használatra, kereskedelmi, Commandit-társaság szivattyú- és mérleggyártás.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve. **W. GARVENS, Wien,** L. Walfschgasse 14. sz. Schwarzenbergstrasse 6.

Elsőrendű vető árpát
ajánl, míg a készlet tart,
Hanna Malzfabrik in Krensiar
(Morvaország.) 2013

Helyesbített hajójáratjegyzék.

„Adria“ magy. kir. tengerhajózási részv. társaság.

Vezérigazgató: **HOFFMANN S. & V.**
1900. december havában következő gőzösek indulnak:

Veneti Liverpool	Veris (C. L.)	1-10
" Hull, Newcastle o/T.	Ebro	1-10
" Bremen	Stefania	1-10
" Liverpool	Algerian	5-15
" Algier-London	Zichy	8-15
" Hamburg	Burgos	8-15
" Vercos	Aleppo (C. L.)	5-15
" London	Sulfina	10-20
" Kálmán király	Kálmán király	10-20
" Rotterdam	Deák	10-20
" Liverpool	Alastair	10-25
" Pettő	Pettő	10-25
" Antwerpen	Tibor	15-25
" Barcelona, Valencia*	Tibor	25
" Gibraltar, Glasgow*	Nagy Lajos	21-31
" London	Saschenyi	21-31
" Narva	Narva	21-31
" Hull, Newcastle o/T.	Volturno	21-31
" Liverpool	Cyria (C. L.)	21-31
" Rotterdam	Bathori	25/31-3/1

*) Ha a gőzös indulása előtt 3 nappal elengedő rakomány be nem jelentetett, az igazgatóság fenntartja magának a jogot, e kioldást önönként.
A fenti megjelölt viszonylatokban a gőzös Triestzet is érinti.

Hetedik évfolyam.

Egy magyar ember sem nélkülözheti a legolcsóbb és legjobb magyar heti újságot, a

„FÜGGETLEN ÚJSÁG“

társadalmi és mezőgazdasági képes hetilapot,

a „Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének“ hivatalos közlönyét a magyar gazdák számára.

Felolós szekesztő: **BUDAY BARNÁ** az Orsz. Magyar Gazdasági Egyesület titkárja.

Földbirtokosok, bérlők, gazdatisztek, kiszázdák, iparosok és magánzók egyaránt használnak és élvezettel olvashatják a „FÜGGETLEN ÚJSÁG“-ot, a magyar gazdaosztály igaz barátját.

Előfizetési ára: Egy évre 6 korona. Félévre 3 korona.

A „Független Újság“ a magyar polgári osztály, kiszázdák, kisiparosok érdekeit küzd, és a tisztességes munka megvédőmozgását sürgeti. **Gazdasági oszloka** a folytonos tökéletesedésre adnak utmutatást, **szeprőadalmi közleményei** a szív nemestésen, az elme szórakoztatásán kívül, a valódi magyar nemzeti szellemnek és vallásos iránynak ítélopástól és torzjesztéstől tiszták ki feladatuknak.

„Független Újság“-ot a legelső magyar írók írják.

Szeprőadalmi részének munkáltsái: Bárony István, Gerley Szász, Hegedűs András, Péterfy Tamás, Petrus Jenő, Pósa Lajos, Szilassy Császár. Lapunk szövetkezeti és gazdasági részének munkáltsái: Agó Endre író, Balogh Elemér, a „Híngy“ vezérigazgatója, Baly Kálmán, urad. kasznár, gr. Berán István, közzéad. író, Czajlik István, földm. isk. igazgató, Oserháti Ádám, urad. kasznár, Hajdu István, urad. kasznár, Hosszu Albert, földm. isk. tanár, Hreblyay Emil, m. k. állattudományi felügyelő, Jankó Szilárd, Jaszenszky Pál, orsz. magy. gazd. egyjelet titkár, Kerpely Kálmán, gazd. tanintézet tanár, Löcherer Andor, közzéad. író, Monostori Károly, állatorvosi akad. tanár, Franzovsky Ágost, urad. kasznár, Kovacs Frigyes, urad. igazgató, Rubinek Gyula, országos magyar gazd. egyes. titkár, K. Ruffy Pál, uradalmi főtitár, Sporon Pál, gazdasági tanint. tanár, Stanchich Béla, az orsz. közz. hitelesítő, testviseletje, Szahender Gyula, urad. építészeti intéző, Szalay János, m. kir. állattudományi felügyelő, Szilassy Zoltán, m. m. g. c. titkár, Sztanekovics János, gazd. tanint. tanár, Vassó Balogh Lajos, tölkesz, közz. író, Wimmer Károly, a „Borszálló Lapok“ v. t. szerkesztője.

A „Független Újság“ képeit a legelső magyar művészek készítik.

Levéliszkerényében minden kérdésre megbízhatóan és pontosan válaszol.

A „Független Újság“ olcsóságával (egész évre 6 korona félre 3 korona) főleg a szerényebb viszonyúak igényeinek felel meg, de a legkényesebb igényeket is kielégíti.

Előfizetési pénzek a kiadóhivatalba, (Budapest, IX., Üllői-út 25. Köztelek) küldendők.

A magy. kir. államvasutak gépgyáranak vezértügynöksége

BUDAPEST, Váci-körut 32. szám.

ajánlja a magy. kir. államvasutak gépgyárában készült

gőzeséplő készleteit, szalmakazalozóit,

„Millennium”

legújabb szerkezettű

fűkaszaló-, marokkrakó- és kévekötdő aratógépeit,

továbbá: a szab. osztr.-magyar államvasútiráság részicai mezőgazdasági gépgyárában készült 4 lőerőjű **gőzeséplő-készletet**, Sack-1907 rendszerű, **acélöntésű ekével ellátott ekét** és egyéb mezőgazdasági eszközzeit. 1907

Fedeztetési jelentés.

Gróf Wimpffen Simon simontornyai műcsészében a folyó időnyben a következő importált amerikai géptörzsműnek fedeznek idegen kanczát.

1. **Ferris-Wilkes**, fekete, jégtelen, 157 cm. magas, apja Wilkes-Ray, anyja Fanny O. — **Record 128”**.

Fedeztetési díj: **50 korona.**

2. **Tyrolean**, almásztrike, jégtelen, 167 cm. magas, apja Pilot Medium anyja Liam Mary. — **Record 127”**.

Fedeztetési díj **50 korona.**

A kanczák ellátása és ápolásáért naponként 1 kor. 60 fill számítatik.

Tyrolean ügét men eladó; közlebbi felvilágosítással szolgál!

Kemptoner Ernő urad. tisztartó,
Simontornyán.

CELLERIN HENRIK WIEN, VII. Matzleinsdorferstrasse 3.

Ch. de Kir. kiserő-
igazsag szabadsz. osztr.
eredetű beszerző

VIZSZIVATTYU-GÉPEK

Teljes vizellátás és vízvezeteki munkák készítése.

Előnyei:

Egyszerű nem

szükséges.

Mindenütt felállítható.

Tűzés mint bármely közönséges kályhánál.

Vezetéséhez és kezeléséhez nem kell tanult gépész. Bárki is kezelheti.

Előnyei:

Rendkívül egyszerű szerkezet és szolid kivitel.

Nincsenek szelepek, rugók, emeltyűk, excenterrel sem más érzékeny részei.

A tűzés, illetve működő anyag közösen, koaksz, faiszén, kukoricaosztka stb.

Legelősebb, legkönnyelmesebb és legcsof'aszubb vizellátás kiserő, villák, majorka, téglagyarak, vasúti vizellátások, fűtőkiserő, földes közlelésre és locsolásra, hányaralek kiserővizszára, plüncz, kőhányák rendszer stb. Hosszúházi majorka rendszer, csatorn, hat székletű kő. 20.000 fill. és csatlakozás. * * * * * Csem kiserő viz székletű 1-2 koronára. * * * * * Prospektusok ingyen és barméretű. Fenti vizszivattyú gépekhez az osztrák-magyar monarchiában az állami által 400 dró van Szomb. hely. magyarországi ártószékű rüfeszékű szerelvényekre is illeszk.

Lapunk bekötési tábla
2 kor. 72 fill. (portómentesen)
Kapnató Kladonivalaiun Kdaa.

MAGYARHON ELSŐ LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŐ ÓRAZULTELE

BRÄUSWETTER JÁNOS

SZÉKES DEN
CS ÉS KÖZ CIG-ÓRAZÁSI SZAK-
KRONOMETER ÉS MŰ-ÓRÁS
FELTALÁLÓ ÉS REMONTŐR

ÓRÁK ÉKSZEREK
10-ÉVI JÓTÁLLÁSAL
KÉSZPÉNZERT, VALAMINT
RESZLEFIZETESRE
JAVÍTÁSOK 3 ÉVI JÓTÁLLÁS MELLETT.

Első érme, arany kitüntetések, állami díjak stb.

A BALANCE SEPARATOR

lefőlőző-gépek hat hónap alatt kifizetik önmagukat.

ELSŐ MAGYAR TEJGAZDASÁGI GÉP- ÉS ESZKÖZGYÁR

FUCHS ÉS SCHLICHTER

BUDAPEST, VI., ANGYALFÖLD, JASZ-UTCZA 7.

Kézi és erőhájtású tejgazdasági telepek és szövet-kezetek teljes berendezése.

Tisztelt vevőinknek hosszabb időre biztos vajpiaezot biztosítunk.

